

Årsrapport 2013

Fylkesmannen i Troms

Innhold

Kapittel 1 - Om embetet	Side 4
Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer	Side 8
Kapittel 3 - Resultatområder	Side 15
Kongehuset	Side 15
Miljøverndepartementet	Side 15
Landbruks- og matdepartementet	Side 25
Kunnskapsdepartementet	Side 42
Statens Helsetilsyn	Side 57
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	Side 61
Justis- og beredskapsdepartementet	Side 66
Kommunal- og regionaldepartementet	Side 75
Arbeidsdepartementet	Side 81
Helse- og omsorgsdepartementet	Side 84
Samferdselsdepartementet	Side 94
Utenriksdepartementet	Side 94
Kulturdepartementet	Side 94
Fomyings-, administrasjons- og kirkedepartementet	Side 95
Andre	Side 99
Endringer i årsrapporten	Side 100

Embete:

Året 2013 i Troms har hatt mer preg av et normalår, enn de foregående. Vinteren 2013 var imidlertid en påminnelse om betydningen av god beredskap og at samfunnssikkerhet er et viktig arbeidsfelt også for Fylkesmannen. Store snømengder over en kort tidsperiode skapte nok en gang mange utfordringer, med stengte veier og mange snøskred. Skredulykken på Senja var en stor utfordring både for de som ble rammet, og for lokale og regionale myndigheter. 2013 var også året da Norge for andre gang hadde ansvaret for øvelse Barents Rescue, som denne gangen var lagt til Troms, med et scenario hvor utfordringer knyttet til et eventuelt fjellskred på Nordnes-fjellet var sentralt tema. Øvelsen satte beredskap å dagsorden i hele fylket, og viste behovet for at myndigheter og institusjoner har evne til både samarbeid og samhandling. Troms kom derfor ut av året 2013 med økt kunnskap og kompetanse på beredskap og samfunnssikkerhet.

Arbeidet gjennom året har også vært preget av videreført fokus på kontakt, dialog og tilsyn med kommunal sektor. Planområdet har i stor grad vært på dagsorden, og ny intern organisering av planområdet er vurdert som vellykket. Fylkesmannen registrerer økt aktivitet på planområdet i mange kommuner, og embetet har godt samarbeid med fylkeskommunen på planområdet, bl gjennom oppstart av arbeid med regional landbruksplan.

Vergemålsreformen ble gjennomført pr. 1. juli, og har vært en markant og stor utfordring for Fylkesmannen. Til tross for omhyggelige forberedelser i tett samarbeid med fylkets kommuner, har tekniske utfordringer ved programvare og saksbehandlerværktøy gitt embetet store utfordringer.

Fylket hadde stort kongelig besøk i juni, med program for både vårt eget og det svenske kongeparet i Harstad og Tromsø.

Gjennom siste halvår har det vært stor aktivitet med forberedelser til overtakelse av reindriftsforvaltningen i Troms fra 1.1.14. Embetet har hatt god kontakt med reindriftsnæringa, og ser på overtakelse av denne oppgaven som en stor utfordring.

Embetets mangeårige fokus på barn og unge bærer frukter. Ved utgangen av året er oppdraget med pilotering av Sjumilssteget til andre fylker godt igang, og nærmere halvparten av embetene er i dialog med Fylkesmannen i Troms om dette.

Kommunedialogen har hatt vedvarende oppmerksomhet. Embetet har fått god respons på et fornyet opplegg for møter med kommunene, og det er gjennomført møter i 9 kommuner, med formannskap og administrativ ledelse, i løpet av året.

Ved utgangen av året er 3 kommuner ført opp på Fylkesmannens Robek-liste. 4 kommuner har undeskudd fra 2011 som må dekkes inn i løpet av året for unngå oppføring i Robek. Gjeldssituasjonen og den demografiske situasjon, særlig i de mindre kommuner, representerer store utfordringer i flere av kommunene i Troms.

Tromsø, 28. februar 2014

Svein Ludvigsen

fylkesmann

Bård M. Pedersen

ass. fylkesmann

Kapittel 1 - Om embetet

1.1 Tilstanden i embetet og fylket generelt

Økonomi

I løpet av 2013 gikk antall ROBEK-kommuner i Troms ned fra 5 til 3, ettersom Skjervøy og Karlsøy ble meldt ut. Ingen kommuner ble meldt inn i 2013. Torsken, Nordreisa og Storfjord kommune er pr utgangen av 2013 de tre Troms-kommunene som er i ROBEK.

I 2013 ble Torsken kommune endelig å jour med regnskapene (pr regnskap 2012), og kommunen har rapportert KOSTRA-tall. Det ble gjennomført et prosjekt, finansiert med ekstra skjønnsmidler fra departementet, der Harstad kommune bistod kommunen med å ferdigstille gamle regnskap. Fylkesmannen hadde tett oppfølging av prosjektet.

Selv om antall ROBEK-kommuner har gått ned, er det flere kommuner som er i faresonen for å bli innmeldt i 2014 ettersom de har pådratt seg regnskapsmessige underskudd. Videre har mange kommuner i Troms over tid hatt for svake driftsresultat til å ha en bærekraftig kommuneøkonomi på sikt. Befolkningsutviklingen i mange av kommunene i fylket gjør det utfordrende å tilpasse utgiftene til inntektsrammen. Kun et fåtall kommuner i Troms har økonomiske reserver (fondsmidler) av betydning. Kombinert med høy lånegjeld gjør dette at mange kommuner er sårbar for renteøkninger og andre utgiftsøkninger.

Miljø

Naturmangfoldloven er fremdeles en utfordring for kommunene, og i særlig gjelder det å bruke de miljørettslige prinsippene. Veiledning gjøres fortløpende. "Skrotnisseprosjektet" har også i 2013 vist imponerende resultater, og omfanget av opprydding og oppmerksomhet på forsøpling har økt.

Planlegging

Alle kommuner har vedtatt kommunale planstrategier og arbeidet med kommuneplaner er i gang. Det er fremdeles 3 kommuner som ikke har vedtatt arealplan. Arbeid pågår i disse kommunene. Mange kommuner har nå satt igang utarbeidelse av en samfunnsplan, og vi forventer mange planer i løpet av 2014. Fylkesmannen følger særlig opp at de viktigste sektorer i nødvendig grad er omtalt i samfunnsplanene.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Vi har i løpet av 2013 gjennomført øvelsen Barents Rescue. Øvelsen har bidratt til at beredskapsplanleggingen i forhold til fjellskred Nordnes har fått nødvendig fokus. Kommunene er ferdig med sine planer og regionale etater har kommet et stykke på vei.

De fleste kommunene i fylket har ikke ROS-analyser iht. sivilbeskyttelseslov, slik at det er nødvendig å ha fokus på dette i 2014. Fylkesmannen har og skal bidra med veiledning, men det er kommunene som må sette av ressurser til å gjennomføre analysen. Noen kommuner har beredskapsplaner som ikke er oppdatert, og dette burde vært i orden. Reelle situasjoner i 2013 har vist at kommunene i all hovedsak er i stand til å håndtere krisesituasjonene.

Reindrift

Reindriftsforvaltningen og ansvaret til områdestyret er fra 1. januar overført til fylkesmannen. Relativt mye tid av høsten 2013 er benyttet til organisasjonstilpassing og dialog med reindriftnæringen. Dialog med reinbeitedistriktene vil forsette i forsterket grad i 2014.

Landbruk

Arbeidet med regional plan for landbruk i Troms ble påbegynt i 2012 og har pågått hele 2013. Planen er planlagt framlagt for politisk behandling i Fylkestinget i juni 2014. Arbeidet er initiert av Troms fylkeskommune i nært samarbeid med Fylkesmannen. Landbruket i Troms er fremdeles preget av sterk nedgang i antall produsenter, nedgang i produksjonsvolum og sviktende rekruttering. Det er fokus på arbeidet med å utnytte arktisk landbruk og matproduksjon som regionalt fortrinn. Arbeidet med Hovedplan for skogsveier pågår i de

fleste kommunene.

Interkommunalt samarbeid

Fylkesmannens generelle inntrykk er at flere og flere kommuner i større grad har begynt å tenke på interkommunalt samarbeid innenfor flere ulike tjenesteområder, men mange har ennå et stykke igjen før et samarbeid kan formaliseres. Med bakgrunn i kommunenes utfordringer knyttet til kompetanse og kapasitet har Fylkesmannen brukt ulike arenaer og anledninger til å stimulere til økt interkommunalt samarbeid (eks. Januarmøtet, kommunemøter, prosjektskjønnsmidler). I 2013 var interkommunalt samarbeid ett av hovedsatsningsområdene for prosjektskjønnsmidler.

Barnehage

Kommunene i Troms har innfridd retten til barnehageplass. Fylkesmannen har til enhver tid vært orientert om tilstanden i fylket og har fulgt opp kommunene. Kommuner har meldt om utfordringer med å dimensjonere sektoren der private eiere har tilbydd plass til "ikke-rettighetsbarn." Mangelen på kvalifisert personell er fortsatt stor, mange kommuner har et høyt antall pedagoger på dispensasjon. Det er satt i gang gode etterutdanningstilbud for assistenter, men manglende bevilgninger til bl.a. vikarutgifter, har gjort at tilbudet ikke er blitt utnyttet godt nok. I 2013 planla vi to tilbud igangsatt, Harstad og Tromsø, men det meldte seg for få søkere til å starte opp på begge stedene.

Grunnskole

Fylkesmannen har gjennom veiledning og tilsyn hatt stort fokus på elevenes psykososiale miljø. Dette mener vi har vært medvirkende årsak til en stor økning i henvendelser til Fylkesmannen på området. Enkeltskoler og kommuner er fulgt tett opp som en følge av dette. Jevnt over ser vi at regelverksetterlevelsen er blitt bedre og skolene er blitt flinkere til å formulere enkeltvedtak etter kap 9a. Likevel opplever vi at sektoren har store mangler i sin forvaltvaltningskompetanse.

Resultater fra nasjonale prøver, inntakspoeng til videregående opplæring, resultater fra elevundersøkelsen og gjennomføringsgrad til videregående opplæring, er indikatorer som tyder på at fylket har spesielle utfordringer. Samtidig har landsdelen i større og større grad behov for kvalifisert arbeidskraft i et arbeidsmarked i sterk utvikling. For å bringe utdanningskvaliteten på et høyere nivå i fylket vårt og for å sette skoleeier bedre i stand til å utvikle sine skoler i tråd med plan- og regelverk, satte Fylkesmannen høsten 2013 i gang skoleeierutdanning. Dette er et samarbeid mellom KS, universitetet i Tromsø og Nordland og FM Nordland og Finnmark. Målgruppen er politikere og administrasjon. 28 kommuner fra de tre fylkene deltar med 88 deltakere. Utdanningen avsluttes våren 2015.

Kommnehelse

Kommunene melder at det fortsatt er store utfordringer i behandlingen av mennesker med samtidig rus og psykiske lidelser. Mange opplever at rusomsorgen og psykisk helsevern jobber ved siden av hverandre, og ikke sammen. Mangel på tilrettelagte botilbud er et stort problem. Det søkes i liten grad på investeringstilskudd til omsorgsboliger fra Husbanken. Fylkesmannen får tilbakemeldinger om utfordringer knyttet til små fagmiljø og ekstra sårbarhet. Samtidig ser vi en økning i interkommunalt samarbeid. Flere kommuner ønsker bedre integrering av fastlegene.

Pleie og omsorg

Overføring av flere oppgaver til kommunene og generasjonssifte i arbeidsstokken gjør det nødvendig med økt fokus på rekruttering og kompetanseheving. Likevel ser vi at antall planlagte nye årsverk i pleie- og omsorgstjenesten i 2013 var det laveste siden planperioden for "Kompetanseløftet 2015" startet i 2007. I 2013 ble det bare planlagt opprettelse av 22 nye årsverk totalt i Troms fylke, mot 48 i 2012. Antall utskrivningsklare pasienter ved UNN HF har i siste halvdel av 2013 økt i en slik grad at det skaper store driftsproblemer ved UNN Tromsø. Problemet knytter seg i hovedsak til manglende mottak av pasienter i Tromsø kommune. Saken følges tett av Fylkesmannen.

1.2 Ressursbruk og andre økonomiske forhold

Nøkkeltall

Embetet hadde i 2013 en total omsetning på omlag 216 millioner kroner. Egen drift på kapittel 1510 utgjorde i overkant av 63 millioner kroner etter fradrag for refusjoner. Utenom 1510 er embetets virksomhet finansiert over flere kapittel i statsbudsjettet. Betydelige budsjettposter utenom 1510 i 2013:

*Kap. 0225 Tiltak i grunnopplæringen, 7,9 mill. (post 01)

*Kap. 0225 Tilskudd til opplæring av barn og unge i statlige asylmottak, 11,7 mill. (post 64)

*Kap. 0225 Tilskudd til samisk grunnopplæring, 9,5 mill. (post 63)

*Kap. 0226 Kvalitetssikring i grunnskole og videregående skole, 17 mill.

*Kap. 0231 Barnehager, 4,5 mill.

*Kap. 0470 Fritt rettsråd, 4,3 mill.

*Kap. 0621 Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte, 4,3 mill.

*Kap. 0761 Kommunalt rusarbeid, 4,1 mill.

*Kap. 0854 Kommunalt barnevern, 14,9 mill.

*Kap. 1427 Driftsutgifter direktoratet for naturforvaltning, 4,7 mill. (post 01)

*Kap. 1427 Driftsutgifter direktoratet for naturforvaltning, 3,6 mill. (post 21)

*Kap. 1427 Erstatning for beitedyr tatt av rovvilt, 14,4 mill. (post 72)

*Kap. 1427 Forebygging og konfliktdempende tiltak i rovviltforv., 5,3 mill. (post 73)

Kommentarer til ressursrapporteringen under kapittel 1510:

Ressursrapporteringen for 2013 har en mye bedre kvalitet enn tidligere år fordi rapporteringssystemet som tilbys fra DFØ har langt færre feilkilder enn tidligere. Ressursfordelingen tar utgangspunkt i prosentvis fordeling av kostnader for de ulike resultatområder. For budsjettåret 2013 har Helse- og omsorgsdepartementet lagt inn flere oppgaver i 1510. Dette gir seg utslag i større andel rapportert på dette området. De øvrige endringene på ressursbruk vil i all hovedsak dreie seg om naturlig endring i vakanser som vil utjevnes fra år til år. På små ressursområder vil slike endringer gi store avvik. Presisering av endringer i ressursbruk på kapittel 1510:

*Miljøverndepartementet: Ressursbruk på 14 % av total på 1510. Det er en økning fra året før som skyldes underforbruk i 2012 og tilsetting i vakante stillinger.

*Landbruks- og matdepartementet: Ressursbruk på 13 % av total på 1510. Dette er en økning fra året før som skyldes underforbruk i 2012.

*Kunnskapsdepartementet: Ressursbruk på 9,5 % av total på 1510. Økning fra året 2012.

*Barne, likestillings- og inkluderingsdepartementet: Ressursbruk på 4,5 % av total på 1510. Økning fra 2012. Området er i tillegg prioritert av embetet.

* Justis- og politidepartementet: Ressursbruk på 3 % av total på 1510. Nedgang fra 2012 grunnet vakanse i stillinger.

* Kommunal- og regionaldepartementet: Ressursbruk på 5,5 % av total på 1510. Økning fra 2012.

* Arbeidsdepartementet: Ressursbruk på 0,5 % av total på 1510. Noe nedgang fra 2012.

* Helse- og omsorgsdepartementet: Ressursbruk på 15,5 % av total på 1510. Området har en økning fra året før og det er lagt inn flere oppgaver i 1510.

Andre: Når det gjelder resultatområde 950, har det relativt sett vært en nedgang fra 2012. I både 2011 og 2012 ble det rapportert noe høyt på resultatområde 950, samt at GIS-koordinatoren ble rapportert inn 100 % i 2012 på dette området. I 2013 er denne stillingen prosentvis fordelt mellom MD (30%), LMD (25%), JD (10%) og FAD (35%). Området utgjør i 2013 omlag en tredjedel av total ressursbruk på 1510.

Fagkapittel:

* KD: Godtgjørelse til eksterne (sensorer) utgjør kr. 5 690 530, inkludert arbeidsguveravgift.

* HOD: Godtgjørelse til eksterne (kontrollkommisjonene) utgjør kr. 722 136, inkl. arbeidsgiveravgift.

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
Miljøverndepartementet	kr 8 768 659,34	kr 7 446 655,15
Landbruks- og matdepartementet	kr 8 100 480,73	kr 0,00
Kunnskapsdepartementet	kr 5 905 865,07	kr 6 863 439,20
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	kr 2 923 308,00	kr 573 190,11
Justis- og beredskapsdepartementet	kr 1 807 629,34	kr 2 296 005,93
Kommunal- og regionaldepartementet	kr 3 593 253,86	kr 0,00
Arbeidsdepartementet	kr 298 455,05	kr 1 465 757,21
Helse- og omsorgsdepartementet	kr 9 939 789,43	kr 2 157 533,05
Andre	kr 22 643 442,92	kr 0,00
Sum:	kr 63 980 883,00	kr 20 802 580,00

1.3 Andre forhold

Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer

2.1 Generellesamordningsoppgaver. Fornyning av offentlig sektor

God og konstruktiv dialog med kommunene har som i tidligere år hatt høy prioritet hos Fylkesmannen i Troms også 2013, ikke minst i saker og sammenhenger der det er uenighet. Vi legger generelt vekt på å være åpen og imøtekommende overfor kommunene. Dersom en kommune ønsker et møte med oss blir dette alltid prioritert fra vår side. Åpen og god dialog bidrar også på en god måte til at Fylkesmannen holder seg oppdatert på hva som skjer i kommunene, noe som er en viktig forutsetning for kommunerettet samordning.

Januarmøtet er Fylkesmannens viktigste fellesmøte med kommunene i Troms, der alle ordførere og rådmenn deltar. Her blir regjeringens forventninger til Troms-kommunene formidlet gjennom fylkesmannens tale. Januarmøtet er også en arena for dialog og diskusjon av de temaer som opptar kommunene og Fylkesmannen. Vi har valgt en slik dialogpreget prosess fremfor forventningsbrev eller rapporter. Kommunene i Troms uttrykker at de er godt fornøyd med måten Fylkesmannen kommuniserer på. Januarmøtet i 2013 ble gjennomført på en meget god måte.

Det gjennomføres årlig kommunemøter som er bredt anlagte møter med politisk (formannskapet) og administrativ ledelse i kommunene. I 2013 ble det gjennomført 9 kommunemøter. I forkant av kommunemøtene utarbeides det en analyse(kommunebilde) som fungerer som dialoggrunnlag i møtene, der kommunens tjenester, økonomi og planverk beskrives og analyseres. Under hvert kapittel settes det opp 2-3 dialogpunkter som er gjenstand for diskusjon på møtene. I arbeidet med utarbeidelsen av kommunebildene brukes KOSTRA-tall, tilsynserfaringer og annen sentral informasjon som kommunenes styringsdokumenter (planverk, budsjett, årsmeldinger mv.). På møtene er vi gjennom dialogen opptatt av å peke på hvilke forhold den bør ha særlig fokus på, og synliggjøre og bevisstgjøre kommunene om det lokale handlingsrom. Det skrives referat fra møtene, som sendes kommunen for evt. merknader, og som danner grunnlag for nytt møte i neste valgperiode. Fylkesmannen har positive erfaringer med denne måten å gjennomføre kommunemøtene på, og vår oppfatning er at dette har bidratt til å forbedre kommunedialogen i Troms. Tilbakemeldingene fra kommunene er gjennomgående positive.

Fylkesmannen i Troms legger stor vekt på være et velfungerende bindeledd mellom kommunene og sentrale myndigheter. Vi opplever at kommunene er godt fornøyd med Fylkesmannens tilgjengelighet i så henseende, og at den løpende dialogen fungerer godt.

Internt i embetet sørger planavdelingen (avdeling for plan, reindrift og samfunnssikkerhet fra 1.1.14) for at våre uttalelser til kommunenes planer etter plan- og bygningsloven blir samordnet og avstemt.

Veiledning overfor kommunene når det gjelder økonomiplanlegging og økonomistyring skjer både gjennom møter og konferanser med kommunene, brev og e-poster og på telefon. Veiledningen retter seg både mot de ansatte i kommuneadministrasjonen og de folkevalgte. Vårt mål med veiledningen er at den skal bidra til bedre kunnskap og kompetanse om kommuneøkonomi og sunn økonomiforvaltning i kommunene.

Veiledning overfor og oppfølging av kommunene i ROBEK er en prioritert oppgave for Fylkesmannen. Målet er å bidra til felles forståelse for den økonomiske situasjonen i kommunene, synliggjøring av det kommunaløkonomiske handlingsrommet og å være en pådriver for at gjennomføres konkrete tiltak for kunne følge forpliktende plan for inndekning av underskudd og gjenopprette balanse i kommuneøkonomien. Når det gjelder hvilke tiltak som skal gjennomføres, er Fylkesmannen alltid tydelig på at det er det kommunen selv med kommunestyret i spissen som avgjør.

Det gjennomføres årlig minst ett økonomimøte med ROBEK-kommunene for å følge opp disse kommunene mht. forpliktende plan for inndekning av underskudd og tiltak for å gjenopprette økonomisk balanse, budsjett/økonomiplan og økonomisk utvikling. Fylkesmannen har et klart ønske om at hele formannskapet deltar på disse møtene i tillegg til administrativ ledelse.

Vår erfaring er at ROBEK-møtene bør avholdes på høsten i forbindelse med kommunenes budsjett- og økonomiplanprosess. Videre mener vi at måten møtene blir gjennomført på har stor betydning for hvorvidt Fylkesmannens oppfølging har gjennomslagskraft og bidrar til å sette kommunene bedre i stand til å gjenopprette balanse i kommuneøkonomien. Godt forberedte møter, en klar dagsorden og klare forventninger til hva kommunen skal bidra med er nøkkelfaktorer for å få dette til. Det skrives referat fra møtene som sendes til kommunene, slik at oppfølgingen ved neste møte blir sikret. Fylkesmannen gir på ROBEK-møtene et bilde av den økonomiske situasjonen og utviklingen i kommunen, som i stor grad baserer seg på gjennomgang av KOSTRA-

tall og kommunens styringsdokumenter. Kommunens oppgave er å redegjøre for økonomisk status i inneværende år og arbeidet med budsjett/økonomiplan og forpliktende plan for inndekning av underskudd. På ROBEK-møtene er det stort fokus på dialog med kommunens politiske ledelse (formannskapet). Vi er tilfreds med måten ROBEK-møtene blir gjennomført på i Troms, noe også tilbakemeldingene fra kommunene støtter opp om.

I tillegg til de faste ROBEK-møtene har vi andre møter ved behov, for eksempel ved behandling av større lånesøknader der status og utvikling i kommunens økonomi naturligvis er et tema. I brev med lovlighetskontroll av årsbudsjettet til ROBEK-kommunene gir vi også en tilbakemelding til kommunen om opplegget i budsjett og økonomiplan og økonomiplanen som styringsdokument, som også tjener som veiledning overfor ROBEK-kommunene. Sentrale punkter i dette brevet blir fulgt opp på ROBEK-møtene. Vi har i tillegg oppfølging av ROBEK-kommunene med gjennomgang av periodiske økonomirapporteringer.

Sjumilssteget

Sjumilssteget ble utviklet som prosjekt i 2012, men er fra januar 2013 integrert i Fylkesmannens ordinære arbeid. I den anledning er det opprettet en intern tverrfaglig Sjumilsstegsgruppe som har ansvar for å koordinere embetets arbeid rettet mot barn og unge. Gruppen har fått eget mandat og det er gjort en intern ROS-analyse. Alle fylkets kommuner fortsetter sitt Sjumilsstegsarbeid bl.a. gjennom faste kommunekoordinatorer. Kommunelansene for 2012 ble bearbeidet og sendt ut i 2013. Utviklingen i kommunene fra Sjumilssteget startet i 2009 er svært positiv. I snitt melder kommunene om mer enn 6 positive endringer i sine tilbud fra 2009-2012. Sjumilssteget er også i 2013 evaluert av Universitetet i Tromsø.

Fylkesmannen har i 2013 også hatt som oppdrag å spre Sjumilssteget til landets fylkesmenn(pilotering). Dette arbeidet er i god gjenge og ca halvparten av embetene ser ut til å ville bruke hele eller deler av metodikken i eget arbeid. Spredningsoppdraget er mye mer krevende enn vi først antok og det er søkt om midler til å forlenge perioden med pilotering. Møter med 5 embeter som ikke tidligere har vært besøkt, gjenstår i 2014.

2.2 Velferd,helse og personlig tjenesteyting

Fylkesmannen utarbeider sammen med NAV fylke en felles kompetanseplan for NAV kontorene i fylket. Samarbeidet med NAV fylke har fungert godt over mange år. Fylkesmannen deltar også regelmessig på NAV fylke sine ledermøter med lederne av de kommunale NAV kontorene.

Fylkesmannen gjennomførte i 2013 opplæring i lov om sosiale tjenester i NAV med tilhørende rundskriv. Fagsamlingen var en fordypning i utvalgte tema fra loven. Valg av tema ble gjort etter innspill fra NAV kontorene, samt erfaringer vi har gjort i vår tilsyns- og klagsaksbehandling.

Arbeidet med overtakelse av vergemålsområdet har vært svært utfordrende og krevende i 2013. Tross alle feil og mangler med saksbehandlingssystemet ARVE, har vi klart å tilby forsvarlige tjenester til brukerne innenfor vergemålsområdet. Det har imidlertid vært nødvendig å gjøre kraftige omprioriteringer av ressursbruken internt, noe som har medført økt saksbehandlingstid og mindre omfang av utdattet virksomhet på andre fagområder. I 2014 vil driften av vergemålsområdet måtte skje innenfor ressursrammen som er tildelt fra Justisdepartementet.

Samhandlingsreformen har i 2013 hatt betydelig innvirkning på helsetjenesten i fylket. Mange kommuner tar raskt i mot utskrivningsklare pasienter, men det rapportes om økt press på kommunale tjenester, også fra fastlegene. Samhandlingsdata fra siste halvdel av 2013 viser økning i antall utskrivningsklare liggedøgn i UNN HF. Dette har i perioder ført til driftsproblemer ved UNN Tromsø. Mye tyder på at UNN HF har redusert sin sengekapasitet raskere enn kommunene har økt sin helse- og omsorgskapasitet. Konsekvensene av dette er foreløpig uklare. Fylkesmannen vil nøye følge utviklingen på dette området i 2014, bl.a. med tilsyn og gjennom deltakelse i overordnet samarbeidsutvalg (OSO). Flere kliniske samarbeidsutvalg (KSU) er opprettet i 2013 for å styrke det praktiske samarbeidet kommuner og helseforetaket.

I følge kartlegging utført Helse Nord, KS og utdanningsinstitusjonene har ca. 50 % av kommunene i Troms problemer med rekruttering av spesialsykepleiere. Kommunene rapporterer om store utfordringer i forhold til å rekruttere og beholde også annet helsepersonell med nødvendig kompetanse.

15 kommuner i Troms har i 2012 og/eller 2013 fått utbetalt tilskudd til etablering av øyeblikkelig-hjelp-døgnopphold. Flere ønsker å komme igang i 2014.

Fylkesmannen i Troms er kontaktfylkesmann med ansvar for å koordinere tilsynet med Helse Nord. Det ble i 2013 gjennomført to tilsynsmøter, et i Vadsø og et i Bodø. Møtene gjennomføres sammen med representanter for

fylkesmennene i Finnmark og Nordland. Konsekvenser av samhandlingsreformen og kompetanseutfordringene i Nord-Norge har vært sentrale tema på møtene. Omlegging av turnustjensten for leger, bedreskap og innføring av nytt nødnummer og legevaktsnummer er tema som har fått særskilt oppmerksomhet i 2013.

I 2013 ble det gjennomført felles tilsyn med barne- og ungdomspsykiatriske institusjoner i helseregionen. Det ble avdekket betydelig forskjeller mellom institusjonene. Samarbeidsklimaet mellom fylkesmennes helseavdelinger i Nord-Norge har vært meget godt i 2013, og dialogen med Helse-Nord er god og konstruktiv.

2.3 Oppvekst, barnehager og opplæring

Tverrfaglig arbeid med barn og unge.

Sjumilssteget har siden 2009 vært Fylkesmannens signalprosjekt i arbeidet for barn og unges beste. Sjumilsstegsprosjektet ble avviklet 1.7.2012, men arbeidet fortsetter i Troms, både i embetet og ute i kommunene. Våren 2013 hadde Fylkesmannen mottatt kommunenes tverretatlige analyserapporter for tilstanden i kommunene mht. ivaretagelse av barnas rettigheter. Det er utarbeidet en tilstandsrapport for hver kommune og for fylket som helhet. I tillegg har 18 av våre kommuner rapportert endringer som har skjedd i Sjumilsstegsperioden. Det er her registrert mer enn 6 positive endringer i snitt i kommunene - små og store. I tillegg har kommunene rapportert "hvor skoen trykker" pr. 2012, noe Fylkesmannen vil følge opp gjennom videre arbeid i den interne Sjumilsstegsgruppen og i den enkelte fagavdeling. Den tidligere Sjumilsstegskonferansen erstattes nå av en oppvekstkonferanse. Den 1. i rekken ble arrangert i Tromsø 26. og 27. november.

Ved siden av arbeidet i embetet og ute i kommunene, har Fylkesmannen for perioden 1.7.2012 fått et nasjonalt oppdrag fra BLD og 2 direktorater med å spre Sjumilssteget til alle fylkesmenn. Arbeidet har skutt fart i 2013 og en rekke embeter har valgt å ta Sjumilssteget i bruk, enten som enkeltstående program eller som ledd i annen oppvekstsatsing. Det er også lagt opp til å bruke Sjumilsstegets nettside som en felles nettside for embeter som ønsker å bruke den for å synliggjøre egen satsing. Ved siden av dette er det under oppbygging et nasjonalt nettverk bestående av personer som har særlig kunnskap om praktisk bruk av barnekonvensjonen. Oppdraget er komplekst og det er signalisert at det er behov for å utvide spredningsoppdraget ut over perioden som først var tenkt. Det er avgitt en egen årsrapport om det nasjonale spredningsoppdraget.

Barnevern

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn i form av systemrevisjon i 4 kommuner, dvs. 3 barneverntjenester fordi en av tjenestene er en interkommunal tjeneste med vertskommunesamarbeid fra en annen kommune. Tilsynene inngikk i det landsomfattende tilsynet rettet mot kommunens arbeid med oppfølging av barn i fosterhjem. Det ble avdekket avvik ved alle tilsynene. I to av kommunen var ikke avvikene lukket ved utgangen av 2013.

Fristoversittelser: I 2013 har Fylkesmannen gjennom råd og veiledning fulgt opp 7 barneverntjenester med fristoversittelser for å få klarhet i årsakene til dette. Det er i 2013 ikke gitt mulkt til noen av kommunene i Troms.

Klagesaker: Fylkesmannen behandlet i 2013 43 tilsynssaker etter barnevernloven § 2-3 fjerde ledd. Klagesakene har omfattet forhold som klager på saksbehandlingen, klager på enkelte ansatte, informasjon fra barneverntjenesten, eller mangel på sådan, flytting av barn i fosterhjem og manglende oppfølging av fosterforeldre og fosterbarn. I 15 saker ble det konkludert med lovbrudd. I 4 av disse sakene var lovbruddet knyttet til mangel på oppfyllelse av fosterhjemsbesøk. I tillegg behandlet Fylkesmannen 20 klagesaker etter lov om barneverntjenester § 6-5 (klage på enkeltvedtak).

Tilsyn med barneverninstitusjonene: Fylkesmannen har i løpet av 2013 ført tilsyn med i alt 9 barneverninstitusjoner, herunder 25 avdelinger. Tilsammen gjennomførte Fylkesmannen 83 tilsynsbesøk, herav 76 lovpålagte besøk. Fylkesmannen opplever å ha tett kontakt med institusjonene både gjennom besøk ved tilsyn og telefonkontakt. Også ungdommene tar direktekontakt med tilsynet dersom de har spørsmål eller klager. Beboere som ønsker det har i tillegg fått tilbud om samtaler på Fylkesmannens kontor.

Barnehage

I Troms fylke har vi nå 249 barnehager, 163 kommunale og 86 ikke-kommunale. Av disse barnehagene er det 19 familiebarnehager. I 2013 var det 8987 barn som hadde barnehageplass, og av dem er det 3155 barn som er 0-2 år. Det vil si at 35 % av alle barn er under tre år. 92,7 % av barna i alderen 1-5 år går i barnehage.

Dekningsprosenten for barn i alderen 3-5 år er 98,5 og for barn i alderen 1-2 er den 84,3 %. Det er omtrent det samme som i fjor.

Alle kommunene i Troms har i 2013 innfridd retten til barnehageplass. Fylkesmannen følger opp dimensjoneringen av sektoren gjennom dialog, møter med regionale kontakter og jevnlig tilbakemeldinger fra kommunene. Vi står også overfor utfordringer når det gjelder kvalitet på barnehagebygg og kompetanse i sektoren.

Vi har også i år fått tilbakemelding fra kommuner at det er utfordrende å styre barnehagesektoren når private barnehager ikke kan gi rettighetsbarn et barnehagetilbud framfor ikke-rettighetsbarn.

Vi har nå bak oss tre år med en rammefinansiert sektor. I en sektor med både private og kommunale barnehager er det viktig med finansieringsordninger som skaper forutsigbarhet og trygghet. I Troms har vi ikke mange klager fra private barnehager på tilskuddet de får fra sin kommune, noe som kan indikere at kommunene i Troms har god forståelse av det nye regelverket.

Det er opprettet GLØD nettverk i Troms hvor regionkontaktene, utdanningsforbundet, fagforbundet, en barnehagestyrer og universitetet deltar. Vi gjennomfører også i år en quest-back undersøkelse i samarbeid med universitetet for å kartlegge rekrutterings- og kompetanseutfordringer i fylket. Det er fortsatt stor mangel på barnehagelærere og dermed mange som går på dispensasjon. Størst utfordring er det i noen av våre små kommuner, der mangelen er størst og hele sektoren dermed blir preget av mangel på faglig kompetanse. Dette gir grunnlag for bekymring for kvaliteten på barnehagetilbudet. I tillegg er det store utfordringer med å skaffe nok samisktalende personale til samiske barnehager og avdelinger. Dette vil være et viktig fokus i GLØD arbeidstidene.

Opplæringsområdet

Fylkesmannen i Troms har i 2013 hatt et sterkt fokus på at elevene får innfridd sin rett til et godt psykososialt miljø. Gjennom tilsyn, klagesaker og henvendelser opplever vi at regelbrudd på dette området får store konsekvenser for den enkelte elev sitt liv både i forhold til skole og fritid. Vi opplever sammenhengen mellom elevenes opplevde psykososiale miljø og muligheten til læring som svært sterk. Vi ønsker derfor å fokusere på denne sammenhengen og at læringsmiljø og læringsutbytte må ses i sammenheng. Både gjennom tilsyn og veiledningssamlinger med skoleeiere og skoleledere har dette vært tema, og vi opplever at det er et økt bevissthetsnivå hos både skoleeiere, skoleledere, lærere, elever og foreldre om viktigheten av å sikre elevene et godt psykososialt miljø. Resultatene fra den obligatoriske Elevundersøkelsen som ble gjennomført høsten 2013 viser en betydelig nedgang i andelen elever som opplevde å bli mobbet.

Introduksjonsordning for innvandrere og flyktninger.

Fylkesmannen har i 2013 behandlet 13 klagesaker etter introduksjonsloven § 22, dvs. klager over enkeltvedtak som er fattet i kommunene. Alle de 3 største kommunene i fylket har vært representert. Klagesakene har dreid seg om innhold i introduksjonsprogram, permisjon fra introduksjonsprogram med stønad, stans av introduksjonsprogram, ytterligere opplæring i norsk og introduksjonsprogram ut over 2 år.

Fylkesmannen mener det er viktig at det blir et fortsatt fokus på dette området.

Etterutdanning: I samarbeid med VOX har Fylkesmannen avholdt etterutdanningskurs for lærere i norskopplæringen. Etterutdanningskurset gikk over to dager, med flere parallelle sesjoner som lærerne og lederne kunne velge mellom. Skoleringa ble meget godt mottatt, og deltakerne mente at kursene er viktige for faglig påfyll og for erfaringsutveksling mellom voksenopplæringene i fylket.

Fylkesmannen var medarrangør for en konferanse som Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) region nord holdt for kommunene. I tillegg til IMDi, Fylkesmannen og kommunene, deltok også Nav og Troms fylkeskommune. Tema for konferansen var introduksjonsordningen, og en lignende samling ble gjennomført også i 2012. Fylkesmannen orienterte særlig om endringene i introduksjonsloven som ble innført fra 1. september 2012, som innebærer at Fylkesmannen skal føre statlig tilsyn med kommunenes virksomhet etter denne loven. Vi informerte også om statlig tilsyn i forbindelse med at IMDi den 5. og 6. november gjennomførte en lederkonferanse i Tromsø (KiNN – kommunesamarbeidet i Nord-Norge). Fylkesmannen i Troms mottar også henvendelser om introduksjonsloven pr. telefon og e-post fra kommuner og publikum, og har forøvrig god dialog med Imdi, i særlig grad Imdi Nord.

2.4 Arealdisponering, byggesaker og universell utforming

Som tidligere år fikk vi et stort antall planer i løpet av siste halvdel av mai og hele juni. Da får kommunene ”unna sakene før ferien”. Når plan og bygningsloven stiller krav til planbehandling innen 6 uker, er dette en stor utfordring for embetet like før ferien. Denne tidsfristen er ikke mulig å holde ved ferieavvikling, da mange sektorområder skal behandles innen embetet. Regjeringens satsning på raskere saksbehandling på plansaker gjorde at embetet i all hovedsak klarte å holde tidsfristene, når bruk av overtid blei iverksatt.

Det er i 2013 ikke behandlet søknader om samtykke for å avvike regionale planbestemmelser om kjøpesenter og vi har en innsigelse i en kommuneplan fra 2012, en områderegulering som ennå ikke er kommet til en løsning.

Vi ser at kommunene er kommet godt i gang med planarbeidet i henhold til vedtatt planstrategi. De fleste kommunene har nå fokus på arbeidet med samfunnsplan, og er et stort fremskritt på planområdet i fylket.

Nord Troms er godt i gang med interkommunalt plankontor og har klart å skape et godt fagmiljø. Vi håper at kommunene fortsetter å sette av midler til denne driften, og at dette kan være et mønster for lignende samarbeid andre steder i Troms.

Forholdene knyttet til universell utforming blir sjekket ut i alle plansaker, selv om hovedutfordringen/implementeringen gjelder byggesak.

Saksbehandlingstiden i klagesaker etter plan- og bygningsloven har også i 2013 vært holdt innenfor kravet på 3 måneder. Fylkesmannen ser at kvaliteten på kommunens saksbehandling varierer sterkt. Statistikken viser at opphevings og omgjøringsprosenten er betydelig høyere i kommunene med lavt folketall, sammenlignet med de store kommunene som Harstad og Tromsø.

2.5 Landbruksbasert forvaltning og næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern

Landbruksbasert næringsutvikling generelt

Nedgangen i antall gårdsbruk og produksjonsvolum fortsetter. Prognosene er dystre for kumelkproduksjonen. Også i geitholdet ser Troms ut til å miste en stor andel av et fra før lite antall produsenter. Av hensyn til foredlingsindustrien, er også situasjonen i svinekjøttproduksjonen bekymringsfull. Nedgangen i jordbruket er større i Troms enn i landet som helhet.

Interessen for bygdenæringer ser ut til å være økende.

Troms fylkeskommune har hatt hovedansvar for arbeidet med "Regional plan for landbruket i Troms", mens Fylkesmannen har hatt mye av det faglige ansvaret både på planområdet og på landbruksområdet. Arbeidet med planen startet i 2012 og er planlagt slutført med vedtak i fylkestinget i juni 2014. Også det regionale partnerskapet har vært involvert i planarbeidet, både gjennom arbeidsgrupper og som partnerskap. I partnerskapet deltar foruten Fylkesmannen, Innovasjon Norge, Troms fylkeskommune, KS Troms, Troms Bondelag, Troms Bonde- og Småbrukarlag og Allskog.

Gjennom utøvelsen av vår kompetansesenterfunksjon har landbruksavdelingen i samarbeid med ulike aktører, planlagt og gjennomført prioriterte opplæringstiltak rettet mot kommunene. Behovet er stort, men kommunene mangler i stor grad kompetanse og kapasitet i førstelinja på mange av landbrukets områder. På landbruksområdet har Fylkesmannen på langt nær den kapasitet som skal til for å oppfylle embetsoppdraget, spesielt på utviklingsorienterte oppgaver innen næringsutvikling og miljø.

Prioriterte arbeidsområder for landbruksavdelingen i 2013 var:

1. Økonomiske og juridiske virkemidler og ordninger

Det er viktig at det gårdbrukerne får utbetalt er korrekt. Forvaltning av tilskuddsordninger og utbetalinger er derfor høyt prioritert. Det samme gjelder saker etter jordlov, skoglov, konsesjonslov og plan- og bygningslov. Det er gjennomført kurs for kommunene i E-stil, og det er gjort en del oppfølging og veiledning av kommunene

på de viktigste områdene.

På kontrollområdet er det gjort oppfølging av en del tunge kontrollsaker fra 2012.

Arbeidet med Regional landbruksplan har tatt mye tid og har vært viktig å følge opp fordi så mange andre også var avhengig av vår innsats.

Satsing på fornybare energikilder fører til økt etterspørsel etter skogsvirke til bioenergi. Behovet for skogsveger er derfor økende.

Arbeidet med hovedplan for skogsveger, og oppfølging av hogstflater med forynging og ungsogpleie har foregått også dette året.

2. Planprosesser, rovvilt og hogstflater

Innspill i tilknytning til kommunale og regionale planprosesser er svært viktig og har hatt prioritet. Det samme har rovviltforvaltning med start på det forebyggende prosjektet "Dyr i drift" sammen med planer, organisering av skadefelling og arbeidet med andre forebyggende tiltak.

3. Næringsutvikling

Næringsutvikling er utfordrende i ressursknappe tider, og kan lett bli en salderingspost. Utfordringer med utvikling av det tradisjonelle landbruket er særlig stor, men både agronomi, kumelkproduksjon og situasjonen i geiteholdet har vært berørt. Innsatsen har av kapasitetsmessige årsaker begrenset seg til bevilgninger gjennom BU-fondet. Det er en god satsing på grønt reiseliv gjennom prosjektet "Grønt reiseliv" med stor grad av ekstern finansiering. Innsatsen på lokal mat/matstrategien og Inn på tunet har vært mindre enn tidligere på grunn av begrenset kapasitet, men det er gjennomført noe oppfølging av tidligere igangsatte tiltak som det vil være meget uheldig å stoppe. Inn på tunet er tett knyttet til Sjumilssteget.

Troms har skogressurser som best egner seg til massevirke. I Troms blir stort sett alt som hogges brukt til bioenergi – flisfyring eller ved til brensel. Det er flere større biobrenselanlegg i fylket som trenger forsyninger med virke.

Motorferdsel i utmark. Omfanget av barmarkskjøring og bruk av snøskuter har økt betydelig i fylket de senere år og vi ser et klart behov for å øke ressursbruken på veiledning av kommunene i forhold til dispensasjonspraksis.

Rovvilt. Resultatområdet blir prioritert høyt og det brukes mye ressurser på området. Arbeidsoppgavene vokser og blir mer krevende, og mange klager på vedtak i nemnda. FKT arbeidet tar mye tid med økte krav til oppfølging av rapportering, og regnskapsføring. Det har vært et «normalt år» mht skadefellinger, men stor skade til bjørn hos sauebesetninger i Bardu i sommer. Vi har nå et svært godt samarbeid med beitebrukere i fylket og rovviltnemnda i region 8 om forvaltning av rovviltbestandene. Det er etablert 4 interkommunale skadefellingslag i fylket - et stort fremskritt. Sekretariat for rovviltnemnda region 8 har vært prioritert høyt for å få ny forvaltningsplanen for region 8 vedtatt. Det har vært enighet om kvoter for lisensjakt/skadefellinger i nemndas myndighetsområde. Det er etablert samarbeidsavtale med region 7 m kvote- og lisensjakt, samt skadefellingskvote for jerv og gaupe.

Vern. Det er uheldig at planarbeid for marint vern stopper opp. Det er meldt oppsatt på områder i Troms, og øvrige planprosesser stopper opp i påvente av denne.

Det er etablert lokalt forvaltning i 6 av de 7 områdene det skal være lokal forvaltningsordning for. Øvre Dividal nasjonalpark og Dividalen landskapsvernområde er akkurat på plass. Områdeforvaltningen er godt i gang. Arbeid med forvaltningsplan har høy prioritet, samt arbeidet med informasjon, tiltak og tilrettelegging. Det ble gjennomført felles opplæring for styrene i august med god deltakelse fra alle verneområdestyrer.

Arbeidet med forvaltningsplaner for de områdene Fylkesmannen fortsatt har forvaltningsansvar for har lidd under ressursmangel og har derfor ikke hatt den ønskede framdrift.

Anadrom laksefisk og innlandsfisk. Det har vært arbeidet med innspill til reguleringa av fisket etter anadrom laksefisk, og oppfølging av vassdragsreguleringskonsesjoner.

Det er brukt relativt mye tid og ressurser på saksbehandling knyttet til nye oppdrettslokaliteter/utvidelser av eksisterende lokaliteter for å ivareta anadrom laksefisk i slike saker. Vi ser en utvikling hvor presset på kystsonen øker og det samme gjelder konfliktene mellom oppdrettsinteresser og andre interesser.

Helhetlig hav- og vannforvaltning. Fylkesmannen har prioritert arbeidet med å oppdatere vann-nett og har hatt møter med de fleste kommunene i fylket for innspill. Fylkesmannen har levert forsalg til regionalt overvåkingsprogram og tiltaksanalyse for egne ansvarsområder.

Forurensning. Konsesjonsbehandling og tilsyn finansierer 2 stillinger, men gjør ikke det for reiser og overhead for disse to. Landsaksjoner og tiltak med stor forurensningsfare prioriteres. For sesongavhengige bransjer der aktører ikke tilfredsstillir minstekravene for oppstart, er det i perioder stort trykk på konsesjonsbehandlingen,

som også krever tilsyn og oppfølging med pålegg om opprydding og klagebehandling.

Arbeidet med opprydding av forurenset sjøbunn, Harstad og oppfølging overvåkning av ryddede områder i Tromsø, har stabil fremdrift. Arbeidet krever tett oppfølging. For å hindre avrenning fra land, industri og forurenset grunn til de oppryddede sjøområdene, kreves det tett oppfølging og koordinering.

PBL

Fylkesmannen i Troms har nå en godt fungerende organisasjon som ivaretar landbruket og miljøet gjennom bruk av plan- og bygningsloven. Dette sikrer en redusert nedbygging av landbruksarealer og ivaretagelse av miljøverdier. Regional landbruksplan vil bidra til å styrke landbruksarealene gjennom regionale planretningslinjer og hensynsoner for landbrukets kjerneområder.

2.6 Samfunnssikkerhet og beredskap

Utfordringene i Troms gjelder fortsatt kommunale ROS-analyser i henhold til nytt lovverk. Ingen kommuner i Troms har ROS-analyser som tilfredsstillende det nye lovverket hvor kommunene er pålagt ROS-analyser. Beredskapsplanverkets minimumsbehov etter loven er tilfredsstillende på et overordnet nivå. Detaljnivået er ulikt fra kommune til kommune. Hendelser har vist at kommunene er i stand til å bruke eget planverk og forbedre dette gjennom egevaluering etter øvelser og hendelser. Et eksempel på dette er håndteringen av skredulykken på Senja i påsken, hvor omfattende samarbeid med Forsvaret, frivillige organisasjoner og nabokommuner bidro til en god håndtering utfordringene.

Det har vært gjennomført kurs for kommunene i krisestøtteverktøyet DSB-CIM. De øvrige kommunene har fått tilbud, men en del har ikke prioritert dette. Noen kommuner har også anskaffet andre systemer.

Store deler av beredskapsressursene i embetet ble i store deler av 2013 benyttet til planlegging og gjennomføring av Barents Rescue. Det meste av "beredskaps-Troms" var med, og gjorde at fylket ble tilført nyttige erfaringer.

Kravet i embetsoppdrag og forventninger til vaktberedskap hos Fylkesmannen er ikke ressursmessig tilrettelagt. Det siste året har det vært overført stadig nye oppgaver og krav til gjeldene oppgaver er skjerpet. Dette har ført til at embetet ikke er i stand til å ivareta embetsoppdraget på en tilfredsstillende måte. Kun ca 3 % av embetes grunnbemanning er avsatt til justisdepartementets oppgaver. Sektoren har ikke vært styrket de siste 14 årene, tross i at oppdragsmengden bare har økt og økt. Samtidig er direktoratet vesentlig styrket. Dette har ført til at det er en stor ubalanse i ressursituasjonen i forvaltningen på dette området, hvor regional og lokal forvaltning er i ferd med blir taperen, selv om det er her ute folk bor og hendelser skjer. Gradert samband er ikke operativt. Dette på grunn av ombygging og fordi det må etableres ny bemanning. Departementet må utarbeide retningslinjer og krav til driften av gradert samband. Nytt sambandssystem uten tilgjengelig betjening vil ikke være operativt. Hvilke hendelser skal systemet brukes til og hvilket krav stilles det til tilgjengelighet?

Fylkes-Ros utvikles årlig med revisjon av gamle tema og tilføring av nye. Dette arbeidet er kvalitativt dårlig, da regionale etater ikke har fått oppdrag på sin sektor om å bidra, og samhandler ikke i tilstrekkelig grad med Fylkesmannen om denne oppgaven. Dette medfører ofte at Fylkesmannen utformer en Ros-analyse basert på et mangelfullt faktagrunnlag. Kommunale analyser skal også være en viktig del av en regional ROS. Når de fleste kommunene mangler dette, blir det jo mangelfullt. Dette skulles ofte mangel på ressurser i kommunen og mangel på kompetanse. Så igjen: regionalt og kommunalt samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid må styrkes.

Vi mener også at Fylkesmannens samordning ved kriser og katastrofer bør sees på på nytt, i den forstand at denne delen av samordningsinstruksen bør vurderes fjernet. Dette fordi vi ser i større hendelser at det vil være viktigere å etablere fellesskap med redningstjenesten enn at politiet og Fylkesmannen gjennomfører krisehåndtering under begrepet samordning. Vår erfaring er at det er behov for en enhetlig ledelse.

Kapittel 3 - Resultatområder

Kongehuset

00.1 Kongelige besøk

00.2 Saksforberedelse av tildeling av ordener og medaljer

Miljøverndepartementet

Resultatområde 01 – 06 Naturmangfold, vannforvaltning og vannforurensning

Akvakultur

Det har vært et jevnt trykk på saksbehandling av søknader om tillatelse til oppdrett. Det ble gitt 26 tillatelser til nye lokaliteter og utvidelse/endringer av eksisterende lokaliteter. Utviklingen går mot stadig større anlegg hvor maksimalt tillatt biomasse MTB gjerne er på 5 400 tonn. Pågående klagesak på avslag, og som nå er til behandling i Miljødirektoratet, har tatt en del ressurser.

Avløp

Klagesaker er behandlet fortløpende. Vi har vært i god dialog med Balsfjord kommune på avløp i forbindelse med etableringen av ølbryggeri på Vollan tettsted. God løsning funnet, men ikke ferdigstilt ennå. Kommunene som var med i kommuneundersøkelsen er fulgt opp for lukking av avvik.

Oljeforurensning

Akutthendelser som lokalt brann og redning har håndtert, er journalført. Fylkesmannen var på befaring og ga råd i forbindelse med akutthendelse i Skjervøy.

Motorferdsel i utmark

Innkommne klagesaker behandles fortløpende. Det er som tidligere innmeldt at vi ikke har ressurser til å følge opp kommunenes dispensasjonspraksis. Omfanget av barmarkskjøring og bruk av snøskuter har økt betydelig i fylket de senere år og vi ser et klart behov for å øke ressursbruken på veiledning av kommunene i forhold til dispensasjons-praksis. Mange henvendelser om regelverk for vannskuter.

Det er tatt tak i forsøksordningen for snøskuter og dette kjøres gjennom normale planprosesserer.

Arbeid med og forvaltning av utvalgte naturtyper (UN) , prioriterte arter (PA) og trua arter.

Vi har ikke prioritert dette området fordi vi ikke har kapasitet til nødvendig oppfølging og veiledning. Det er utarbeidet skjøtelsesplan for 7 slåttemarker. Gitt tilskudd til drift av slåttemarker i Laugen (Midt-Troms museum). Det kom inn en søknad om tilskudd til prioriterte arter men den oppfylte ikke kriteriene for tilskuddsordningen. Vi har svarthalespove som prioritert art i Troms. Handlingsplan foreligger, men vi har ikke sendt ut informasjon

til grunneierne om dette fordi vi ikke har kapasitet til å følge opp med nødvendig veiledning. Dette er avklart men Miljødirektoratet.

Oppdrag spesielt for 2013

01-06so32: Gjelder fjellrev. Ikke gjennomført. Avventes til det foreligger faggrunnlag for fjellrev.

Fylkesspesifikke oppdrag:

Oppfølging handlingsplan for horndykker: Regional overvåkning er gjennomført etter metodikk utviklet spesielt for kartlegging av horndykker i samarbeid mellom universitetet i Tromsø og NOF. Brosjyre med informasjon om horndykker er laget og distribuert.

Ferdigstilling/oppfølging faggrunnlag for læstadiusvalmue: Her har det ikke vært aktivitet i år. Status er at faglig grunnlag foreligger som er klar for å sammenstilles i en handlingsplan og høring. Læstadiusvalmuen anses ikke som spesielt truet her i fylket siden den vokser på svært utilgjengelige steder. Klimaendringer er en trusselfaktor.

Kulturlandskap

Generelt: Godt samarbeid internt om å ivareta utvalgt kulturlandskap i Skardalen.

Rovviltforvaltning

Generelt: Dette er et resultatområde som blir prioritert høyt og som det brukes mye ressurser på. Arbeidsoppgavene vokser og blir mer krevende. Det kommer mange klager på vedtak i nemnda. FKT arbeidet tar også mye tid med økte krav til oppfølging av rapportering, og regnskapsføring fra tilskuddsmottakerne. Det har vært et «normalt år» mht skadefellinger, men stor skade av bjørn hos sauebesetninger i Bardu i sommer.

Vi har nå et svært godt samarbeid med beitebrukere i fylket og rovviltnemnda i region 8 om forvaltning av rovviltbestandene i tråd med naturmangfoldloven, rovviltforskriften og rovviltforliket. Det er etablert 4 interkommunale skadefellingslag i fylket som fungerer godt i forbindelse med søknader om skadefellinger.

Sekretariat for rovviltnemnda i region 8 har vært prioritert høyt for å ferdigstille rullert forvaltningsplan for høring. Ny forvaltningsplan for region 8 er nå vedtatt, etter høring, konstruktive debatter og diskusjoner. Vi ser frem til å arbeide etter ny forvaltningsplan. Det har vært enighet om kvoter for lisensjakt/skadefellinger i nemndas myndighetsområde. Det er etablert samarbeidsavtale med region 7 om kvote- og lisensjakt, samt skadefellingskvote for jerv og gaupe. Dette samarbeidet har fungert godt.

EKT: Veiledning, behandling av søknader, fordeling av midler og oppfølging i henhold til føringer fra rovviltnemnda har gått etter planen. Dette er et omfattende arbeid som krever mye ressurser. Vi har etablert gode rutiner mht oppfølging av tiltak, rapportering og tilsyn.

Ny 3-årig fkt-prosjektstilling, prosjektet: «Dyr i Drift» har fungert godt i ett år. Prosjektet har bistått i veiledning og initiering av fkt, informasjon og etablering av skadefellingslag. Finansieres gjennom fkt.

Erstatning: Behandlet klagesaker på erstatning rein og sau. Det var relativt få klagesaker på sau i år. Klagesaker for rein behandles nå på nyåret i 2014. Saksbehandling av erstatningsoppgjøret på sau ble utfordrende, og forsinket pga Krokandommen. Utbetalinger Ok innen utløp av året.

Formidling og utadrettet virksomhet: Vi har stor utadrettet virksomhet. Deltatt på møter, tilsyn, sauesanking og gaupejaktkurs. Informasjonsmøter «Arena rovvilt» arrangert av prosjektet «Dyr i Drift» i samarbeid med oss. Tre regionale møter holdt i høst, åpent for alle, men ikke tilfredsstillende oppmøte. Vurderes til neste år. Kronikk i avisa Nordlys før beitesesongen i samarbeid med landbruksavdelingen.

Byråkrater på beite: Før beitesesongen gikk vi ut på hjemmesiden vår med tilbud fra saksbehandlerne på rovvilt om en uke tilsyn hver i et beiteområde under tittelen "Byråkrater på beite". Hensikten var å få mer kunnskap om det vi jobber med på kontoret på en annen måte enn gjennom skriftlige dokumenter, lover og regelverk og fagrapporter. Dette fikk stor positiv medieomtale og positiv respons i næringen. Tre besetninger ble valgt ut og vi gikk tilsyn som planlagt og lærte mye. Følges opp i 2014.

Skadefellinger: Omfattende arbeid med behandling og oppfølging skadefellingstillatelser på gaupe i vår og bjørn i sommer. Fire interkommunale skadefellingslag i fylket er etablert og det er holdt kurs for opplæring. Det nye regelverket har ikke vært helt enkelt å administrere, men vi begynner nå å få litt erfaring og etablerer rutiner som fungerer. Skadefellingslagene er viktige samarbeidspartnere i arbeidet med skadefellinger, både til diskusjon av

om og når fellingsstillatelse gis, og til selve fellingsoppdraget. Vi etterlyser økonomiske ressurser til drift av lagene og det administrative arbeidet til vertskommunene. Dette er et viktig arbeid i rovviltforvaltningen.

Administrering av kvote og lisensjakt: Kvotejakt på gaupe og lisensjakt på jerv og bjørn har gått som planlagt.

Samordning: Godt samarbeid internt, med SNO og med kommunene. Fylkesmannens landbruksavdeling, miljøvern avdeling og SNO har faste møter hver 14 dag (Rovforum) for felles informasjon og diskusjon. Etablerte samarbeidsrutiner med Mattilsynet har ikke fungert tilfredsstillende. Forestående møte med Mattilsynet vil avklare hvorvidt rutinene skal gjenopptas og i hvilken form. Ny 3årig prosjektstilling «Beitebruk i utmark» er en oppfølging av konstruktive beitelagsmøter høsten 2012. Samarbeid mellom Fylkesmannen, Troms landbruksfaglige senter og utvalgte kommuner. Finansieres med bidrag fra FKT.

Kartlegging av bjørnebestanden: Bistår nå SNO med å sende ut materiale for innsamling av bjørneekskremer fra elgjegere. Stimulerer til innsamling ved dusør til to personer som trekkes blant de som leverer prøver.

Fremmede organismer

Fylkesspesifikke oppdrag: Kartlegging og tiltaksplan mot fremmede organismer langs fylkesveier satt i gang iht innmeldte behov. Alle fylkesveiene er kartlagt og bekjempelse pågår nå på prioriterte strekninger. Det er forlenget tillatelse til saubeite på Grindøya i Grindøysundet naturreservat. Beite fra sau er en effektiv bekjempelse av tromsøpalme. Det er gitt tilskudd til aktiv kutting av tromsøpalme på 5 øyer i regi av Tromsø kommune/kajakklubben. Noen av disse er verneområder. Må gjentas i årene fremover for å bekjempe tromsøpalmen. Godt samarbeid med Tromsø kommune her, vi høster erfaringer. Bidratt med informasjon til forskningsprosjekt om fremmede arter og samfunn.

Det er bevilget tilskudd til forebyggende arbeid mot spredning av G.salaris fra Skibotnregionen og det er avviklet orienteringsmøte med berørte rettighetshavere i infiserte vassdrag i Skibotnregionen hvor også representanter fra Miljødirektoratet og Veterinærinstituttet deltok sammen med FM og lokalt mattilsyn. Her ble det orientert om framtidige planer for bekjempelse av g. salaris i Skibotnregionen. Det har vært møter om organisering og planlegging av bekjempingsarbeidet i 2015 og 2016. Utpeking av representanter til regional koordineringsgruppe er gjort. Veterinærinstituttet har organisert og stått for innsamling av stamfisk fra berørte vassdrag.

Vern av skog på statsgrunn

Etter endt høringsprosess gikk Fylkesmannen gjennom alle høringsuttalelser og laget et forslag til innstilling som ble drøftet i arbeidsgruppen som var opprettet for å bistå Fylkesmannen i prosessen med skogvern på statsgrunn i Troms. Fylkesmannen leverte sin tilrådning i saken 27.6.2013. Fylkesmannen har også deltatt på møter med kommunene sammen med Miljødirektoratet etter at Miljødirektoratet hadde sin innstilling i saken klar.

Nasjonal marin verneplan

Arbeidet har "ligget på is" i flere år etter at Fylkesmannen leverte sin oppsummering av innkomne innspill etter oppstartmeldingen for nasjonal marin verneplan i Troms. Det er uheldig at et planarbeid stopper opp på denne måten. Fylkesmannen har i så måte fått flere henvendelser fra berørte kommuner som lurer på hva som skjer med denne verneplanen. Det er bl.a. lokale planer for småbåthavner som berører kandidat områder i marin verneplan som har stoppet opp i påvente av avklaring av denne verneplanen. Det er derfor svært uheldig at en verneplan som dette drar så ut i tid.

Nasjonalparker og større verneområder

Det er etablert lokalt forvaltning i 6 av de 7 områdene det skal være lokal forvaltningsordning for. Det har dessverre dratt ut i tid med å få etablert lokal forvaltning for Øvre Dividal nasjonalpark og Dividalen landskapsvernområde. Det har sammenheng med at det har vært uenighet om representasjon fra de svenske samebyer i styret. For de øvrige områdene er områdeforvaltningen godt i gang og styrene har fungert greit. Arbeid med forvaltningsplan har høy prioritet likeledes arbeidet med informasjon, tiltak og tilrettelegging i områdene hatt høy prioritet. Det ble gjennomført felles opplæring for styrene i august med god deltakelse fra alle verneområdestyrer.

Forvaltning og naturoppsyn i verneområder. Samarbeidet med SNO/Fjelltjenesten fungerer greit, men vi mener fortsatt at Troms har kommet dårlig ut når det gjelder tildeling av SNO oppsynsstillinger. Det var bl.a. innstilt på oppsynsstilling til Lyngsalpan da dette området ble vedtatt vernet i 2004. Det er ennå ikke kommet dedikerte oppsynsressurser til området.

Arbeidet med forvaltningsplaner for de områdene Fylkesmannen fortsatt har forvaltningsansvar for har lidd under

ressursmangel og har derfor ikke hatt den ønskede framdrift. Forvaltningsplan for Skorpa-Nøklan er utarbeidet og godkjent. Oppfølging av denne vil medføre betydelig arbeid mht skjøtsel av området. Et utkast til forvaltningsplan for Grindøysundet er utarbeidet. Likeledes er det utarbeidet et utkast til forvaltningsplan for Grindøysundet.

Anadrom laksefisk og innlandsfisk. Det har vært arbeidet med innspill til reguleringa av fisket etter anadrom laksefisk. Det er også brukt en del ressurser på oppfølging av vassdragsreguleringskonsesjoner og innspill til Miljødirektoratet i denne sammenheng.

Det er brukt relativt mye tid og ressurser på saksbehandling knyttet til nye oppdrettslokaliteter/utvidelser av eksisterende lokaliteter for å ivareta anadrom laksefisk i slike saker. Vi ser en utvikling hvor presset på kystsonen bare øker og konfliktene mellom oppdrettsinteresser og andre interesser blir større. Når kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt både mht påvirkning av rømt oppdrettsfisk, lakselus på villfisk, oppvekstområder for sjørøret og sjørøye, blir situasjonen ikke enklere. Vi savner nye og oppdaterte retningslinjer for behandling av denne type saker.

Helhetlig hav- og vannforvaltning

Fylkesmannen har hatt begrenset med ressurser å sette av til dette arbeidet i 2013. Fylkesmannen har likevel i stor grad oppfylt sin del av embetsoppdraget på området. Det har imidlertid vært en utfordring at fylkeskommunen som regional vannregionmyndighet ikke har satt av tilstrekkelig med ressurser til sin del av arbeidet og arbeidet med å drifte planprosessen.

Fylkesmannen har prioritert arbeidet med å oppdatere vann-nett og har i så måte hatt møter med de fleste kommunene i fylket for å få innspill til dette arbeidet. Videre har Fylkesmannen levert forslag til regionalt overvåkingsprogram og tiltaksanalyse for egne ansvarsområder.

Resultatområde 07 Godt bymiljø

Areal- og transportplanlegging: Fylkesmannen deltar i arbeidet med å følge opp RPR for samordnet areal- og transportplanlegging, sammen med fylkeskommunen og Statens vegvesen. Spesielt knyttet til byene Tromsø og Harstad. Når det gjelder parkeringsnormer eller andre former for regulering av parkeringen for å fremme bruk av kollektivtransport, mangler dette i stor grad. Tromsø har igangsatt et arbeid for å vurdere problemstillingen.

Fremtidens byer: Fylkesmannen jobber sammen med Tromsø kommune i vårt klimaprojekt. Dette bidrar til å knytte Fylkesmannen tettere inn mot fremtidens byer og det å kunne bruke kunnskap innenfor dette i kommunene i Troms.

Bidra til en tilstrekkelig boligbygging: I alle plansaker fra varsel til offentlig ettersyn og i kommuneplaner er det oppfordret til boligbygging med universell utforming ved synliggjøring av plan og bygningslovens §11-9 nr 5 og 12-7 nr 4 og 5 (bruk av PBL for blant annet verktøy i realisering av boligsosial handlingsplan).

RPR barn og unge: Høy fokus på barn og unge og arealplanlegging. Det gis innspill til alle planer om RPR BU. Det er fokus på synliggjøring av eventuelle problemstilling i enkeltsaker. Utvikling av gode bestemmelser for KP areal. Utstrakt kontakt med barnerepresentantene som støttepilarer. Planbeskrivelsene skal redegjøre for hvordan hensynet til BU er ivaretatt, sikker skolevei, trygge lekearealer, sikring. I 2013 ble det reist 6 innsigelser, men flere saker ble løst via dialog med kommune/tiltakshaver for å unngå innsigelser. Problemstilling: Fortettingsproblematikk i større sentre (Tromsø, Harstad og nå Lenvik). Harstad kommune har en bestemmelse om frikjøp for lekeareal i sentrum. De arbeider med rullering av sentrumsplanen for Harstad og forslag der er at det lages en liste for de nærmiljøanlegg som må rustes opp i området. Frikjøpmidlene brukes her. Dette er en del av Sjumilssteget for barn å unge, hvor de sikres rettigheter gjennom planleggingen som et av stegene i denne tverrsektorielle satsningen.

Resultatområde 08 Aktivt friluftsliv

Resultatområde 08 Aktivt friluftsliv

Vi har gitt veiledning og vurdering i forhold til plansaker, deltatt på befaringer, og behandlet en klagesak etter friluftsløven. Forvaltningsplaner for 16 sikrede friluftsområder er godkjent. Fylkesmannens planavdeling uttaler seg i alle plansaker om hensynet til friluftsliv. Dette koples opp mot hensynet til universell utforming og barn/unge slik at man forsøker å få fram synergi effekt. Refusjonskrav for jegerprøven er oversendt.

Resultatområde 09 Giftfritt miljø

Resultatområde 09 Giftfritt miljø

Sedimenter

Mudre- og dumpesaker håndteres fortløpende. Naturmangfoldloven brukes aktivt i forbindelse med at tillatelser gis. Tillatelser som ble gitt på dette området var tillatelser til utfylling over forurenset sjøbunn. Nytt på området er at det nå søkes om å dumpe større mengder steinmasser i sjø i forbindelse med veibygging (søknad kom i 2013, behandles nå i 2014).

Tiltaksplaner opprydding forurenset bunnsediment

Det praktiske arbeidet i tiltaksplan opprydding Tromsø Havn ble avsluttet i 2012, og sluttrapport ble levert våren 2013. Arbeidet følges nå opp med overvåkning av deponi og tildekkingsmasser. Gjennom overvåkingen av tildekkingsmassene på sjøbunnen kan det se ut til at området utenfor verftsområdet har blitt rekontaminert etter tiltak, noe som til dels kan skyldes erosjon av massene forårsaket av propellerrosjon fra båter. Dette følges opp i 2014.

Kildestopp til Tromsø havn

Skipsverftet i Tromsø havn er blitt fulgt opp tett i forhold til utslipp til sjø. Oppgradert rense/oppsamlingsanlegg for spylevann er tatt i bruk i mai 2013. Grunnforurensninga på verftstomta følges opp som egen sak overfor grunneieren Vervet Eiendom AS, herunder pålegg om fjerning av de mest forurensa massene og graving av avskjærende grøft. Tiltakene ble påbegynt i november og arbeidet fortsetter inn i 2014.

Småbåthavner i Tromsø er ført tilsyn med. Vi er usikker på om/ i hvilken grad vi skal følge opp med pålegg om oppsamling av spylevann ved rengjøring av skrog. Dette utgjør en forurensningsfare. Vi vet ikke i hvilken grad dette følges opp i resten av landet.

Småbåthavner i Harstad, se kommentar under Tromsø

Harstad havn

Opprydding i Ren Havn Harstad er godt i gang, men ble fordyret og forsinket grunnet granatfunn i havna. Uklare ansvarsforhold og prosedyrer forårsaket unødig stopp i arbeidet. Fylkesmannen har hatt tett oppfølging av prosjektet, herunder oppfølging av avvik gitt etter flerdagstilsyn i desember 2012. Det har vært en utfordring for tiltakshaver å oppfylle kravet om tilfredsstillende overvåkning av turbiditet.

Kildestopp i Harstad

Det ble utført tilsyn på skipsverftene i Harstad i 2012. Avvikene fra disse tilsynene har blitt fulgt opp i 2013. Pr 2013 har ett av verftene har montert oppsamling og rensing av spylevann. Det har vært et oppfattende arbeid å følge opp utbyggingen av tørrdokken til Harstad Skipsindustri AS, da dette har hatt direkte inngrep i oppryddingsprosjektet, samt at sterkt forurensa grunn skulle håndteres.

Prioriterte skipsverft forurenset grunn og sjøbunn Troms

Vi har 6 slike verft, 4 av disse i tiltaksplanområdene for opprydding forurenset sjøbunn; ett i Tromsø og tre i Harstad.

I Tromsø er det utført mudring/tildekking i sjø, dels gjennom havneoppryddingsprosjektet og dels gjennom egne pålegg fra Fylkesmannen. Tiltak på land: se punktet over om kildestopp til Tromsø havn.

I Harstad utføres tiltak i sjø som en del av det pågående havneoppryddingsprosjektet. Tiltak på land følges opp av

Miljødirektoratet (Hamek Harstad Sentrum) og av Fylkesmannen (Harstad Skipsindustri tørrdokkutbygging Harstad Sentrum).

De to verftene utenom Tromsø og Harstad har vi ikke kunnet prioritere ressurser til å følge opp.

Grunnforurensning

Kvalitetssikring og vedlikehold av databasen gjøres fortløpende.

Prioriterte grunnforurensingssaker

Tromsø utarbeider nå tiltaksplan for lokaliteten «Mandelasletta og området ved småbåthavna i Tromsdalen». Utarbeidelsen følges opp med statusmøter.

For de to lokalitetene i Harstad er det gitt pålegg til kommunen om å utføre supplerende miljøundersøkelser, risikovurdering og tiltaksplan. Frist for dette er 1. mars 2014.

Den siste lokaliteten - verkstedområde Bardufoss leir er ikke påbegynt, da bakgrunnsrapportene ikke er på plass.

Avfall

Tillatelser til mottak/lagring og behandling av avfall er fulgt opp. En ny aktør har fått ny tillatelse. Ett avfallsselskap har utvidet med ett mottaksanlegg. De tre godkjente deponiene i fylket er fulgt opp. For to av disse har det vært en prosess med ferdigstillelse av nye sigevannsanlegg.

Fylkesmannen har etter søknad fra kommunene gitt skjønnsmidler for opprydding i forsøpling; Skrotnisseprosjektet. Dette har ført til stor aktivitet i kommunene og flere hundre tonn avfall og skrot er avdekket, samlet og ryddet. Stor oppmerksomhet også i riksdekkende media. Prosjektet blir videreført ett år til! Aktiviteten har medført oppmerksomhet mot marin forsøpling. Fylkesmannen har ryddet i verneområdet på Nordkvalyøa også i 2013, 40 m³ plast og søppel. Marin forsøpling er blitt et konkret oppryddingsprosjekt, Ren Kyst, sammen med Fylkeskommunen, tre kommuner, Fiskeridirektoratet, Kystverket for å ta ett løft langs strendene i 2013. Prosjektet har resultert i en flott film om strandrydding (<http://www.youtube.com/watch?v=QztnAimIbYk>) som ble vist på landskonferansen «Hold Norge Rent», der initiativtakeren fikk Gullklipa av klima- og miljøministeren.

Resultatområde 10 Rein luft

Resultatområde 10 Rein luft

Luftforurensning

Klager fra forbrenning med rene brensler blir behandlet fortløpende.

Støy

Fylkesmannen har gjennomgått planer/utredninger utarbeidet av Statens vegvesen som følger av krav i forurensningsforskriften kapittel 5. Vi har ikke godkjent kartleggingen da de har benyttet feil trafikk tall, og avventer tilbakemelding.

Resultatområde 11 Stabilt klima

Antallet varsler om innsigelse med klima som innsigelsesgrunn i 2013: Fylkesmannen har i 2013 varslet innsigelse 1 gang på bakgrunn av manglende hensyn til klimatilpasning i arealplanlegging. Grunnen var manglende bestemmelser i tilknytning kotehøyde for havnivåstigning/stormflo. Fordi man har konkrete tallverdier for havnivå og stormflo, er dette noe kommunene nå jevnt over tar høyde for i sin arealplanlegging.

Klima og energiplaner: Fylkesmannen har i 2013 ikke hatt noen klima- og energiplaner til behandling. Vi ser av planoversikten i de kommunale planstrategiene at en rekke kommuner planlegger revidering av disse planene i inneværende fireårsperiode. Fylkesmannen har i sin uttalelse til planstrategiene oppfordret kommunene til å la disse planene omfatte klimatilpasningstiltak, selv om dette ikke et krav (jfr. vår rapportering av 2011).

Når det gjelder rapportering i embetsoppdraget heter det at Fylkesmannen skal: *rapportere i foreløpig årsrapport en oversikt over hvilke kommuner som skal revidere sine klima- og energiplaner i 2013 og 2014, samt kort om disse kommunenes grad av måloppnåelse i foregående planperiode.* Fylkesmannen har per dato ingen oversikt over kommunenes grad av måloppnåelse i foregående planperiode. Når det gjelder hvilke kommuner som skal revidere sine klima- og energiplaner, viser de kommunale planstrategiene at en rekke kommuner velger en slik revisjon i slutten av inneværende fireårsperiode.

Oppdrag spesielt for 2013

Fylkesmannen skal: *i sin veiledning etter statlige planretningslinje (SPR) for kommunal klima- og energiplanlegging, spesielt prioritere oppfølgingen av de kommuner som i 2013 skal revidere sin klima- og energiplan. Ingen kommuner i Troms varslet oppstart med revisjon av sine klima- og energiplaner i 2013.*

Tverrsektoriell klimagruppe: Fylkesmannen har nedsatt ei tverrsektoriell klimagruppe ved embetet. Gruppen skal blant annet holde seg oppdatert ift. norsk klimapolitikk, samt utarbeide en regional klimaanalyse for Troms innenfor Fylkesmannens forvaltningsområder. Analysen skal basere seg på tilgjengelig nedskalerte data fra FNs siste IPCC-rapport og relevant forskning.

Klimaprojekt Troms: I samarbeid med Troms fylkeskommune søkte Fylkesmannen i 2011 om prosjektmidler til igangsetting av Klimaprojekt Troms. Vi fikk i 2012 innvilget en søknad på kr 200 000. Prosjektet har til nå hatt en god progresjon. Prosjektet har fokus på klimatilpasning og kommunenes evne til å implementere og ta hensyn til dette i planleggingen.

Prosjektet er delt inn i 2 faser, hvor fase 1 har bestått av planlegging og kartlegging av tilgjengelig informasjon, talldata og kart knyttet til klimaendringene. Fase 2 har bestått av å utvikle en Klimaprofil for Troms og en veileder til hvordan kommunene kan implementere hensynet til et klima i endring i planlegging på alle nivå etter plan- og bygningsloven (pbl). Et av prosjektets hovedfunn så langt er at den tilgjengelige forskningen tilknyttet klimaendringene som finnes i for liten grad er forenlig med det kommunene trenger for å kunne ta hensyn til et klima i endring i planlegging. I planlegging trenger kommunene mer nedskalert og detaljert kvalitativ og kvantitativ informasjon/talldata for sin region/kommune. Prosjektet planlegges avsluttet i juni 2014.

Fylkesmannens faste oppgaver. Fylkesmannen har i 2013 ikke brukt hjemmesidene aktivt til å formidle informasjon knyttet til klima, men i 2014 er dette et punkt som står høyt på agendaen i Planavdelingens virksomhetsplanlegging.

Resultatområde 12 Resultatkrav knyttet til Tverrgående virkemidler

12.1 Planlegging for en bærekraftig utvikling

Arealpolitikk og samfunnsutvikling.

Fylkesmannen følger opp nasjonale forventninger og nasjonal politikk hovedsakelig gjennom saksbehandlingen, men også gjennom konferanser og møter med kommunene og andre sektormyndigheter.

Det er store utfordringer i mange kommuner hvor vi fortsatt ser en bit for bit - utbygging som ikke er i samsvar med overordnet plan. Mange kommuner har gamle arealplaner som ikke er i samsvar med dagens utfordringer og utbyggingsbehov. Dette medfører at fagområder som strandsonevern, jordvern, vassdragsvern, friluftsliv, landskapsvern, naturmangfold, barn- og unge samt universell utforming utfordres i enkeltsaksbehandling og i reguleringsplaner. Kommunene følges opp bl a ved å oppfordres til å revidere overordnede kommuneplaner slik at utbyggingsbehov som boliger, hytter, næringsarealer med mer, kan løses i samspill med ulike sektorhensyn.

Kommunal planstrategi/kommuneplanens samfunnsdel: Alle kommunene i Troms hadde ved utgangen av 2013 vedtatt sin kommunale planstrategi. Ikke alle vedtatte planstrategier ble vedtatt innen ett år etter konstituering av nytt kommunestyre. Statusen på kommuneplanens samfunnsdel i Troms er dårlig, da flere kommuner mangler en slik strategisk plan mens andre kommuner har svært utdaterte planer. Men på bakgrunn av planstrategiarbeidet prioriterer de aller fleste kommunene nå en revidering/utarbeidelse av kommuneplanen som helhet i inneværende valgperiode, og statusen vil dermed forbedre seg på sikt.

I 2013 har 4 kommuner varslet oppstart av planarbeid med planprogram på høring, mens 1 kommune har hatt

kommuneplanens samfunnsdel inne til høring. Det ser ut til at langt flere kommuner vil varsle oppstart med arbeidet med samfunnsdelen i 2014. Fylkesmannen vil i 2014 derfor ha stort fokus på tidlig veiledning og dialog i planprosesser på våre sektorområder.

Fylkesmannens faste oppgaver i embetsoppdraget: *Påse at kommeplaner har arealregnskap som avklarer arealbehov og arealreserver til blant annet boliger og har mål for utbyggingsmønster og utbyggingsvolum.* Fylkesmannen etterlyser konsekvent en slik oversikt i sine uttalelser til kommuneplanens samfunnsdel. Forhåpentligvis vil dette være en større del av kommunenes prioritering i planarbeidet for 2014.

Regionale planer: Troms fylkeskommune i samarbeid med Fylkesmannen startet i 2012 arbeidet med å utarbeide en regional plan for landbruk i Troms. Fylkesmannen leder den faglige delen av dette arbeidet og har tett samarbeid med fylkeskommunen underveis i prosessen. Planprogrammet til planen er vedtatt og selve planen er planlagt vedtatt i juni 2014.

Av andre regionale planer som skal utarbeides nevnes blant annet: Regional plan for reindrift, Regional plan for folkehelse, Regional plan for idrett og anlegg for idrett og fysisk aktivitet, Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk, Regional plan for vind- og småkraftverk. Fylkesmannen vil gi høringsuttalelse til planprogram og planutkast til disse planene, og ellers bidra ved behov/forespørsel.

Planaktivitet:

Et tydelig trekk for 2013 er at planaktiviteten har hatt samme høye aktivitet som i 2012. Fylkesmannen har behandlet mange planer og avgitt uttalelse ved offentlig ettersyn og innspill til oppstartsvarsel.

I 2013 har Fylkesmannen behandlet arealdelen av kommuneplanen for 9 kommuner, seks innspill til oppstartsvarsel og tre uttalelser med innsigelser til kommuneplanene for Karlsøy, Lyngen og Nordreisa. Disse planene er i prosess for å bearbeide blant annet Fylkesmannens innspill. Dialogen med kommunen er god og konstruktiv og det arbeides for å finne løsning på innsigelser av bestemmelser og arealbruk.

I 2013 har Fylkesmannen avgitt uttalelse til totalt 147 reguleringsplaner; 138 detaljreguleringsplaner og 9 områdeplaner.

Av disse er 77 oppstartsvarsel hvor Fylkesmannen har gitt innspill om ivaretagelse av ulike fagområder i den videre planprosessen. Det er en klar prioritering at Fylkesmannen er tidlig inne i planprosessene og angir tydelige og forutsigbare krav til kommunens håndtering av ulike fagområder og planprosesser.

Videre har Fylkesmannen avgitt høringsuttalelse til 70 reguleringsplaner. I 16 planer har Fylkesmannen reist innsigelse, hovedsakelig ut fra fagområdene støy og samfunnssikkerhet. I 2013 er det fremmet flere store reguleringsplaner i Tromsø, Harstad og Lenvik. I Troms er det et tydelig økt fokus på byplanlegging med vekt på boligbygging og handel.

Året sett under ett, er det særlig fagområde støy og samfunnssikkerhet/grunnforhold som er mangelfullt utredet og ivaretatt i reguleringsplanforslagene, og hvor Fylkesmannen reiser innsigelse for å få planen justert for å ivareta nasjonale politikk. Også sikring av strandsonen utfordres siden ingen kommuner i Troms har utarbeidet en differensiert strandsoneforvaltning. I byene Harstad og Tromsø har det vært fokus på samordnet areal- og transportplanlegging med særlig vekt på kollektivløsninger for å redusere personbilbruken. Fylkesmannen deltar også i Regionalt kontaktutvalg ifm NTP i regi av Statens vegvesen Troms.

Kommunenes håndtering av naturmangfoldloven er ikke som ønskelig, og det er behov for å videreføre veiledning og oppfølging. Fylkesmannen reiser konsekvent innsigelse i saker hvor naturmangfoldloven ikke er tilfredsstillende utredet på tross av innspill til oppstartsvarselet.

Kommunene har oversendt 61 reguleringsplaner som er egengodkjent og hvor Fylkesmannen har gjennomgått planen og vurdert kommunenes håndtering av våre merknader og innsigelser.

Det har ikke vært nødvendig å påklage kommunens egengodkjenning av disse reguleringsplanene.

Dispensasjon

Fylkets jord- og skogarealer er begrenset og under utbyggingspress. Eiendomsstrukturen i Troms kjennetegnes av mange og små eiendommer. Mange bruk er nedlagt og fraflyttet, og bruken av disse eiendommene dreies mot ferie og fritid. Kommunene finner ofte at jordvernet bør vike til fordel for distriktsutbygging, bolig eller hytter, og er liberal med omdisponering av dyrket mark og dyrkbar skogsmark. Søknader om dispensasjon er mange, fylket sett under ett. Utbyggingspresset er størst i de kommunene som også har de beste jord- og skogressursene.

Fylkesmannen mottok 504 dispensasjonssaker til uttalelse i 2013. Av disse varsla vi klage i 34 saker. 18 av disse sakene var klager i strandsonen, 5 saker berørte dyrket jord og 9 saker var knyttet til samfunnssikkerhet.

Vi anser kommunedialogen som det viktigste virkemidlet, men dialogen må følges opp med befaringer og besøk i den enkelte kommunene. Besøk i enkeltkommuner gir en god anledning til å gi tilpasset veiledning og er det beste virkemidlet for bedre forvaltning. Veiledningen er oftest rettet mot kommunens administrative personell slik at grunnlaget for en god saksbehandling er lagt.

Kurs og konferanser.

Fylkesmannen har arrangert og avholdt innlegg på den årlige plan- og bygningsrettskonferansen for ansatte i kommunene i Troms. Konferansen ble avholdt den 27. og 28. november, og deltakelsen svært god. Kommunene prioriterer konferansen, og Fylkesmannen anser konferansen som den viktigste arenaen for kunnskapsutveksling og nettverksbygging.

I 2013 ble det også arrangert en egen konferanse om reguleringsplanlegging med vekt på oppstartsfasen og håndtering av KU. Til denne konferansen ble også private konsultenfirmar invitert for å etablere felles forståelse om standarder og krav til oppstartsvarsel. De mest sentrale kommunene i fylket var representert.

Klima-, forurensing og lokalisering av utbygging i areal og transportplanlegging

I byene Harstad og Tromsø er det en utfordring å samordne areal og transportplanleggingen ved utbygging av boligfelt og kjøpesenter. I byene Tromsø, Harstad og Finnsnes er det viktig å avklare kommunens planer for veg- og kollektivsystemene med regionale planer.

I arbeidet med planene har Fylkesmannen vektlagt krav til støy og utslipp for å sikre at bomiljøet ivaretas for eksisterende og nye boliger. Dialogen med kommunene og utbyggerne er god, men kommunene har manglende kompetanse og Fylkesmannen må derfor bidra med utredninger og vurderinger for å sikre at nødvendige hensyn ivaretas. Fylkesmannens bidrag er vesentlig for å sikre lokalmiljøet. Det er særlig i byene Harstad, Finnsnes og Tromsø at hensynet til et godt bomiljø utfordres.

Kart og geodata

Fagfeltet er organisatorisk plassert under avdeling for Plan, klima og samfunnssikkerhet (PLAN), men det er aktivitet under miljøvern avdelingen og andre avdelinger også. Fra 2012 er begge som arbeider med GIS plassert i PLAN. Kart og geodata benyttes i størst utstrekning innen fagfeltene landbruk og samfunnssikkerhet. Det felles lisenssystemet for den tunge GIS-programvaren alle embeter benytter, har vært driftet helt problemfritt fra IT-miljøet på Hamar.

I samarbeid med andre sektorer, sentralt og lokalt, arbeides det for å oppdatere og kvalitetssikre kartgrunnlaget. Vi har siden 2006 hatt kartinnsynsløsningen TromAtlas i drift, i samarbeid med Troms fylkeskommune. I TromsAtlas ser vi kartdata som WMS-tjenester fra Norge digitalt, og fra alle faginstansene som har tilrettelagt egne stedfestede data som slike tjenester. En del datasett legges ut lokalt, og noen av disse kan vi ikke legge ut som WMS-tjenester. Eksempelvis det som går på storulykkebedrifter og forekomster/ynglinger av enkelte arter. I TromsAtlas har vi kobling mot det sentrale eiendomsregisteret Matrikkelen, slik at det i saksbehandling kan vises eiendoms og eierinfo direkte i kartet på skjermen. Denne har fungert fint siden oppstarten i 2010. Det er også etablert kobling mellom det FMinterne kartsystemet geoPort og saks og arkivsystemet ePhorte, slik at forekomster av saker med gårds- og bruksnr vises direkte på kartet. Ved klikk på ikon i kartet hopper man så rett til aktuell sak i ePhorte. I geoPort kan søkt eiendom markeres, og saksbehandler får fram en tabellarisk og detaljert oversikt over Matrikelinfo.

Fylkesmannen er representert i fylkesgeodatautvalget (ledes av ass.fylkesmann), samt i underutvalgene for basis geodata og plan/temadata. Utvalgene administreres av det lokale Kartverkskontoret, som er sekretariat. I samarbeid med Kartverket og fylkeskommunen gjennomføres fortløpende kursing og veiledning av kommunene, i forhold til plan og bygningslov, geodataloven og matrikkelloven, alle med tilhørende forskrifter og bestemmelser. Siden karttemaet AR5 er grunnlaget for andre karttema, vil det fortsatt være fokus på å etablere gode rutiner hos kommunene når det gjelder ajourhold av dette kartgrunnlaget.

12.2 Tilsyn og konsesjonsbehandling

12.2 Tilsyn og konsesjonsbehandling

Landbasert industri, tillatelser og tilsyn følges opp fortløpende.

For sesongavhengige bransjer der aktører ikke tilfredsstiller minstekravene for oppstart, er det i perioder stort trykk på konsesjonsbehandlingen, som også krever tilsyn og oppfølging med pålegg om opprydding og klagebehandling. En stor næringsmiddelbedrift har reetablert seg uten at alt prosessvann gjennomgår tilfredsstillende rensing. Det har vært tidkrevende å følge opp bedriften. Dette er ennå ikke på plass, og bedriften har fått varsel om tvangsmulkt.

Ulovlig etablering av produksjon av selolje har tatt store ressurser både i oppfølging av klager og oppfølging overfor aktøren. Bedriften hadde ikke de tekniske fasilitetene på plass. Bedriften er anmeldt.

Søknaden til Setermoen SSØ er mottatt og ligger til høring. Folkemøte er gjennomført. Forarbeid er i gang, befaringer er gjort.

Kontrollplanlegging i forurensning kan ikke gjøres for bedrifter i risikoklasse 4. Ellers planlegges og utføres tilsyn på en systematisk måte, de landsaksjonene blir prioritert i tillegg til de bransjer og bedrifter som utgjør størst forurensningsfare.

Tilsyn

Tilsyn og konsesjonsbehandling gir inntjening til to stillinger, som er mer enn tidligere. Vi klarer imidlertid ikke finansiere reiser og overhead for disse to. Flere landsaksjoner på høsten ga svært hektisk arbeid høsten 2013. Det ble utført tilsyn i tilknytning til konsesjonsbehandling og oppfølging av tillatelser.

Kommuneundersøkelsen

Ble ikke gjennomført i 2013 pga den er alt for ressurskrevende.

12.3 Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon

Kartlegging av biologisk mangfold

Kartlegging i tre kommuner (Storfjord, Harstad og Tromsø) gjennomført. Data forvetes inn i mars 2014.

Kart og geodata

GIS brukes aktivt i saksbehandlingen hos Fylkesmannen i Troms. Spesielt i forbindelse med vern, forvaltningsplaner, vanndirektiv, rovvilt og biologisk mangfold kvalitetssikres, vedlikeholdes og ajourføres geodata.

På miljøsidene er det oftest temakart og ulike kart over verneområder som produseres i med verktøyet ArcGIS. IT-miljøet på Hamar har gjennom hele året problemfritt driftet det felles lisenssystemet for denne tunge GIS-programvaren alle embeter benytter. I løpet av 2013 ble det kvalitetssikret noen biomangfold-datasett.

Vi har siden 2006 hatt kartinnsynsløsningen TromAtlas i drift, i samarbeid med Troms fylkeskommune. I TromsAtlas ser vi kartdata som WMS-tjenester fra Norge digitalt, og fra alle faginstansene som har tilrettelagt egne stedfestede data som slike tjenester. En del datasett legges ut lokalt, og noen av disse kan vi ikke legge ut som WMS-tjenester. Eksempelvis det som går på forekomster og ynglinger av enkelte arter. I TromsAtlas har vi kobling mot det sentrale eiendomsregisteret Matrikkelen, slik at det i saksbehandling kan vises eiendoms- og eierinfo direkte i kartet på skjermen. Denne har fungert fint siden oppstarten i 2010. Det er også etablert kobling mellom det FM-interne kartsystemet geoPort og saks- og arkivsystemet ePhorte, slik at forekomster av saker med gårds- og bruksnr vises direkte på kartet. Ved klikk på ikon i kartet hopper man så rett til aktuell sak i ePhorte. I geoPort kan søkt eiendom markeres, og saksbehandler får fram en tabellarisk og detaljert oversikt over Matrikkelinfo.

12.4 Internasjonalt samarbeid

Deltatt på Nordkalottmøte om rovvilt i Muonio med rovviltforvaltningen i tilgrensende områder i Finland og Sverige.

Miljøsamarbeid i nord- og polarområdene

Fylkesmannen har deltatt sammen med Miljødirektoratet i et norsk-russisk miljøsamarbeidsprosjekt hvor målet er å bidra til bedre og mer miljøvennlig avfallshåndtering i utvalgte områder i KOMI-republikken, Russland.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
01-06 Naturmangfold, vannforvaltning og vannforurensning	kr 2 496 630,43	kr 5 927 064,06
09 Giftfritt miljø	kr 1 811 267,42	kr 1 022 980,29
Andre oppgaver under MD	kr 132 667,77	kr 0,00
11 Stabilt klima	kr 206 774,53	kr 0,00
12.1 Planlegging for en bærekraftig utvikling	kr 3 859 056,09	kr 341 433,72
12.2 Tilsyn og konsesjonsbehandling	kr 260 840,10	kr 155 177,08
12.3 Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon	kr -2 640,00	kr 0,00
12.4 Internasjonalt samarbeid (Finnmark)	kr 4 063,00	kr 0,00
Sum:	kr 8 768 659,00	kr 7 446 655,00

Landbruks- og matdepartementet**Resultatområde 21 Matsikkerhet****21.1 Økt matproduksjon og trygg mat****Sentrale utviklingstrekk og drivkrefter i utviklingen av jordbruket i Troms.**

Jordbruket i Troms er preget av relativt små bruk som igjen betyr at antall bruk ut av drift relativt sett er større her enn ellers i landet.

Større besetninger og mye leiejord og mange kontrakter, medfører stadig lengre transporter, større maskiner og redskaper som igjen er ødeleggende for jorda (pakking, mindre avlinger pr enhet mv)

Vi ser noe reduksjon i produksjonsvolumet og det gjøre oss bekymret for leveransene til foredlingsindustrien - det er viktig at regionen får beholde meierianlegg og slakterianlegg.

I tillegg til et "tynnere" faglig og sosialt miljø med langt mellom naboene, og svekkes miljøet ytterligere av at mange kommuner har redusert sterkt både kapasitet og kompetanse på landbruksområdet.

Saneringsprosjektet "Friskere geiter" har gitt oss nettopp det, men det har også ført til at de som ikke har sett seg i stand til å investere i framtida, har lagt ned. Det medfører selvsagt også at de som er igjen er dedikert til denne driften.

Innsatsen i produksjon av potet og grønnsaker er kanskje på veg opp igjen etter en "knekk" i de foregående årene med vinterskader og flom.

Vi har lagt stor vekt på arbeidet med Arktisk mat og arktisk landbruk i samarbeid med fylkesmannsembetene i Nordland og Finnmark, særlig i forhold til Nord-Norsk Landbruksråd og mulige prosjekter.

Det er ønskelig med innsats både på agronomi, sorter og profilering av det arktiske som regionalt fortrinn. Det er godt samarbeid mellom fylkene.

Arbeidet med lokal mat og småskalaproduksjon har vært nedprioritert dette året. Vår medarbeider som arbeidet med dette, sluttet i mars og stillingen sto vakant helt til 1. november.

Vi har likevel hatt matkontakt på plass, men vi har gjort minimalt på dette området. Innovasjon Norge har administrert jobben med revidering av matstrategien og den ble avsluttet dette året.

Dette er et viktig område som vi gjerne skulle gjort mer i forhold til.

Prosjektet «Grønt reiseliv» har gått sin gang, og på grunn av prosjektleders sykemelding fra slutten av april, er

prosjektet utvidet noe i tid.

Vi har gjort lite aktivt i forhold til Utviklingsprogrammet for lokalmat og grønt reiseliv utover det som er gjort i prosjektet "Grønt reiseliv", men dette prosjektet har funnet god klangbunn i fylket og det er nå en rekke

En rekke temaer som geit, grønnsaker ut i butikk, landsbymarked, Dølamat etc er satt på vent på grunn av bemanningssituasjonen.

Resultatområde 22 Landbruk over hele landet

Bruk av midler over 1144 post 77 Regionale og lokale tiltak i landbruket til rovviltforvaltning og beskriv kort utfordringene på området:

Tapene av sau og lam på utmarksbeite hadde en liten nedgang fra 7,45 % i 2012 til 6,61 % i 2013. Dette er gjennomsnitttall for fylket. I de mest utsatte rovviltområdene er gjennomsnittstapene høyere. Dette gjelder først og fremst kommuner i Nord-Troms, Indre Troms og kommuner sør i regionen. Dette er for høye tall og utfordrende for beitenæringene å leve med over lengre tid. I rovviltutsatte områder er store tap til rovvilt over år en medvirkende årsak til at sauebruk legges ned. Det er registrert 10 jervevinglinger og tre familiegrupper av gaupe siste registreringsår. Det er en nedgang fra 18 registrerte jervevinglinger i 2012 og 6 registrerte familiegrupper av gaupe forrige registreringsår. I 2012 ble det ved DNA-analyse registrert seks ulike individer av bjørn i Troms. Data for bjørn i 2013 foreligger ikke ennå. Det estimert at det er 200 -230 hekkende par av kongeørn, hvor mange av disse som hekker det enkelte år varierer.

Organisert beitebruk og tap av sau på beite: En antar at hovedårsaken til tap av sau/lam på utmarksbeite skyldes rovvilt, selv om det er sammensatte årsaker til tap av sau/lam på utmarksbeite. Det foreligger ikke dokumentasjon på tap på grunn av flåttbårne sykdommer eller alveld. I 2013 var det 42 beitelag som søkte driftstilskudd til beitelag gjennom regionalt miljøprogram. Disse beitelagene hadde tilsammen 448 medlemmer. Det var 6 færre beitelag som søkte driftstilskudd i 2013 sammenlignet med 2012. Nedgangen har sammenheng med krav om omorganisering i Enhetsregistret og elektronisk søknadssystem som ble innført i 2013. Vi har ambisjon om å få de fleste av disse beitelagene med i løpet av 2014. Det var 502 som søkte om produksjonstilskudd per 1.01.2013 samt 10 søknader om produksjonstilskudd for utgående sau. Det er omlag 85% deltakelse i Organisert beitebruk. Det slippes færre sau og lam på beite i fylket sett over en ti-årsperiode. Ifølge tall fra OBB ble det i 2013 sluppet 98 985 sau og lam på beite, mens det i 2003 ble sluppet 126 573 sau og lam på beite.

Medlemmer med sau/lam: 395

Medlemmer med storfe: 36

Medlemmer med geit: 17

Fylkesmannen satte i 2013 i gang prosjekt "Beitebruk i utmark" blant annet i samarbeid med miljøvernavdelingen og Troms Landbruksfaglige senter. Prosjektet er godt i gang og skal ha fokus beitenæringen. Det er forventninger om at prosjektet skal skape positive ringvirkninger for beitenæringen i Troms.

22.1 Bruk av landbruksarealer

Bruk av midler over 1144 post 77 Regionale og lokale tiltak i landbruket til rovviltforvaltning og kort om utfordringene på området.

Tapene av sau og lam på utmarksbeite hadde en liten nedgang fra 7,45 % i 2012 til 6,61 % i 2013. Dette er gjennomsnitttall for fylket.

I de mest utsatte rovviltområdene er gjennomsnittstapene høyere. Dette gjelder først og fremst kommuner i Nord-Troms, Indre Troms og kommuner sør i regionen. Dette er for høye tall og utfordrende for beitenæringene å leve med over lengre tid.

I rovviltutsatte områder er store tap til rovvilt over år en medvirkende årsak til at sauebruk legges ned. Det er registrert 10 jerveynglinger og tre familiegrupper av gaupe siste registreringsår. Dett er en nedgang fra 18 registrerte jerveynglinger i 2012 og 6 registrerte familiegrupper av gaupe forrige registreringsår.

I 2012 ble det ved DNA-analyse registrert seks ulike individer av bjørn i Troms. Data for bjørn i 2013 foreligger ikke ennå.

Det estimert at det er 200 -230 hekkende par av kongeørn, hvor mange av disse som hekker det enkelte år varierer.

Det er svært godt samarbeid mellom miljøvernavdelinga og landbruksavdelinga når det gjelder rovviltspørsmål.

Organisert beitebruk og tap av sau på beite.

En antar at hovedårsaken til tap av sau/lam på utmarksbeite skyldes rovvilt, selv om det er sammensatte årsaker til tap av sau/lam på utmarksbeite. Det foreligger ikke dokumentasjon på tap på grunn av flåttbårne sykdommer eller alveld.

I 2013 var det 42 beitelag som søkte driftstilskudd til beitelag gjennom regionalt miljøprogram. Disse beitelagene hadde tilsammen 448 medlemmer. Det var 6 færre beitelag som søkte driftstilskudd i 2013 sammenlignet med 2012. Nedgangen har sammenheng med krav om omorganisering i Enhetsregistret og elektronisk søknadssystem som ble innført i 2013. Vi har ambisjon om å få de fleste av disse beitelagene med i løpet av 2014. Det var 502 som søkte om produksjonstilskudd per 1.01.2013 samt 10 søknader om produksjonstilskudd for utegående sau. Det er omlag 85% deltakelse i Organisert beitebruk.

Det slippes færre sau og lam på beite i fylket sett over en ti-årsperiode. Ifølge tall fra OBB ble det i 2013 sluppet 98 985 sau og lam på beite, mens det i 2003 ble sluppet 126 573 sau og lam på beite.

Medlemmer med sau/lam: 395

Medlemmer med storfe: 36

Medlemmer med geit: 17

Fylkesmannen satte i 2013 i gang prosjekt "Beitebruk i utmark" blant annet i samarbeid med miljøvernavdelingen og Troms Landbruksfaglige senter. Prosjektet er godt i gang og skal ha fokus beitenæringen. Det er forventninger om at prosjektet skal skape positive ringvirkninger for beitenæringen i Troms.

Beitebruksprosjektet er også knyttet opp mot arbeidet med Regional landbruksplan.

Beite er en svært viktig ressurs i vårt fylke, og vi skulle gjerne gjort enda mer for å øke bruken av denne ressursen. Vi har landets beste kvalitet på utmarksbeitene våre (Skog og Landskap).

Geovekst-samarbeidet og Norge digitalt-samarbeidet

For Fylkesmannen er nedlastingsløsningen fra Norge Digitalt (Geonorge.no) viktig og effektiv som datatilgang. Imidlertid brukes det fortsatt mye tid til ajourføring av lokalt lagrede grunnlagsdata. Kartverkets overgang til kun å gi tilgang til SOSI-data er et tilbakeskritt, alle den tid vår GIS-programvare er avhengig av shapefiler. Vi imøteser en løsning som er basert på sentral lagring og oppdatering av kartdata i en geodatabase.

Innen landbruk er det mest aktivitet relatert til Geovekstprosjekter og kartlegging av beiteområder og skogsveger. I 2013 ble det i tett samarbeid med kommunale landbrukskontor gjennomført et større prosjekt med ajourhold av alle beitelagsgrenser (sau og geit) i hele fylket. Det er produsert manuskart for alle beitelag, og påtegnede og ajourførte grenser er deretter digitalisert av GIS-medarbeidere hos Fylkesmannen. Siden karttemaet AR5 er grunnlaget for andre karttema, vil det fortsatt være fokus på å etablere gode rutiner hos kommunene når det gjelder ajourhold av dette kartgrunnlaget.

AR5 og gårdskartprosess

Det er flere kommuner i Troms som ikke er ferdig med 1.gangs oppdatering av AR5 og gårdskartprosess. For flere kommuner er frist for ferdigstilling utgått. Dette skyldes i hovedsak kapasitetsproblemer i kommunene innen landbruk og kart og oppmåling. Vi arbeider med å få kommunene til å prioritere og ferdigstille arbeidet innfor realistiske tidsfrister. Det er stor variasjon mellom kommunene hvor langt de er kommet i arbeidet. Jevnt over gjenstår det en del feltarbeid og kartarbeid (digitalisering). I år er det arrangert hele kursserien innen AR 5 i fylket for å sikre at kommunene har tilstrekkelig kompetanse i arbeidet.

Tapstatistikk sau på utmarksbeite

Embeter	Antall sau sluppet (innen organisert beitebruk)		% tilslutning til org. beitebruk i fylket	Tapsprosent		Total tapsprosent	
	Sau	Lam		Sau	Lam	2013	2012
FMTR	37734	61251	85	3,61	8,45	6,61	7,45
Sum	37734	61251	85	0	0	0	

22.2 Eiendom og bosetting

22.2 Eiendom og bosetting

Beskrivelse av resultatet fra oppfølging og kontroller og behov for videre oppfølgingstiltak knyttet til kommunenes praktisering av regelverket i eiendoms- og bosetningspolitikken

Det er ikke foretatt noen oppfølging eller kontroller i forhold til kommunens praktisering av lovverket rundt eiendom og bosetting.

Vi fikk i 2013 to klagesaker til behandling i forhold til konsesjonsloven. Begge ble omgjort av oss. Dette var saker hvor søknad om konsesjon var avslått. Vi antar at de aller fleste saker etter konsesjonsloven blir innvilget helt eller delvis.

Henvendelser fra kommunene om juridiske spørsmål er mange, og kommunene mangler ofte relevant kompetanse. Dette merkes også ved de mange henvendelser fra private som ikke opplever at de får nødvendig hjelp i landbrukslovsaker når de henvender seg til førstelinjen kommunen. Fylkesmannen registrerer at både landbruksfaglig kompetanse og kapasitet på disse områdene er redusert. Det er ofte slik at de kommuner med best kompetanse er de samme kommunene som benytter den kompetansen FMLA innehar. De svakeste benytter seg ikke av denne kompetansen. I forhold til de lovendringer vi har fått i løpet av 2013 ser vi ikke behov for

oppfølging og kontroll.

22.3 Forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak og kontroll

Miljøplan

På grunn av ressursmangel har FM i 2013 ikke gjennomført noen kurs relatert til miljøplan, hverken mot brukerne eller kommunal forvaltning. Slike kurs ble sist tilbydd og gjennomført i 2010.

Forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak og kontroll.

Alle manuelle vedtak kommunene oversender til Fylkesmannen for registrering og utbetaling, blir kontrollert. Fylkesmannen har et krav om at all dokumentasjon som ligger til grunn for vedtaket også skal oversendes. FM har dermed en reell mulighet til å kontrollere at kommunens vedtak er rett, før vedtaket effektueres til utbetaling. FM avdekker lite feil i kommunenes vedtak. De feil som avdekkes, er i all hovedsak regnefeil, eller forglemmelser i å beregne tilskudd søker har krav på. Det er ikke avdekket brudd på regelverket. Når feil avdekkes blir kommunen kontaktet, og kommunen tar selv saken opp for omgjøring og nytt vedtak.

Det er ikke gjennomført forvaltningskontroll eller foretakskontroll i 2013 av kapasitetsmessige hensyn med langvarige sykemeldinger, permisjoner og vakanser.

Det er gjennomført oppfølging av et par tunge og arbeidskrevende kontroll saker fra 2012.

Oversikt over behandling av klager og dispensasjonssøknader 2012 - antall

Klagebehandling

Produksjonstilskudd		Miljøvirkemidler		Andre tilskuddsordninger	
Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått
0	3	0	0	0	0

Dispensasjonssøknader

Produksjonstilskudd			Miljøvirkemidler			Andre tilskuddsordninger		
Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått
11	0	2	0	0	0	4	0	1

Fylkesmannens kontroll av landbruksvirksomheten i 2012

1. Hvor mye ressurser er avsatt til kontroll?

Årsverk: 0,0

Antall personer: 0

2. Gjennomførte kontroller av kommunenes landbruksforvaltning(forvaltningskontroller)

Kommune:	Kåfjord kommune
Orninger/omfang:	I 2012 ble det gjennomført kontroll av SMIL - NMSK og RMP
Registrerte avvik:	
Oppfølging av avvik:	Avvik på SMIL etter kontrollen i 2012 er fulgt opp i 2013.

3. Gjennomførte foretakskontroller. Foretakene kan anonymiseres ved A, B, C etc.

4. Andre kommentarer/ innspill:

Landbrukdavd har en person som deltar i tilsynsgruppen hos Fylkesmannen i Troms, først og fremst slik at tilsyn/kontroll hos kommunene blir samordnet med de andre avdelingene, men også til en viss grad med andre statlige etater.

22.4 Regionalt tilpasset innsats

Tiltak som er gjennomført for å styrke kommunenes arbeid innenfor landbruks- og matområdet, herunder omfanget av den landbrukspolitiske dialogen med kommunene og det landbrukspolitiske engasjementet i kommunene.

Arbeidet med Regional landbruksplan har ført til en god dialog med kommunene. Vi har vært ute på regionmøter med planprogrammet for landbruksplanen og truffet alle kommunene i fylket. Det har resultert i en rekke innspill til planen.

Fylkesmannen gjennomfører heldags kommunemøter med alle kommunene i løpet av valgperioden. Her har også landbruket sin plass - med dialogpunkter om tilrettelegging, kartfesting av arealer og plass i samfunnsdelen av kommuneplanen. Det er likevel ei utfordring å få kommunene til å ha tilstrekkelig trykk på landbruket når tjenesteproduksjon og Robek tar mye av oppmerksomheten.

Det har vært gjennomført kurs i E-stil for alle kommunene. Det er nok behov for oppdatering på flere deler av landbruksområdet i kommunene, men kapasiteten i landbruksavdelinga har vært sterkt redusert i 2013.

Bruk av ev. midler over kap. 1144 post 77 Regionale og lokale tiltak i landbruket til kommunerettet arbeid.

Vi har brukt midler over denne posten til oppfølging av kommunene som kurs i E-stil, arbeidsmøter ifbm regional landbruksplan, presentasjon i regionrådene og deltakelse på diverse møter i kommunene, blant annet temamøter landbruk for kommunepolitikere. Vi har forberedt og planlagt fagsamling for kommunene, men denne måtte utsettes til 2014 av kapasitetshensyn. Vi startet også planleggingen av en større landbrukskonferanse - også den skal avvikles i 2014.

Arbeidet med Regionalt bygdeutviklingsprogram (RBU)

For å få en helhetlig oversikt over prosessen med RBU omtaler vi kort den del av prosessen som foregikk i 2012. På møte i partnerskapet 2. mars 2012 ble det lagt fram og gjennomgått et forslag til rammeinnhold/skisse for hvordan innholdet i regionalt bygdeutviklingsprogram for Troms kunne bygges opp.

På grunnlag av nevnte skisse og diskusjoner i møtet 2.3. ble det lagt opp til innspill fra aktørene i partnerskapet m fl. Møtene av 5.11. og 6.12.2012 i regionalt partnerskap gjennomgikk og ga innspill og råd om justeringer i det utkast til RBU som da forelå. Endelig behandling i partnerskapet skjedde 6.3.2013 med fullmakt til Fylkesmannen til å gjøre redaksjonelle tilpassinger. Under sistnevnte møte ble det vedtatt endringer i tilskuddssatsene for investeringer i faste anlegg og tilhørende produksjonsutstyr. De nye satsene ble: Inntil 30 % for kostnader inntil kr 3 mil, 20 % (15 %) for de neste kr 3 - 6 mill og 10 % (7,5 %) for de kostnader som ligger mellom 6 og 8 mill kr. Maksimalt tilskudd blir etter dette 1,7 mill kr pr tiltak.

Troms Bonde- og Småbrukarlag gikk inn for å beholde satsene fra året før, jfr prosentsatsene i parentes i forrige avsnitt.

Partnerskapet var enige om å avsette kr 400 000 til grøfting, i påvente av avklaring av regler for grøftetilskudd under SMIL-midlene, at rentestøttelån kan gis med inntil 100 % av lånebehovet og at rentestøtte kan gis til nydyrking.

Vi har lagt opp til bred deltakelse i partnerskapet. Dette fordi arbeidet berører mange interessenter og mange virkemidler kan være aktuelle i bygdeutviklingsarbeidet. Vi anser det som viktig at brukere av virkemidlene og ulike aktører innen et komplisert sett av virkemidler kjenner aktuelle muligheter og hverandres ansvarsområder. Dette er også grunnene til at partnerskapet i Troms er allsidig sammensatt og bestod av: Troms Bondelag, Troms Bonde- og Småbrukarlag, Allskog BA, Troms fylkeskommune, Kommunenes Sentralforbund Troms, Innovasjon NorgeTroms, Bioforsk Nord, Mattilsynet -Region Troms og Finnmark, Sametinget, Troms Reindriftssamers Fylkeslag, Reindriftsforvaltningen i Troms, Fylkesmannen i Troms

Mattilsynet har ikke deltatt på møtene. Sametinget har hatt få anledninger til å delta på møtene, men bidratt med viktig faktainformasjon og innspill. Troms Reindriftssamers Fylkeslag har ikke deltatt på møtene. Det samme gjelder reindriftsforvaltningen, men de har bidratt med innspill til planen. Etter at Reindriftsforvaltningen er samorganisert med Fylkesmannen vil de naturligvis ikke ha egen plass i partnerskapet.

I regional planstrategi for Troms vedtatt desember 2012, ble det vedtatt at det skulle utarbeides en regional plan for landbruket i Troms. Det regionale partnerskapet har fungert som referansegruppe i den forbindelse. Det har

bidratt til god samkjøring av planverkene.

Av investeringsmidlene fra BU ble $\frac{3}{4}$ satt av til tradisjonelt landbruk og $\frac{1}{4}$ til bygdenæringer.

Investeringsmidlene ble i 2013 disponert slik:

Tradisjonelt landbruk:

Fordelt ramme	kr 16 000 000
Overførte midler fra 2012	« 1 909 584
Inndratte midler i 2013	« <u>2 289 231</u>
Disponibelt i 2013	kr <u>20 198 815</u>
Bevilget til tradisjonelt landbruk i 2013	kr 18 800 325
Avsatt til tapsfond for risikolån	« 1 209 940
Overføres til 2014	« <u>188 550</u>
Sum	kr <u>20 198 815</u>

-

Bygdenæringer:

Fordelt ramme	kr 5 300 000
Overførte midler fra 2012	« 514 604
Inndratte midler i 2013	« <u>459 500</u>
Disponibelt i 2013	kr <u>6 274 104</u>
Bevilget til bygdenæringer i 2013	kr 5 101 500
Avsatt til tapsfond	« 720 110
Overføres til 2014	« <u>452 494</u>
Sum	kr <u>6 274 104</u>

Av midlene til tradisjonelt landbruk er 61 % gått til storfe (melk og kjøtt), 21 % til geit, 10 % til sau, 4 % til gris og 4 % til andre tiltak.

Disse bevilgningene er i tråd med RBU. Melkeproduksjonen på storfe er kritisk i Troms og høgt prioritert med investeringsmidler. For geit er det behov for investeringsmidler som oppfølging av prosjekt «Friskere geiter». Det har vært en del søknader om investeringer i kraftfôrkrevende produksjoner. Disse har ikke kunnet bli prioritert pga markedssituasjonen.

Av bevilgningene til bygdenæringer har 40 % gått til Inn på tunet fordelt på 4 saker, derav en stor, 38 % til mat (7 saker), 13 % til reiselivstiltak (3 saker), 2 % til vedproduksjon, bioenergi mv, 1 % til kompetansetiltak og 6 % til andre tiltak. I forhold til tidligere år er det relativt mindre på reiseliv og mer på mat. Noen Inn på tunet-tiltak inneholder også reiselivsaktiviteter.

Søknadspågangen er fortsatt vesentlig større enn det tilskuddsrammene gir grunnlag for å innvilge. Likevel har det lyktes å få til en rimelig geografisk fordeling på tilskuddsmidlene.

En viktig utfordring i Troms er byggekostnadene. Disse er svært høye i Troms fordi det er liten byggeaktivitet i landbruket sammenlignet med sterkere landbruksfylker. Dette medfører at det er liten konkurranse innen

landbruksbygg. Det medfører igjen at byggefirmaene ikke investerer i nødvendig landbrukskompetanse. Ofte kan det være vanskelig i det hele tatt å få tilbud på landbruksbygg. Avstandsfaktoren er også viktig for byggekostnadene, spesielt det som går på betong.

Leiejordproblematikken slår sterkt ut også i forbindelse med byggesaker.

Det ble i 2013 innvilget rentestøtte tilsvarende et lånegrunnlag på vel 57 mill kr. Redusert ramme var på knapt 78 mill kr.

Utviklings- og tilretteleggingsmidler

Samarbeidet med regionale aktører innen næringsutvikling og miljøarbeid

Regionalt næringsprogram

Samarbeid med regionale aktører fungerer meget bra innen næringsutvikling. Prosesser mv i forhold til partnerskapet er beskrevet i punktet foran. I tillegg til partnerskapet er det lett å samarbeide med andre premissleverandører som TINE, Nortura, Felleskjøpet, Tromspotet, veiledningstjenesten for øvrig, Universitetet med fler. Vi har lett og god løpende dialog med Innovasjon Norge og Troms fylkeskommune. Hyppige skifter i politiske posisjoner i fylkeskommunen kan forsinke prosesser og lett skape usikkerhet om forutsigbarhet.

I 2013 har mye fokus vært på utarbeidelse av regional landbruksplan og den forbindelse har det vært godt og bredt samarbeid med hele det regionale partnerskapet.

Regionalt miljøprogram (RMP)

RMP ble rullert i 2012-13 med virkning fra 2013. Referansegruppe for arbeidet bestod av representanter fra faglagene, allskog, fylkeskommunens kulturminneforvaltning og Sametinget. Det var god enighet i gruppa om utforming av programmet. Kommunene har også bidratt med innspill til prosessen.

Regionalt skog-og klimaprogram (RSK)

Fylkesmannen følger opp regionalt skog- og klimaprogram gjennom forvaltning av tilskottsordningene omfattet av programmet.

22.5 Reindriftsforvaltning

Fylkesmannen har fra 1 januar 2014 overtatt reindriftsforvaltningen og oppgavene til områdestyret. Høsten 2013 har vært brukt til tiltak ifm omorganiseringen og dialogmøter med reindriftnæringen og områdestyrene. Dialogen med næringen vil bli intensivert i 2014.

Det er også behov for å utvikle kommunikasjon med reinbeitedistriktene, slik at de kan være en høringspart i saker som er av interesse.

Forvaltningsreformen medfører også endringer av tidligere regler for bruk av innsigelse, hvor Fylkesmannen nå har fått innsigelseskompetanse for hele fylket, og er blitt sektormyndighet også for reindrift. Fylkesoverskridende reindrift koordineres med Fylkesmannen i Finnmark og Nordland.

Resultatområde 23 Økt verdiskaping

23.1 Næringsutvikling innen jordbruk og bygdenæringer

- Tverrsektorielt samarbeid og resultater i arbeidet med Inn på tunet generelt og Inn på tunet-løftet i kommunene spesielt.

Inn på tunet er en del av strategiarbeidet i forbindelse med Regionalt næringsprogram og regional landbruksplan. Internt i embetet er det forutsatt at landbruksavdelingen er pådriver og initiativtaker i Inn på tunet-arbeidet.

Landbruksavdelingen, sammen med alle avdelingene, deltar i satsingen «Sjumilssteget». Begrunnelsen for landbruksavdelingens deltakelse er arbeidet med Inn på tunet og Inn på tunet som arena for mestring, læring, utvikling og trivsel for barn og unge. Det gjelder gården som «klasserom» i almenpedagogikken, som arena for spesialundervisning og som ekstra tilbud til flinke elever. Inn på tunet benyttes i større grad av barnevernet m fl som tilbud for avlastning, ferie- og fritid.

Samarbeidet med andre avdelinger er gjennomgående bra. Den største fagressursen på Sjumilssteget sitter i Oppvekst og utdanningsavd., og denne avdelingen er lett å samarbeide med. Samarbeidet med planavdelingen er i første rekke i forbindelse med innspill til kommuneplaner mv og ting som kommer opp uformelt som f eks universell utforming. Samarbeidet med helseavdelingen har tatt seg opp siste året. Samhandlingen med Innovasjon Norge er god. Troms fylkeskommune har i liten grad Inn på tunet på dagsorden.

Kartleggingen av Inn på tunet-aktivitetene i 2013 viste at vi har følgende Inn på tunet-tilbud til ulike brukergrupper, antall gårder:

• Avlastnings-, ferie- og fritidstilbud (barnevernet viktigste kjøper)	18
• Pedagogiske opplegg for hele klasser	15
• Spesialundervisning i barne- og ungdomsskolen	17
• Spesialundervisning i videregående skole	11
• Beredskapshjem	2
• Fritidsaktiviteter i form av rideskole, sommerleir mv., privat betalt	8
• Dagtilbud rus/psykiatri	9
• Dagtilbud, andre yrkeshemmede	10
• Andre	10
- Ofte er det tilbud til 2 eller flere brukergrupper på samme ipt-gård. En del gårder er også fosterhjem.

Inn på tunet-løftet har det i 2013 ikke vært kapasitet til å følge opp.

Tiltak for økt satsing innen landbruksbasert vare- og tjenesteproduksjon innenfor Regionalt næringsprogram.

Prosjekt Grønt reiseliv – gårds- og bygdeturisme i Troms 2011 – 2014

Fylkesmannen i Troms har innenfor satsingsområdet grønt reiseliv igangsatt prosjekt Grønt reiseliv – gårds- og bygdeturisme i Troms. Prosjektet svarer på embetsoppdragets krav om aktiviteter for å stimulere til økt satsning og utvikling innenfor landbruksbasert vare- og tjenesteproduksjon (bygdenæring). Prosjektet er også et bidrag til å styrke og videreutvikle samarbeidet med Innovasjon Norge/Troms og Troms fylkeskommune.

Troms fylkeskommune har utarbeidet reiselivsstrategi for Troms. Reiseliv kan gi gode muligheter for næringsutvikling i distriktene, knyttet både til gårder, bygder og tettsteder. Fylkets desentraliserte og relativt stabile bosetting utgjør en grunnstruktur for videre utvikling av reiseliv som distriktsnæring. Gjennom stimulerings tiltak og veiledning er det gode muligheter for at prosjektet bidrar til utvikling av et mangfold av opplevelsesprodukter med særpreg for reisende i Troms fylke.

Prosjektet Grønt reiseliv i Troms er i sin helhet finansiert av Fylkesmannen i Troms, Troms fylkeskommune og Innovasjon Norge. Prosjektet startet som et forprosjekt (forstudie) i april 2011, har vært i drift siden 1.1.2012 og avsluttes 1. august 2015.

Prosjektet er basert på faglig samarbeid og finansiering mellom Fylkesmannen i Troms, BU-midler, Innovasjon Norge og Troms fylkeskommune. Det er et tett og godt samarbeid mellom partnerne.

Formålet med prosjektet er å mobilisere og motivere gårdbrukere med interesse og forutsetninger til å satse på grønt reiseliv og lokal mat, styrke inntektsgrunnlaget på gården samt å utnytte lokale ressurser. Lønnsomhet for gårdbrukeren står sentralt i råd og veiledninger som gis.

Det er stor interesse for prosjektet i Troms fylke, vi mottar mange henvendelser og det er god oppslutning om prosjektets aktiviteter.

2013 er prosjektets andre driftsår. Tiltakene som har vært planlagt og gjennomført sorterer innenfor de strategiske satsingsområdene entreprenørskap, økt kompetanse, produktutvikling, markedsføring og nettverksbygging.

Troms fylke har gode muligheter for et eksotisk og mangfoldig reiselivstilbud, også utenfor byene Tromsø og Harstad. Her finnes et bredt spekter fra ekte villmark, godt utbygd tilbud på havfiske, toppturer i fjellene, sykkel- og vandring, gode lakseelver og fjellvann, hundekjøring, hesteridning, sjeldne fuglearter, flere nasjonalparker og ikke minst våre samiske samfunn. I tillegg har vi attraksjonene Nordlyset og Midnattssola.

Gårdene og bygdene er en forutsetning for å kunne drive og tilby turisme i rurale strøk av Troms, de utgjør en vesentlig infrastruktur for reiselivet knyttet til kulturlandskap, overnatting, mat, beredskap/sikkerhet, transport, guiding og opplevelser.

Prosjekt Grønt reiseliv i Troms ønsker nå et tettere samarbeid med tilsvarende prosjekter i Finnmark, Nordland og med Sametinget for å kunne utvikle en mer helhetlig markedsføring og mer mangfoldig produktportefølje, samt for å utveksle kunnskaper og erfaringer.

Fylkesmannen i Troms ber LMD vurdere å opprette et nasjonalt nettverk for Grønt reiseliv, tilsvarende det som er gjort for Inn på Tunet. Så vidt vi vet har alle fylker nå sitt Grønt reiselivsprosjekt, men samarbeidet mellom fylkene på Grønt reiselivsområdet er ikke så godt utviklet.

I 2013 har prosjektet hatt spesielt fokus for 2013 kompetanseheving, rådgivning og kontakt med de som har planer om å satse, eller allerede er i gang med reiseliv som tilleggsnæring. Oppfølging av de som har deltatt på kurs, studieturer eller samlinger har også vært prioritert.

Gjennomførte tiltak i 2013

- Veiledning til gårdbrukere i planleggingsfasen for oppstart av bygdeturisme.
- Råd- og veiledning til aktører/nettverk (gårdbrukere i samarbeid med andre) i større utviklingsprosjekter
- Studietur til Den gylne Omvei og Røros med 15 deltakere
- Studietur til Island (rurale områder) med 15 deltakere
- Nettverkssamling for kommunene i Troms
- Lansering av fylkesoversikt over gårder og andre med reiselivstilbud inndelt kommunevis
- Drift av prosjektets hjemmeside med daglige utlegg av relevante reiselivsnyheter og rapporter.

Prosjektresultat (fra prosjektstart til utgangen av 2013)

- 138 gårder er registrert med reiseliv som tilleggsnæring (per juni 2013)
- 147 gårder har deltatt på regionvise info/mobiliseringsmøter
- 35 har deltatt på våre studieturer
- 420 har meldt sin interesse for å motta info fra prosjektet på e-post
- 19 gårder har på forespørsel svart (per februar 2013) at de har etablert reiselivs-/mattilbud eller har planer om det, som direkte følge av prosjektet. Her er tall usikre, da vi ikke kan være sikker på om alle som har startet faktisk svarte på henvendelsen.
- Innovasjon Norge opplyser at i tillegg har 4 gårdbrukere fått innvilget bygdeutviklingsmidler.
- 14 kommuner deltok på nettverkssamling med tema gårds- og bygdeturisme

Utfordringer for utvikling av reiseliv som lønnsom distriktsnæring:

Prosjektet har merket seg flere utfordringer som må vies oppmerksomhet og innsats for å utvikle grønt reiseliv videre som lønnsom distriktsnæring.

Kommunene i Troms

- Kommunene må utvikle strategier for satsning på reiseliv
- Kommunene må søke samarbeid med andre kommuner i sitt fylke, ressurser og infrastruktur er samarbeidstemaer.
- Reiselivsprosjekter i kommunene må samarbeide med hverandre og ha kontakt med prosjekt Grønt reiseliv.
- Kommunene må søke kontakt med gårder og aktører innen reiseliv i sin kommune, og bidra til at nettverk etableres og utvikles.
- Når prosjekt Grønt reiseliv avsluttes medio 2015 vil kommunene være førstelinje for henvendelser om etablering og videreutvikling innen reiseliv.

Byene i Troms

Reiselivsaktører i by og bygd må utvikle et godt samarbeid, slik at turistene får kjennskap til de unike opplevelsene som våre bygder kan by på. Her spiller hotellene en viktig rolle for å formidle tilbud og å samarbeide med

bygdene om tilbud som er etterspurt. Et slikt samarbeid vil styrke regionens omdømme for mangfold av opplevelser og enkel tilgjengelighet og informasjon.

Kulturminner og kulturlandskap

Å ta vare på kulturminner (bygninger, fortidsminner) og kulturlandskap er svært viktig fundament for reiselivet og reiseopplevelsen. Prosjektet har etablert et samarbeid med Troms fylkeskommune/ kulturavdelingen. Det er nødvendig å se på virkemidler og ordninger som stimulerer og ivaretar dette.

Gårdbrukerne og andre småskala reiselivsaktører på bygdene

Prosjektet ser hovedsakelig tre hovedutfordringer:

- Å lære reiselivsnæringen å kjenne og skaffe seg relevante kunnskaper
- Å samarbeide med andre småskala tilbydere og gårder i sitt område- og kommune
- Å tilby produkter som er lønnsomme og som passer med gårdens øvrige drift.

Ett destinasjonsselskap for Troms (evt for hele Nord-Norge)

Det er av største betydning at Troms, og aller helst for hele Nord-Norge at det etableres et overordnet destinasjonsselskap, hvor alle reiselivstilbud både i sentrale og rurale strøk er synlige og salgbare. I dag finnes det en rekke små visitselskap i Troms fylke, og dette gjør at turistene har problemer med å planlegge sin reise og å finne frem i tilbud i området.

Lokalmat

Matstrategien for Troms er revidert i 2013. Matstrategien har som mål å bidra til å styrke matbedriftene i Troms, gjennom å legge til rette for sterkere matprodusenter. For å styrke matprodusentene skal man ha fokus på rekruttering, kompetanseheving i den enkelte bedrift, markedskompetanse og produktutvikling. Matstrategien setter også fokus på at mat er reiseliv og arktisk mat.

Matstrategien er utarbeidet av matstrategigruppa i samarbeid med matbedrifter i Troms. Matstrategigruppa er et samarbeid med Innovasjon Norge (Troms), Troms Fylkeskommune, Bioforsk Nord, Norges Sjømatråd, Norges Råfisklag og Fylkesmannen i Troms.

Bioforsk Nord har registrert 136 aktive matprodusenter og serveringsteder med fokus på lokale råvarer i Troms. Kompetansenettverket for lokalmat i Nord-Norge tilbyr rådgivning til etablerte matbedrifter og de har et bredt kurstilbud for matprodusenter.

I år har spesielt potet fra Troms gjort seg bemerket både gjennom at produsenter får utmerkelse og at gulløye fra Troms er blitt godkjent som beskyttet opprinnelse hos Matmerk!

Vi har mange gode bedrifter på foredling av kjøtt og melkeprodukter. Her er det rom for flere og en videreutvikling. På bær og grønnsaker er det et stort potensiale for flere produsenter å satse!

Produsenter fra Troms har vært representert på Grüne Woche i Berlin og Matstreif i Oslo. Videre har vi flere lokale arrangementer som setter fokus på mat og landbruksproduksjon. Tromsø matfestival SMAK ble arrangert for første gang i fjor, og det er tydelig at interessen for mat fra Troms er økende også i byene. Det er et marked for kortreist mat av god kvalitet!

23.2 Skogbruk

Utviklingen i skogbruket, utfordringene på skogområdet i fylket, og oversikt over hvordan Fylkesmannens arbeid på området har bidratt til resultater og aktivitet.

Status

Størstedelen av avvirkinga går til ved og flis. Forholdsvis store virkeslagre på flisvirke i Midt-Troms har gjort at det ikke har vært noe auke i hogsten. Virkesforsyninga til de store flisfyringsanlegga har likevel vært tilfredsstillende.

Innafor skogkultur er det en svak oppgang i forhold til i fjor, men vi ligger langt under det nivå vi burde ha for å ivareta framtidig ressursoppbygging og karbonbinding.

Det er stor interesse for skogsvegbygging i fylket og tildelte tilskottsmidler er brukt.

Utfordringer

Aktiviteten i skogbruket, både innafor hogst, skogkultur og vegbygging hemmes i økende grad av manglende skogfaglig kompetanse og kapasitet i kommunene.

Det er viktig at den statlige tildeling til skogkultur gir rom for auka aktivitet. Tildeling for 2014 vil medføre en nedgang i aktivitet.

Etter at driftsplanleggeren sluttet for noen år siden, har det ikke blitt utarbeidd skogbruksplaner i Troms. Vi har hatt kontakt med Allskog for å drøfte hvilke mulighetene takstselskapene har for å ta på seg driftsplanlegging i fylket. Fylket ligger på etterskudd når det gjelder MIS-registreringer i skog. For å opprettholde framtidig aktivitet er det viktig å få dette på plass. Vi arbeider med dette, men vi har ikke lyktes å komme fram til ei løysing.

Kravet til planbestilling i forskrift om tilskott til skogbruksplanlegging gjør det vanskelig å få gjennomført nødvendige takster.

Fylkesmannens arbeid innafor området

Innafor de ressurser vi har tilgjengelig arbeider vi opp mot kommunene, skogeiere og andre aktører for å oppnå de mål som er satt for skogbruket. Det har særlig vært arbeid for å auke skogplanting og vegbygging. Tilskottsmidlene til skogsveger bidrar til å sikre virkesforsyninga til bioenergianlegga.

Det har vært arbeid mye med hovedplan for skogsveger i år. For eksisterende vegnett er det oppdatert og ajourført skogsveger (traktor- og skogsbilveger) i 20 av 24 kommuner til Kartverket.

For framtidig vegnett er 23 kommuner ferdig med kartarbeidet. En kommune mangler. Arbeidet viser at det er ennå er et stort behov for bygging av skogsveger i fylket.

Før øvrig går mye av vår tilgjengelige kapasitet til drift av oppgaver innen saksbehandling, tilskottsforvaltning og veiledning

Resultatområde 24 Bærekraftig landbruk

24.1 Jordvern og kulturlandskap

24.1 Jordvern og kulturlandskap

Status i omdisponering av dyrka og dyrkbar jord i fylket.

Vårt inntrykk av hvordan status for omdisponering av dyrka og dyrkbar jord kommer først og fremst fram gjennom søknad om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel som vi får til uttalelse.

I 2013 fører 35 av disse sakene til nedbygging av dyrka mark. Som høringsorgan gikk vi mot 3 av disse 35. I de øvrige sakene var arealet som søkes nedbygd godt arrondert i forhold til sammenhengende innmarksarealer eller små arealer som det er tvilsom økonomi å holde i hevd. Vår erfaring er derfor at kommunene tar tilbørlig hensyn til innmark av noen verdi ved søknad om fradeling av dyrka mark til annet enn tilleggsjord.

Som klageorgan mottok vi ingen saker som ville føre til nedbygging av dyrka mark. I 2014 vil regional landbruksplan bli vedtatt av fylkestinget. I denne planen er det lagt inn regionale planretningslinjer som har til hensikt å sikre landbruksarealene gjennom utpeking av kjerneområder og etablering av hensynssoner, i de kommunale arealplanene.

Aktivitet og utfordringer i dialogen med kommunene for å nå de nasjonale målene om å ivareta jord- og kulturlandskapsressursene.

Vi ser på kommunedialogen som det viktigste virkemiddelet, men dialogen må følges opp med befaringer og

besøk i den enkelte kommune. Besøk hos enkeltkommuner gir en god anledning til tilpasset formidling av nasjonal politikk. Veiledningen er oftest rettet mot kommunens administrative personell slik at grunnlaget for en god saksbehandling er lagt. Kommunale politikere er viktig å nå, og her bør vår veiledning økes.

Det er i 2013 ikke gjennomført mange møter med kommuner i forbindelse med håndheving landbrukslovgivingen. Samtlige kommuner ble besøkt etter kommunevalget i 2011, hvor vi fikk anledning til formidlet nasjonal jordvernpolitikk og kulturlandskapspolitikk omsatt til våre forhold. Vi stiller imidlertid opp dersom kommunen ønsker besøk av oss.

Sentrale utviklingstrekk for jordvernet i fylket og hovedutfordringer i virkemiddelbruk og tiltak (herunder omdisponering av dyrka og dyrkbar jord)

Fylkets jord og skogarealer er begrenset og under utbyggingspress. Eiendomsstrukturen i Troms kjennetegnes av mange og små eiendommer. Mange bruk er nedlagt og fraflyttet, og bruken av eiendommene dreies mot ferie og fritid. Kommunene finner ofte at jordvernet bør vike til fordel for distriktsutbygging, bolig eller hytter, og er liberal med omdisponering av dyrket mark og dyrkbar skogsmark. Søknader om dispensasjon er mange, fylket sett under ett. Utbyggingspresset er størst i de kommunene som også har de beste jord og skogressursene.

Erfaringer og resultater med iverksetting av tiltak for de områdene som inngår blant utvalgte kulturlandskap i jordbruket.

I Troms er Skårfvåggi/Skardalen i Gáivuona suokhan/Kåfjord kommune valgt ut som spesielt verdifullt kulturlandskap.

Grunneiersamarbeid.

Skardalen bygde- og kulturlag med sitt styre har også i år arbeidet aktivt mot grunneierne med tanke på å utforme, søke om midler og gjennomføre tiltakene. Grunntanken er hele tiden at hovedprosjektet skal være grunneierstyrt. Landbruksavdelingen, Miljøvernavdelingen, Sametinget, landbruks-forvaltningen i kommunen og Fylkeskommunen har kontakt med styret i laget og er med på ulike møter/befaringer i utviklingsarbeidet. Fylkeskommunen og Sametinget har vært benyttet som faginstans i forbindelse med restaureringsarbeidet. Kommunen har avsatt og tildelt SMIL- midler som delfinansiering til prosjektene, i tillegg til at landbruksforvaltningen bistår med faglige råd og oppfølging av tiltakene.

Kulturminner.

I 2013 ble det gjennomført istandsetting/skjøtsel av 6 fredete samiske kulturminner. Det ble gjennomført istandsetting/vedlikehold av 11 bygninger. Av dette var det 5 eldre fjøsbygg, 1 sommerfjøs, 3 naust 1 vedsjå/uthus og 1 tørkeanlegg for kjøtt og fisk.

Biologisk mangfold og landskapskjøtsel.

Om sommeren beiter det ca 750 sau, noen hester og ca 1000 rein er på vårbeite øverst i dalen. Sau og lam blir fraktet fra nabobygda som et ledd i kjøtsel av kulturlandskapet i Skardalen. Totalt beiteområde er beregnet til ca 2000 daa.

Det er istsatt og drevet kjøtsel på ca 6 daa av utvalgt naturtype som gamle skogsslåtter. Det er i tillegg drevet kjøtselsarbeid på ca 10 daa med særskilt biologiske verdier, samt generell landskapskjøtsel av ca 12 daa. I tillegg er det fjernet hundekjeks som fremmed art på ca 10 daa.

Formidling.

Av lokale kurs/kompetansetiltak ble det gjennomført et kurs i lokal mattilvirkning, fra hjemmeslakting til ferdig matrett. Kurset ble gjennomført i forbindelse med oppgave for hovedfagstudent v/UIT. Det ble også et kulturarrangement i forbindelse med re-fotografering i Skardalen v/Oskar Purchmann – Skog og Landbruk. I forbindelse med re-fotograferinga ble det samlet inn og etablert bildebase med ca 200 eldre bilder.

Representanter fra UKL/ Skardalen har deltatt i et forprosjekt til Halti Nasjonalparksenter i nabokommunen

Nordreisa. Av tiltak rettet mot media og fagtidsskrifter fikk vi tre avisoppslag. En i «Sågat», i lokalavisa «Framtid i Nord» og i landsdelavisa «Nordlys». I tillegg ble det laget en artikkel fra Skardalen i magasinet «Fortidsvern», senhøstes 2013.

Det ble utarbeidet en info. brosjyre på samisk og norsk i A4-format, trykket i 1000 eksemplarer. Det er startet opp med skilting på tre tur/kulturvandringstier. I tilknytning til dette prosjektet er det utarbeidet en stedsnavn/turstibrosjyre på samisk og norsk, trykket i 1500 eksemplarer i A5-format.

Andre tiltak.

I forbindelse med næringsutviklingstiltak er det etablert to firma i tilknytning til virksomheten i området. Det ene er et firma for turer og guiding av grupper, det andre er et håndverksfirma som tar seg av oppdrag i området.

En driftsbygning er innredet som møterom/bibliotek, og i 2013 ble det ryddet ca 8000 meter turstier/skogsveier. I tillegg ble det i et dokumentasjonsprosjekt registrert og listeført gamle øremerker på sau i bygda.

24.2 Samfunnsplanlegging

Hovedtrekk i arealbruksutviklingen og aktiviteter iverksatt for å sikre at landbrukets arealinteresser og utviklingsmuligheter blir ivaretatt i

Fylkets jord og skogarealer er begrenset og under utbyggingspress. Eiendomsstrukturen i Troms kjennetegnes av mange og små eiendommer. Langs fjordene ligger driftsarealene i relativt brattlendt terreng, mens det i dalførene er flatt lende med gode driftsforhold. I deler av fylket med gode driftsforhold, er det stor etterspørsel etter grasproduserende arealer, mens det i andre deler av fylket med vanskelig driftsforhold, er liten etterspørsel. Mange bruk er nedlagt og fraflyttet, og bruken av eiendommene dreies mot ferie og fritid. Tidligere dyrket mark i utkanter og i bratt lende gror tilfeldig igjen. Det er ikke nok beitedyr til å hindre gjengroing, og eieren setter ikke arealene i målrettet produksjon med for eksempel skogreisning.

Kommuneplanene i fylket er overveiende gamle og lite egnet til å styre dagens utbygging av boliger, hytter og næringsområder. Reguleringsplaner og enkeltsøknader bryter ofte med overordnet plan. Samtlige kommuner har utarbeidet sin planstrategi. Her legges det opp til en rullering eller utarbeiding av kommuneplanens samfunnsdel eller arealdel. Inntil disse får full verkning vil hovedtyngden av utbygginger i distriktene skjer som enkeltvis dispensasjonssøknader og ikke etter reguleringsplaner. Omdisponering av jord og skogarealer til hytter utgjør den største saksmengden. Etterspørselen etter boligtomter i distriktene er vesentlig redusert i de seinere årene. Hovedutfordringen i Troms er å få oppdatert kommuneplanene til dagens plan og bygningslov. Kommunenes største utfordringer er å finne gode løsninger for spredt bolig og hyttebygging, dvs avklare omfang og lokalisering. Det er vanskelig å enes om lokaliseringsbestemmelser som ivaretar landbruksinteressene i kombinasjon med kommunenes ønsker for spredt utbygging.

De fleste kommunene har begrensede ressurser og kompetanse i planarbeidet. Ressursmangelen omfatter både plansektoren og landbrukssektoren. Overordnet planlegging har ofte fokus på arealdelen uten å klargjøre utviklingstrekkene gjennom samfunnsdelen. Avveiningen mellom andre samfunnsinteresser og landbruksinteressene blir derfor vanskelig. Vi ser likevel for oss at det vil bli en økning i arbeidet med kommunenes samfunnsplaner i 2014.

Det viktigste tiltaket for å sikre landbrukets ressursgrunnlag i Troms, er å etablere en positiv holdning i kommunene til å ivareta jord og skogvern i planprosesser. Informasjon om jordvern og planutforming gis fortløpende i den daglige kontakten med kommunene. Vi erfarer at de beste prosessene og resultatene oppnås i møter om konkrete planer. Vi prøver å formidle konkrete løsninger og alternativer til arealbruk og bestemmelser.

Fylkesmannen i Troms har i 2013 fulgt opp fire kommuner med innspill, drøftinger og befaringer i samband med utforming av samfunnsdel og arealdel etter ny plan og bygningslov. En åpen dialog og diskusjon av alternative løsninger er viktige elementer for sikre jordvernet i kommunale planprosesser.

Kommunene oppfordres alltid til å kartfeste landbrukets "kjerneområder" på basis av LMDs veileder om

”Kjerneområder”. Oppslutningen om slike temaplaner er imidlertid begrenset i kommunene, noe som dels skyldes manglende kompetanse og kapasitet i kommunens administrasjon og dels manglende vilje til politisk prioritering av emnet. Mangelen på temakart over landbrukets ressursgrunnlag kan føre til at behandlingen av dispensasjonssaker kan få et mer vilkårlig utfall. Vårt mål er at kommunene utarbeider et verktøy for en mer forutsigbar behandling av enkeltsøknader og reguleringsplaner i forhold til landbruksinteressene. En konsekvens av situasjonen i fylket er at Fylkesmannens må opprettholde arbeidet med en aktiv veiledning av veiledningen av kommunene. Vår veiledning bør bli mer proaktiv og fylkesmannen bør på eget initiativ besøke kommunene jevnlig for dialog og informasjonsutveksling. På sikt kan dette skape større forståelse for jordvernet og legge grunnlaget for konstruktive planprosesser med få innsigelser.

I 2013 er det reist innsigelser til tre kommunerplaner for å ivareta landbruksinteressene og jordvernet. Planene drøftes med kommunene for å finne løsninger på bestemmelser og enkeltområder, og det oppnås enighet i det alt vesentligste. Det er ikke reist innsigelse til reguleringsplaner i 2013.

Verneplaner

Framlegg til plan for vern av skog på statsgrunn var ute på høring i år. Etter at høringsrunden var avslutta, behandla arbeidsgruppa de innkomne endringsforslag i to møter og forslag til sluttrapport ble vedtatt.

Arbeidsgruppa, som var nedsatt av Fylkesmannen, har fungert godt og har vært med å sikre at landbrukets interesser kom klart fram. Landbruksavdelinga har hatt mye arbeid med å få fram riktige areall for skogområdene i denne verneprosessen uten at det er tilført ekstra ressurser.

Energisaker

Utbygging av flisfyringsanlegg i fylket er i hovedsak gjennomført av større aktører som Troms Kraft Varme, Statkraft Varme og Forsvarsbygg. Vår oppgave har vært å arbeide aktivt for størst mulig leveranser av fyringsflis fra fylket.

24.3 Klimautfordringene

Bioenergi

For bioenergi er det et aukende marked i fylket. Et nytt flisfyringsanlegg er tatt i bruk i tillegg til de 5 andre større flisfyringsanlegga som allerede er i fylket. Lokale flisleveranser har forsynt anlegga til nå. Bortfall av energiflistilskottet fra og med 2014 vil gjøre den framtidige virkesforsyninga vanskeligere.

Det arbeides med flere flisfyringsanlegg, men lave energipriser og bortfall av energiflisordninga svekker lønnsomheten i prosjektene og gjør realisering av anleggene vanskeligere.

Skogsentreprenørene sliter også med lønnsomheten innafor bioenergi.

Et godt utbygd skogsvegssystem vil støtte arbeidet med å ta ut virke til bioenergi.

Det er ikke arbeidd med biogassanlegg i fylket i år.

Trevirke

Finnfjord AS har tatt i bruk trevirke i sin produksjon. Virket har til nå blitt fraktet inn til fylket med båt. Det er et mål å få på plass det tidligere tilskottet til hogst av lauvtrevirke til industriformål, slik at virket kan tas fra nærområdene.

Sammen med Trefokus har vi hatt et møte om bruk av tre ved nybygg av Bardufoss videregående skole. I Bardu har det vært et kurs om bruk av lokal furu til nytt spontak på kirka.

Vi har revidert strukturoversikt over vedprodusenter, gårdssager og trebearbeidene bedrifter. Resultatene viser 270 vedprodusenter, 120 gårdssagbruk og 75 trebearbeidende bedrifter. De fleste trebedriftene er små og har lite ressurser for utvikling.

Det er behov for en tredriver i fylket, men det har ikke vært kapasitet for å få dette på plass.

Klima

Vi arbeider aktivt for å auke karbonbinding i skog gjennom satsing skogplanting og skogkultur.

Klima- og energiplanene har i varierende grad tatt med landbruk. Fylkesmannen har ikke kunnet prioritere og følge opp dette.

Tiltak og virkemidler over RMP med effekt på klimagassutslipp

Ved rullering av regionalt miljøprogram i 2013 ble det etablert tre nye tiltak i Troms knyttet til å redusere klimagassutslipp og ammoniakktutslipp ved spredning av husdyrgjødsel – tilskudd til nedlegging/nedfelling i voksende kultur, tilskudd til bruk av slangeutstyr og tilskudd til spredning med rask nedmolding. Tiltakene er i tråd med *Forskrift om tilskudd til miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel*. Foreløpige beregninger for søkeromgangen 2013 viser at det er henholdsvis 13, 7 og 68 søkere på tiltakene og det er søkt om tilskudd for henholdsvis 1 514 daa, 557 daa og 3 301 daa. Foreløpige beregninger viser at det vil bli utbetalt ca kr 410 000 til tiltakene. Dette utgjør 4 % av årsramma for RMP-midler til Troms for søknadsomgangen 2013.

24.4 Produksjon av miljøgoder og reduksjon av forurensninger

Vurdering av måloppnåelse for virkemidlene i RMP

Ved rullering av regionalt miljøprogram i 2013 og overgang til nytt elektronisk saksbehandlersystem, var det stor spenning knyttet til hvor mange som kom til å søke RMP-tilskudd i 2013. Foreløpige tall viser at 543 av fylkets 1007 søkere om produksjonstilskudd søkte om RMP-tilskudd. Det er 13 mindre enn i 2012. Dette viser at vi nådde godt ut med informasjon og opplæringstiltak både til gårdbrukere og kommunene. SLF har vært en god støtte for oss i den forbindelse.

Foreløpige tall for søknadsomgangen 2013 viser følgende fordeling av utbetaling på miljøtema (tall for 2012 vises i parentes):

- Kulturlandskap: 72 % (82)
- Biologisk mangfold: 3 % (3)
- Kulturminner og kulturmiljøer: 15 % (14)
- Friluftsliv og tilgjengelighet: 6 % (5)
- Utslipp til luft: 4 % (hadde ikke tiltak på dette temaet i 2012)

Av RMP for Troms kommer det frem at de største miljøutfordringene knyttet til jordbruket i fylket er knyttet til opprettholdelse av kulturlandskapet. I tråd med dette er det fortsatt slik at det meste av midlene går til kulturlandskapstiltak. Det er noe nedgang i prosentvis utbetaling til kulturlandskapstiltak, noe som i hovedsak kan tilskrives at det er kommet til nye tiltak under miljøtema utslipp til luft.

Det har vært en del endring i antall dekar og antall dyr omsøkt på flere av tiltakene, men totalt sett er det omtrent som tidligere. Mye av endringene kan nok tilskrives innføring av nytt saksbehandlersystem som bidrar til at det er vanskelig å gjøre noen vurdering av måloppnåelsen på det enkelte tiltak.

Det har vært en betydelig nedgang i antall småfe omsøkt under tiltak *drift av beitelag*. Årsaken til dette er nærmere omtalt under resultatområde 22.1 – om utviklingen i beitebruken.

Hovedprioriteringer for bruk av SMIL-midler og arbeid med kobling mellom SMIL og RMP.

Den overveiende delen av SMIL-midlene, 94,6 %, er bevilga til kulturlandskapstiltak. 2,6 % er brukt til planleggingstiltak og 2,8 % til forurensingstiltak. Midlene som er bevilga til kulturlandskapstiltak fordeles seg slik på de ulike ordningene: Biologisk mangfold 36,4 %, tilgjengelighet/opplevelseskvalitet 13,1 %, freda/verneverdige bygninger 45 % og andre kulturminner/miljøer 5,5 %.

De kommunale tiltaksstrategiene fastsettes i dialog med Fylkesmannen. Det inne bærer at retningslinjene vedtas av kommunen, men at det skal være en prosess som bidrar til at retningslinjene kan ses i sammenheng med RMP. I flere av ordningene i RMP oppfordres det til å se sammenhengen med SMIL-midlene. Dette er fulgt opp med ytterligere oppfordringer til kommuner om å se til sammenhengen mellom virkemidlene på samlinger ol.

Tilstand og utvikling av biologisk mangfold og kulturminner i jordbruket og bruken av midlene i forhold til målsetningene

Det gis tilskudd til søker over Regionalt miljøprogram RMP rettet mot å bevare nasjonalt og regionalt verdifulle kulturlandskap mot områder valgt ut gjennom nasjonal registrering på 1990-tallet. Vi har ikke hatt fullgod oppfølging i den grad det er behov og fra søknadsomgangen august 2013 har vi oppfordret til å kjøpe tjenesten med å få utarbeidet skjøtselsplaner. Vi har pekt på muligheten for å søke SMIL-midler for å få laget skjøtselsplaner. Når det gjelder kulturminner er det økt interesse for hvert år som går og Troms fylkeskommune sin tilbakemelding er at ordningen fungerer bra og at ordninga absolutt har ført til større interesse for å ta vare på kulturminner i jordbrukslandskapet.

Det er en betydelig og gledelig økning i antall nordlandshest/lyngshest omsøkt i RMP under tiltaket *Bevaringsverdige husdyrraser* (fra 128 i 2012 til 169 i 2013). Det er også en betydelig økning i antall dekar omsøkt under tiltaket *Skjøtsel av automatisk fredede kulturminner* (fra 142 daa i 2012 til 329 daa i 2013). Dette er resultat av et svært godt og systematisk samarbeid med kulturminneforvaltningen hos fylkeskommunen.

Tilstand og utvikling for forurensning fra landbruket i vannområder som er valgt ut i første planperiode

Bardu/Målselvassdraget og Malangen er valgt for første planfase i vannregion Troms. I vanddirektivsammenheng har mesteparten av området en god tilstand. Det er ikke utført nye tiltak i 2013. Det gjennomføres kontinuerlig enkelt-tiltak for å begrense avrenning til vann.

Faren for forurensning fra landbruket i Troms er i senere år redusert gjennom de tekniske miljøtiltak som er gjennomført i landbruket (tetting av gjødselslagre, kapasitetsøkning gjødselslagre, forbedret silohåndtering mv.) Balanse gjødslingsprinsippet som ble innarbeidet i gjødselsesongen 08/09 har ført til betydelig reduksjon av fosforgjødslingen i landbruket.

Kantsonervegetasjon er en viktig oppsamler av næringsstoffer og vil virke som et effektivt filter mht. avrenning fra dyrket mark. Kommunene Målselv og Bardu har utarbeidet en plan sist på 90-tallet for forvaltning av kantsonene langs Målselv og Barduelva. Denne planen bør oppdateres og moderniseres for å møte dagens utfordringer og krav til forvaltning av kantsoner. Påvirkningen fra skogbruket forventes å være såpass beskjeden at det ikke vil ha noen direkte innvirkning på vannkvaliteten.

Troms fylkeskommune er i gang med å utforme det videre arbeidet for Troms. Fylkesmannens landbruksavdeling avventer prosessen og vil stille seg til rådighet i det videre arbeidet. Skadelig avrenning fra jord- og skogbruksaktivitet i fylket anses generelt for å være liten og under kontroll.

Miljøplanarbeid: Se resultatområde 22.3

Tilskudd fra regionalt miljøprogram utbetalt 2013 etter søknadsomgang 2012 - kroner utbetalt til hovedområder

Embeter	Kulturlandskap	Biologisk mangfold	Kulturmiljøer og kulturminner	Friluftsliv og tilgjengelighet	Avrenning til vassdrag og kyst	Utslipp til luft	Plantevernmiddel	Andre miljøtiltak
FMTR	7515559	260800	942800	487290				
Sum	7515559	260800	942800	487290	0	0		

24.5 Økologisk landbruk

Status og utfordringer, prioriteringer, tiltak og resultater fra oppfølging av de regionale handlingsplanene.

Da vi heller ikke i 2013 har hatt kapasitet til å gjøre jobben med å rullere handlingsplanen, er det handlingsplan 2008-12 som har ligget til grunn for arbeidet med økologisk landbruk også i 2013. Vi har lite ressurser til arbeidet med økologisk og det er derfor vanskelig å få trykk i satsinga utover det som går på å fordele midler knyttet til handlingsplanen.

Fordeling av handlingsplanmidler vurderes hele tiden i forhold til handlingsplanen. Det er god søkning på midlene og tildelte midler er ikke tilstrekkelig til å dekke opp for interessen.

Vi har godt samarbeid med nabofylkene om øko-satsingen. Etter initiativ fra Fylkesmannen i Nordland, ble det i 2013 etablert *Nordnorsk økomatpris* i samarbeid mellom de tre nordligste fylkene. Prisen har som formål å sette fokus på økologisk mat og gi anerkjennelse til en person, organisasjon eller virksomhet som har gjort en spesiell innsats for å fremme produksjon eller forbruk av økologisk mat i/fra Nord-Norge. Prisen gikk til Aaland gård i Nordland. Prisen er tenkt delt ut årlig.

Høsten 2011 startet Økomelkprosjektet opp. Det er et samarbeidesprosjekt mellom Tine Nord, Norsk landbruksrådgiving og Fylkesmennene i Nordland og Troms. Prosjektet har som målsetning å mobilisere til økt produksjon og forbruk av økologisk melk i Nord-Norge og er delfinansiert av SLF. En betydelig andel av vår satsing på økologisk går med til dette prosjektet. Når vi målene som er satt i prosjektet, vil det bli gjort et betydelig løft for produksjon og forbruk av økologisk melk i Nord-Norge. Dette vil også gi ringvirkninger for økologisk kjøttproduksjon.

Oversikt over tiltak tildelt handlingsplanmidler i 2013

I den fylkesvise fordelingen av midler for 2013 fikk Fylkesmannen i Troms tildelt kr 375 000 til oppfølging av tiltak i regionale handlingsplaner for økologisk landbruk. I tillegg hadde vi kr 74 000 i inndratte midler. Vi hadde søknader for 650 000 kr. Midlene ble fordelt på følgende prosjekter/tiltak:

Økomelk - Tine Nord

Økologisk skolehage - Stiftelsen Holt 4H læringstun

Matløft -mat fra jord til bord- 4H Troms

Bærekraftig mat på Tromsø Internasjonale Filmfestival - Grønn Hverdag og TIFF

Økologisk bringebær dyrking - Landbruk Nord (NLR)

Rett hjem – abonnementsordning for økologiske grønnsaker – Troms landbruksrådgiving

Fagsamling – Troms bonde- og småbrukarlag

Avlingsregistrering på økologisk bruk i Sør-Troms - Landbrukstjenesten Midtre Hålogaland

Nettverksarbeid – Økoprof Nord

Vurdering jord og jordstruktur hos økoprodusenter - Landbruk Nord

I Troms har vi ikke noe prosjekt i regi av programmet om 'Økologiske foregangsfylker', men vi har meldt inn at vi ønsker sterkere tilknytning til de fleste pågående prosjektene.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510 Fagdep.	
21 Matsikkerhet	kr 52 279,33	kr 0,00
22 Landbruk over hele landet	kr 157 675,25	kr 0,00
23 Eiendoms- og bosettingspolitikk	kr 352 287,02	kr 0,00
24 Bærekraftig kultur	kr 188 227,77	kr 0,00
Andre oppgaver under LMD	kr 7 350 011,36	kr 0,00
Sum:	kr 8 100 480,00	kr 0,00

Kunnskapsdepartementet

Resultatområde 31 Tilsyn og forvaltningsoppgaver på opplæringsområdet

31.1 Tilsyn

Fylkesmannen i Troms har i 2013 gjennomført tilsyn i tråd med omfangskravet. Etter føringer fra sentralt hold og

egne vurderinger, har vi gjort noen endringer i forhold til de opprinnelige planene til fordel for flere hendelsesbaserte tilsyn. Særlig gjelder dette på området elevenes psykososiale miljø, der vi på bakgrunn av mange henvendelser fra foresatte har valgt å bruke tilsynshjemmelen for å gå inn i saken.

Fylkesmannen i Troms har også underveis gjort noen omprioriteringer som følge av at en av juristene sluttet i embetet våren 2013. Siden embetet har mange med god kompetanse på tilsynsområdet, klarte vi å gjennomføre de fleste av de planlagte tilsynene. Det er tilsynene med stedlige undersøkelser som er spesielt ressurskrevende, flere personer fra FM må derfor være med i gjennomføring av disse. Vi legger vekt på at det må være både pedagogisk og juridisk kompetanse i gjennomføringen av tilsynene.

Siden flere henvendelser fra foreldre er fulgt opp og gjennomført som tilsyn, og skoleeier har gitt tilbakemelding i form av skriftlig dokumentasjon, mener vi at embetet har gjennomført tilsynene i tråd med omfangskravet.

På bakgrunn av at nytt felles nasjonalt tilsyn på skoleområdet først starter opp i 2014, har også elevenes psykososiale miljø vært hovedtema for tilsyn i 2013. Dette er basert på de erfaringer vi har hatt gjennom flere år med tilsynene med elevenes psykososiale miljø og den sårbarheten som ligger i at kommunene og skolene ikke i tilstrekkelig grad er i stand til å oppfylle elevenes rett etter opplæringsloven § 9a-1. Både klagesaker og henvendelser fra foresatte viser at det fortsatt er et stort behov for å bedre skoleeiers og skolens kompetanse når det gjelder å innfri elevenes rett til et godt psykososialt miljø. Også i tilsynene som ble gjennomført på området i 2013 ble det konstatert lovbrudd i forhold til både forebyggende arbeid, skolens handlingsplikt og brukermedvirkning. Våre funn viser at dette er et område som det bør være et kontinuerlig fokus på, særlig med tanke på de store konsekvensene lovbrudd får for elevene.

Fylkesmannen har også brukt resultatet fra tilsynene med elevenes psykososiale miljø til målrettet veiledning mot skoleeiere og skoleledere. Vi har blant annet brukt våre erfaringer fra klagesaker og henvendelser til å få fram de store konsekvensene lovbrudd på dette området får for elevene. Det har vært gjennomført veiledningssamlinger med skoleeiere og skoleledere med tema elevenes psykososiale miljø på bakgrunn av de funn som er gjort gjennom tilsynene.

Fylkesmannen mener det har hatt betydning for både skoleeiers og skolens fokus på elevenes psykososiale miljø at Fylkesmannen har gjennomført tilsyn med dette tema over flere år. Vi har erfart at endring i kompetanse og praksis faktisk skjer lokalt når en over lang tid kan jobbe kontinuerlig med samme tema. Denne erfaringen mener vi blir viktig å ta med i innretningen av et nytt felles nasjonalt tilsyn. Vår vurdering er at det er en mye større forståelse nå enn tidligere hos skoleeiere og skoler for viktigheten av å ha et godt system for å forebygge mobbing og samtidig ha et system for å håndtere de tilfeller av krenkelser og mobbing som dukker opp. Også elever og foreldre har fått økt kunnskap om retten til et godt psykososialt miljø som følge av at tilsynet har pågått over tid. Henvendelser fra foresatte viser at flere kjenner til sine barns rettigheter og retten til vedtak og klageadgang.

På grunn av resultatet fra tilsynet med nasjonale prøver i 2012, valgte embetet å følge opp dette i 2013. Det ble påvist at skoleeier ikke i tilstrekkelig grad hadde system for at gjennomføringen av nasjonale prøver skjedde i tråd med retningslinjene. Særlig viste det seg at fritak fra prøvene ikke i tilstrekkelig grad var begrunnet. Fylkesmannen valgte derfor å kontrollere noen av de skoleeierne og skolene der det ble påvist regelbrudd i 2012, samt noen nye.

Vi har også fokusert på gjennomføringen av nasjonale prøver overfor skoleeiere og påpekte ansvaret de har gjennom § 13-10 i opplæringsloven for å sikre at skolene følger retningslinjene for gjennomføring av prøvene. Resultatet fra oppfølgingstilsynet viser at skolene har endret praksis. Vedtak om fritak er nå begrunnet og føring i PAS er i tråd med retningslinjene. Vår vurdering er at vi gjennom tilsynet og spredning av erfaring fra tilsynet har oppnådd større regeletterlevelse i gjennomføringen av nasjonale prøver.

Som vist til i innledningen, har embetet endret en del på prioriteringene underveis i forhold til tilsyn. Med bakgrunn i mange henvendelser fra foresatte har vi valgt å bruke tilsynshjemmelen for å gå inn i saker som omhandler enkeltelever. Dette har vært nødvendig fordi sakene ikke kunne behandles som klage på enkeltvedtak med hjemmel i § 15-2 i opplæringsloven. I slike saker er det viktig at Fylkesmannen har et redskap til å reagere raskt for at elevene skal få sine rettigheter oppfylt. Vi har i disse sakene anvendt vår rolle som tilsynsmyndighet ved at vi pålegger kommunen å komme med en redegjørelse for hva de akter å gjøre for at eleven(e) skal få oppfylt sine rettigheter. Dette gjelder mest saker som berører elevenes psykososiale miljø og spesialundervisning. Etter informasjon fra foresatte, organisasjoner og media har vi ført tilsyn med og gitt pålegg til en kommune med lang ventetid for å få sakkyndig vurdering hos PPT.

Valg av tema i de egeninitierte tilsynene har skjedd på bakgrunn av erfaring fra tidligere tilsyn, klagesaker og henvendelser fra foresatte. Særlig gjelder dette våre funn i tilsynene med elevenes psykososialt miljø som ble gjennomført 2010 til 2012. Klagesaker på psykososialt miljø og henvendelser på samme tema har også vært med

i vurderingen. I valg av objekter har vi sett på resultater fra blant annet Elevundersøkelsen, men også her er klagesaker og henvendelser tatt med i vurderingen. Når det gjelder hendelsesbaserte tilsyn har disse sin direkte årsak i forhold vi er gjort oppmerksom på gjennom klagesaker og henvendelser.

Fylkesmannen opplever at kommunene følger opp de lovbrudd som er påvist gjennom tilsynene. De fleste retter lovbruddene innen den frist som vi har satt, men det er noen få som ber om ekstra tid. Kommuner som ber om ekstra tid blir fulgt opp i forhold til å få rettet lovbruddene, og dersom de ikke klarer det innen de nye fristene vi setter, følges de opp gjennom møter med skoleeier og rådmannsnivået. Vår vurdering er at både skoleeier og skolene tar våre påpekte lovbrudd på alvor og at de setter i gang nødvendige prosesser for å rette på disse innenfor de frister som er satt. Egenerklæringene som kommer fra skoleeier inneholder dokumentasjon på at praksis er endret på de skolene som har vært gjenstand for tilsyn.

31.2 Klagesaksbehandling

Resultatkravet om å behandle klagesaker innen 3-månedersfristen er i stor grad innfridd. Unntaket er klager på standpunkt karakterer, der fristen ikke er overholdt når det gjelder alle sakene vi mottok (70). Dette skyldes i hovedsak to forhold. Det ene er at omfanget av slike saker økte i 2013. Det er derfor en generell utfordring å behandle disse sakene så tidlig at også skolene rekker å følge opp vår konklusjon på en slik måte at det får konsekvenser for eleven ved inntak til videregående. Det andre er at Fylkesmannen har opprettet flere hendelsesbaserte tilsyn med utgangspunkt i opplæringsloven § 14-1. Slike tilsyn innebærer arbeidskrevende prosesser der vi eksempelvis innhenter informasjon/redegjørelse fra skoleeier eller har møter med foreldre og andre involverte for å få saken tilstrekkelig opplyst og for å vurdere hvilken oppfølging saken bør få. Hendelsesbaserte tilsyn er iverksatt på bakgrunn av bekymringsmeldinger fra foreldre gjennom telefon, brev eller e-post. Andre hendelsesbaserte tilsyn er igangsatt etter henvendelser/anmodninger fra blant annet FUG, Dysleksi Norge og Barneombudet.

I perioder har avdelingen vært underbemannet som følge av at en av våre jurister gikk over i annen virksomhet. Dette falt sammen med tiden da vi hadde flest klagesaker og for å redusere saksbehandlingstiden ble det i en periode igangsatt overtidsarbeid.

Disse erfaringene har ført til at vi vil sette inn flere saksbehandlere på klagesaksområder når det "topper" seg i tiden framover. Vi har også foretatt en omorganisering på avdelingen som forhåpentligvis vil bidra til at saksbehandlingsfrister blir overholdt og at ansvarsområdene blir presisert. For å effektivisere og kvalitetssikre saksbehandlingen har vi også utarbeidet maler for enkeltvedtak.

Vi har bedt om kopi av alle nye vurderinger/vedtak der vi har konkludert med regelbrudd ved behandling av klager på standpunkt karakter. Så langt har vi ikke mottatt mer enn ca 2/3 av de nye vurderingene. Av de tilbakemeldingene vi har mottatt ser vi at det i ca. 60 % har endt med at karakteren er satt opp. Det varierer imidlertid hvordan den nye vurderingen kommer til uttrykk. Vi har derfor ikke noe godt grunnlag for å si om vår klagebehandling fører til mer rettferdig standpunkt karakter eller ikke.

Fylkesmannen har en sak der klager har henvendt seg på nytt fordi skoleeier ikke har fulgt opp vedtaket både da eleven gikk i grunnskolen og nå i videregående skole. Denne saken har versert i mange år, og er relativt ressurskrevende når det gjelder vedtak og veiledning.

Vi registrerer forøvrig at antallet saker som gjelder spesialundervisning og elevenes psykososiale miljø er redusert betraktelig fra i fjoråret.

Klage i grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Bortvisning, § 2-10	1	1	0	0	0	
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	8	5	1	2	0	
Spesialundervisning, § 5-1	6	4	2	0	0	
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	1	1	0	0	0	
Skoleplassering, § 8-1	5	1	4	0	0	

Skyss, § 7-1	7	0	4	3	0	
Standpunkt (fag og orden og oppførsel)	71	70	1	0	0	Av de 70 som ble gitt medhold er også en som ble returnert fordi det var et vedtak om ikke å sette standpunkt karakter - men vedtak forelå ikke.
Standpunkt (fag og orden og oppførsel)	0	0	0	0	0	
Sum	99	82	12	5		

31.3 Grunnskolens informasjonssystem (GSI)

Embete har fortsatt to medarbeidere som har ansvaret for arbeidet med GSI. Begge deltok på samlingen i Oslo der årets innsamling ble forberedt.

I 2013 har vi ikke gjennomført egen opplæring knyttet til GSI-arbeidet. Dette så vi ikke som hensiktsmessig all den tid det bare var blitt gjort begrensede endringer i skjemaene ved årets innsamling.

Før årets innsamling startet ble det gjennomført en egen "rydding" i de ulike systemene som GSI og NSR. Dette medførte ekstra behov for å oppfølging av enkelte skoleeiere, og det førte nok også til litt ekstra aktivitet hos nettopp noen skoleeiere. Sluttresultatet ble imidlertid at systemet framstår som mer treffsikkert, selv om det fortsatt gjenstår en del arbeid før kommende innsamling av data høsten 2014.

I år var første året at kun pålogging via UBAS var mulig, inkludert de som rapporterte for voksenopplæringene og kultur. Dette forløp samlet sett uproblematisk, og er blitt godt tatt imot både på skolene og i kommunene. Der hvor det har kommet til nye ansvarlige (skoleeiere/rektorer) har det vært nødvendig med å oppdatere UBAS, evt. gi nye tilganger. Det meste av dette har vært nødvendig uansett - uavhengig av GSI.

Både i forkant av innsamlingen og underveis sendte vi ut e-post med generell informasjon om GSI-rapporteringa og påminnelse til de som det kunne se ut som hadde utfordringer med å få nødvendig framdrift i arbeidet til å nå tidsfristene. I tillegg informerte Udir på sin hjemmeside. Selve rapporteringen forløp fint, sett fra vårt ståsted. Det var en del utfordringer knyttet til at det f.eks oppsto advarsler (hovedsaklig såkalte partnerkontroller) etter at skolene/kommunene hadde meldt ferdig og sendt dataene fra seg. Det er en generell utfordring at ikke det er mulig å kvittere ut feil og deretter få ferdigmeldt, uten at feilen er rettet. Her kan vi nok opptre enda mer systematisk overfor skoleeier, og ansvarliggjøre skoleeier i enda større grad med tanke på å kontrollere egne skolers data bedre før dataene sendes oss. Det er imidlertid også snakk om Fylkesmannens egen bruk av tid sett i forhold til alvorlighetsgraden.

Det er ulike forhold som rapporteres i GSI. Noen tall gir god statistisk informasjon, andre tall kan indikere mulige brudd på lov eller forskrift. Vi benytter GSI-tallene i eget analysearbeid. Dette kan være aktuelt både i forbindelse med konkrete problemstillinger som oppstår eller ved generelt analysearbeid i avdelinga.

Vi opplever samlet sett at vår måloppnåelse er god.

31.4 Informasjon og veiledning

Veiledning på regelverk

Fylkesmannen i Troms har også i 2013 gjennomført to årlige samlinger med skoleeierne i fylket. På disse møtene har informasjon om regelverket hatt en sentral plass. Endringer i lov og regelverk blir alltid presentert, samt at vi også fokuserer på regelverk hvor vi mener det foreligger risiko for lovbrudd. Her bruker vi våre erfaringer fra klagesaker, henvendelser fra skoleeiere, skoleledere og foresatte til å plukke ut områder som det er nødvendig å gi informasjon og veiledning på. Et eksempel på dette er oppfølging av klagesaksbehandlingen av standpunkt karakterer. Fra vår side ble det gitt medhold i hoveddelen av klagen, og dette anså vi såpass alvorlig at vi både hadde regelverket knyttet til vurdering som tema i møte med skoleeierne og gjennomførte egen fagsamling om vurderingsforskriften for skoleledere og lærere.

Samiske elevers rettigheter

I tråd med embetsoppdraget har det vært gjennomført en veiledning overfor skoleeierne om samiske elevers rett til opplæring både i og på samisk. Denne veiledningen er også gjennomført overfor skolelederne i Tromsø kommune som har vel 40 % av elevene i fylket og en stor andel av de samiske elevene. Fylkesmannen har også i brev form veiledet alle fylkets kommuner om både retten til opplæring i og på samisk samt retten til opplæring i finsk og kvensk.

Endringer i læreplaner og lokalt læreplanarbeid

Fylkesmannen har både bidratt til gjennomføring av regionale konferanser om lokalt læreplanarbeid og samling for skoleledere og lærere om kroppsøvingsfaget. Som en del av oppfølgingen av klagesaksbehandlingen på standpunkt karakterer har Fylkesmannen satt fokus på sammenhengen mellom underveisvurdering, sluttvurdering og læreplanenes kompetansemål på samlinger med skoleeiere, skoleledere og lærere fra hele fylket.

Bedre læringsmiljø

Det har også i 2013 vært fokus på regelverket knyttet til elevenes læringsmiljø. Både i forhold til formidling av resultater fra tilsyn og i arbeidet med å følge opp manifest mot mobbing, er det blitt fokusert på "Bedre læringsmiljø" som ressurs. Det har vært gjennomført regionvise samlinger for skoleeiere og skoleledere i forhold til skolenes forpliktelser knyttet til kap. 9a.

Etter vår vurdering har fokus på bedre læringsmiljø gjennom tilsyn og veiledning økt både bevisstheten og regelverket knyttet til elevenes læringsmiljø.

31.5 Eksamen, nasjonale prøver og kartleggingsprøver

PAS OG PGS

Fylkesmannen har også gjennom det siste året fått færre henvendelser knyttet til PAS og PGS enn tidligere år. Dette vitner trolig om en bedre kunnskap og bedre ferdigheter knyttet til bruken enn tidligere. Henvendelsene vi får er i hovedsak knyttet til **påmeldinger** til nasjonale prøver og eksamen. Vi har også fått en del henvendelser knyttet til **gjennomføringen** i PGS, f.eks. utfordringer knyttet til gjennomføringen som kan synes å skyldes PGS.

Vi gir i hovedsak brukerstøtte og veiledning på telefon eller pr. e-post. Vi har ikke iverksatt egen opplæring i 2013. Fylkesmannen deltar på eksamensmøte med fylkeskommunen og bruker slike muligheter for å informere om behovet for sensorer og problemstillinger som Fylkesmannen har i forbindelse med PAS og de videregående skoler.

Også i forbindelse med våreksamen 2013 oppsto det utfordringer i PAS. Dette gjorde at det ikke var mulig å ferdigstille honorarskjemaene der og da, mens sensorene var tilstede. Dermed ble det en stor ekstrabelastning og etterarbeid. Dette er problemer som har vært opplevd ved tidligere fellessensurmøter, og innrapportert tidligere til PAS- hjelpen.

Feilmeldinger og andre henvendelser som vi selv ikke kan besvare viderefremmes til Udir/PAS-hjelpen. For at vi hos FM skal kunne gi god brukerstøtte og generelt god service, søker vi å planlegge vår aktivitet på en slik måte at vi alltid har PAS-kompetanse hos FM.

Vår oppfatning er fortsatt at vi er avhengig av å bli utfordret med henvendelser og feilmeldinger for at vi skal kunne gi god brukerstøtte og veiledning!

NASJONALE PRØVER

Troms fylke har fortsatt større fritaksprosent på de fleste prøvene enn nasjonalt gjennomsnitt. Dette er en utfordring vi både kommuniserer med skoleeiernivået generelt, men også søker å fokusere på ved å gjennomføre tilsyn med gjennomføringen.

Selve gjennomføringen av prøvene forløp greit. Vi fikk imidlertid også i år en del henvendelser som gikk på uforklarlige feil under gjennomføring, gjerne der mangelfulle besvarelser ble levert. I noen av disse tilfellene tok skolen kontakt med oss med spørsmål om eleven kunne få anledning til å gjennomføre prøven på nytt. De fleste slike henvendelser ble videresendt til Udir. Samlet sett vil vi si at de fleste slike saker løste seg til beste for, i første rekke, eleven. Vi tenker fortsatt det kan være hensiktsmessig at FM, med sin nære kjennskap til skolene/skoleeierne, får et ansvar for disse vurderingene - eller i alle fall får sine synspunkt vektlagt når Udir tar en avgjørelse?

Vi mener samlet sett at våre mål er nådd.

ELEKTRONISKE KARTLEGGINGSPRØVER

Fylkesmannen holdt seg orientert om hvordan skolene jobbet i forbindelse med kartleggingsprøver. Noen problemstillinger omkring PAS ble løst i samarbeid mellom skolene, fylkeskommunen og Fylkesmannen

EKSAMEN I GRUNNSKOLE OG GRUNNSKOLEOPPLÆRING FOR VOKSNE

Det ble gjennomført felles sensorskolering i engelsk for eksamen grunnskole og eksamen grunnskoleopplæring voksne. Også i år valgte vi, som et rekrutteringstiltak, å invitere to ekstra fagpersoner fra hvert fylke til skoleringa. Skoleringa ble gjennomført i Tromsø.

I 2013 hadde Troms ansvaret for sensuren i matematikk - og finsk som andrespråk. Det er flere tilgjengelige fagpersoner foreslått i matematikkfaget enn det er i norsk og engelsk. Det er imidlertid fortsatt enkelte skoleeiere som aldri, eller i beste fall svært sjelden, har sørget for at det blir foreslått potensielle sensorer fra egne skoler. Dette er etter vår vurdering ikke bare et spørsmål om vår evne til å oppnevne sensorer forringes, men er også et spørsmål om hvorvidt kompetansen knyttet til vurdering forringes i mange skoler/kommuner i fylket vårt.

Sensuren ble gjennomført uten spesielle utfordringer og fellessensuren ble gjennomført i Tromsø.

Målene for oppdraget vurderes samlet sett som nådd.

EKSAMEN I VIDEREGÅENDE SKOLE

Troms fylkeskommune har et velorganisert system omkring eksamensavvikling, og kontakt med skolene. Egen eksamensansvarlig hos fylkeskommunen koordinerer kontakten mellom skolene og Fylkesmannen. Troms fylkeskommune deltok i forsøket med bruk av internett til eksamen. I samarbeid med Udir, ble sensoropplæringen koordinert på en god måte. Fylkesmannen i Troms fikk spesielt ansvar for sensorskoleringen i norsk hovedmål og norsk sidemål. Oppnevning av sensorer fungerte godt i PAS. Under fellessensuren fungerte PAS godt, bortsett fra store utfordringer i forbindelse med ferdigstilling av honorarskjema.

Ved Tromsskolene har vi for få fagpersoner som blir foreslått til sensorarbeid. Sammen med Troms fylkeskommune, prøver Fylkesmannen å oppfordre til økt interesse for sensorarbeid. Egne stimuleringstiltak blir utprøvd av fylkeskommunen.

Fylkesmannen mener å ha både tilstrekkelig med ressurser og kompetanse til å gjennomføre oppgavene knyttet til eksamen, nasjonale prøver og kartleggingsprøver. I og med at det er flere ansatte i embetet som har kompetanse på dette området er vi mindre sårbare her enn på andre områder. Dette mener vi er viktig siden vi får mange henvendelser knyttet til eksamen og at dette er et område det ofte er behov for hjelp og veiledning på.

Fylkesmannen i Troms

Særskild Rapportering	Spesifiser dersom avvik fra landsgjennomsnittet totalt eller på enkeltprøver)	Spesifiser dersom stor variasjon mellom skoleeiere innad i fylket	Vurdering av årsak til avvik	Beskrivelse av tiltak over skoleeiere med høy andel elever med fritak
	Troms fylke har generelt ca. 1 - 1,2 % høyere andel fritak enn landsgjennomsnittet. Når vi korrigerer for differansen mellom antallet påmeldte og			Vi har gjennomført tilsyn med tre kommuner knyttet til gjennomføringen av nasjonale prøver. Det kan på bakgrunn av disse se ut som om

<p>Hvor stor andel av elevene har fått fritak fra deltakelse på nasjonale prøver</p>	<p>registrert i GSI, blir forholdet delvis nyansert (f.eks. NPLES09). Det er imidlertid ingen tvil om at Troms fylke generelt har høyere andel fritatte enn landsgjennomsnittet. Troms fylke har en liten nedgang i andelen fritatte på 5. trinn, men økning i andelen fritatte på 8. trinn, sammenlignet med i 2012.</p>	<p>Det er stor variasjon mellom skoleieres andel fritatte - også fra år til år. Allerede i 2012 hadde vi tilsyn med de kommunene dette gjaldt.</p>	<p>Det kan skyldes stor variasjon i kullene. Små skoler/skoleeiere får stor andel fritak pga få elever.</p>	<p>det gjøres mangelfulle vurderinger av hvorvidt "prøven har mye å si for opplæringa til eleven". Dette betyr at bare den ene forutsetningen bare er tilstede når vedtak fattes, i kombinasjon med at terskelen for å få vedtak er lav under forutsetning av at eleven har vedtak etter kap. 5 eller § 2-8.</p>
--	---	--	---	--

31.7 Tilskuddsforvaltning

Kap.225 post 24 Tilskudd til opplæring av barn og unge asylsøkere.

Fylkesmannen har forvaltet dette tilskuddet etter retningslinjene. Beleggslister fra UDI region Nord har kommet uoppfordret i god tid før søknadsbehandlingen. Det ble avdekt få avvik mellom søknader fra kommuner og beleggslister fra UDI. Ut fra refusjonssøknadene fra kommunene ser det ut til at de aller fleste barn i grunnskolealder får grunnskoleopplæring meget raskt etter at de har ankommet asylmottakene.

Kap. 225 post 66 Tilskudd til leirskoleopplæring

Fylkesmannen har forvaltet tilskuddet etter retningslinjene. 20 av 24 kommuner søkte og fikk innvilget tilskudd til leirskoleopplæring.

Kap 225 post 66 Tilskudd til samisk i grunnsopplæringen

Fylkesmannen forvalter tilskuddet etter retningslinjene og det rapporteres tre ganger årlig til udir gjennom tertialrapportene. Fylkesmannen sikrer gjennom ordningen at kommunene blir påminnet om rettigheter elever har etter opplæringsloven § 6-2. Gjennom vår informasjon og oppfølging av skoleeierne mener vi at elever i fylket som har rettigheter etter § 6-2 får disse oppfylt.

Kap.225 post 67 Finsk i grunnsopplæringen

Embetet forvalter ordningen i tråd med retningslinjene og det rapporteres tre ganger årlig som følge av tertialrapporteringen.

Fylkesmannen mener at vi gjennom ordningen er med å sikre at elever med rettigheter til å lære finsk som andrespråk får denne retten oppfylt. Som et ledd i forvaltningen av tilskuddene gis det årlig informasjon til skoleeierne om de rettigheter og plikter som opplæringsloven § 2-7 gir.

Resultatområde 32 Oppgaver for økt kvalitet i grunnsopplæringen

32.2 Kompetanseutvikling

KOMPETANSE FOR KVALITET - VIDEREUTDANNING

I 2013 er det 15 kommuner som har benyttet seg av vikarmidler til videreutdanning jf. Kompetanse for kvalitet. I tillegg har 2 private skoler og Troms fylkeskommune benyttet seg av tilbudet.

I Troms ble det utbetalt vikarmidler for til sammen 81 lærere. Alle skoleeierne fikk innfridd sine ønsker.

Også i årets søkerprosess ble vi ble nødt til å logge oss på som de enkelte skoleeierne for å finne ut av hvilke skoleeiere vi skulle henvende oss til med spørsmål og evt. tilbud om veiledning omkring søknadsprosessen og strategien. Det ville ha lettet arbeidet for Fylkesmannen dersom også vi hadde tilgang til søknadsportalen på samme måte som Udir.

Fylkesmannen har hatt en sentral rolle i det regionale GNIST samarbeidet. Arbeidsgiveransvaret for GNIST prosjektleder ligger hos Fylkesmannen og fagansvarlig for skoleteamet har hele tiden hatt en ledende rolle i forhold til partnerskapet. Månedlige møter i AU GNIST har vært gjennomført og her har Fylkesmannen deltatt aktivt. Fylkesmannen hadde en ledende rolle i utvelgelse av kommuner og skoler til pulje 1 til skolebasert kompetanseutvikling. I forbindelse med fordeling av midler til utviklingsveiledere gjennomførte Fylkesmannen en prosess med skoleeierne i fylket både gjennom møter og høringer. Det ble avviklet et eget dialogmøte mellom Fylkesmannen og skoleeierne der endelig fordeling ble drøftet og avklart.

Fylkesmannen har også brukt møter med skoleeiere og skoleledere til å presentere og motivere for deltakelse i skolebasert kompetanseutvikling. GNIST prosjektleder har innledet på flere av Fylkesmannens møter med skoleeier med informasjon om strategi for ungdomstrinnet.

Etter vår vurdering har Fylkesmannen lyktes med å motivere skoleeiere og skolene til deltakelse i den skolebaserte kompetanseutviklingen som gjennomføres i regi av "Strategi for ungdomstrinnet. Både Fylkesmannen og GNIST prosjektleder har bidratt positivt til at skoleeiere og skolene har et ønske om å delta i denne kompetansehevingen.

32.3 Skoleporten

Fylkesmannen i Troms har i 2013 brukt samlinger med skoleeier til å formidle hvordan skoleporten kan brukes i det lokale kvalitetsarbeidet. Det har vært fokusert på fornyet utgave av ståstedsanalysen, og det har vært gitt en grundig veiledning i bruken av denne. Ståstedsanalysen har også vært presentert på samling med skoleledere i fylket, og vi mener den nye utgaven er godt kjent av både skoleeiere og skoleledere.

Vi har også i 2013 hatt spesiell oppmerksomhet på gjennomføring av elevundersøkelsen og særlig de endringer som er gjort i denne og flytting av obligatorisk del til høsten. Fylkesmannen har fokusert på Elevundersøkelsen i forhold til kommunenes og skolenes arbeid med blant annet elevenes psykososiale miljø. Dette er blitt fremhevet både gjennom tilsynene på området og i veiledninger med både skoleeiere og skoleledere. Fylkesmannen har kommunemøter med våre kommuner der vi fra Oppvekst- og utdanningsavdelingen bruker data fra skoleporten for å utarbeide et kommuneanalyse for hver kommune. Dette er med å vise kommunene at dataene som ligger i skoleporten er viktig i arbeidet med å vurdere viktige sider av grunnopplæringen.

Tilstandsrapporten

Fylkesmannen i Troms har også i 2013 har et spesielt fokus rettet mot tilstandsrapporteringen. I tillegg til veiledning i forhold til bruken av verktøyet, ber vi alle kommuner og private skoler å sende inn rapporten sammen med vedtak fra behandling i kommunestyret, fylkestinget og styret i de private skolene. Vi ser en utvikling der rapportene inneholder flere lokale mål og mer vurdering i forhold til de resultater som fremkommer. Vi har fått inn rapporter fra nesten alle kommuner og private skoler, men mangler noen. Vi vil i 2014 gjennomføre innhenting av tilstandsrapportene i form av tilsyn med kommunenes plikt til å lage en årlig rapport og behandle den i det øverste politiske organet. Siden vi ikke har tilsynsansvar overfor de private skolene, vil vi be dem å sende inn rapportene til oss som en del av vår rolle som sektorovervåker.

Vår vurdering er at skoleeier bruker skoleporten i det lokale kvalitetsarbeidet og at dette har økt i omfang. Innføring av krav om årlig tilstandsrapport har vært med på å øke bruken av data fra skoleporten gjennom at faktisk alle kommuner og private skoler henter ut data derfra som videre presenteres i blant annet kommunestyret. Vi opplever også at ny utgave av ståstedsanalysen er godt mottatt og er med å øke skoleporten sin rolle i det lokale kvalitetsarbeidet. Revisjon av Elevundersøkelsen er også viktig i og med at skolene og skoleeier får ut mer presise data om blant annet mobbing og krenkelser. Fylkesmannen i Troms mener at arbeidet som foregår med å utvikle skoleporten er svært positivt med tanke på å gi skoleeiere og skolene gode verktøy i det lokale kvalitetsarbeidet.

32.4 Erfarings- og kunnskapsinnhenting

Dronning Sonjas skolepris

Fylkesmannen har gitt informasjon til skoleeiere på samlinger om prisen samt gjort den kjent gjennom skriftlig informasjon og også på Fylkesmannens hjemmesider. Til tross for aktiv markedsføring av prisen fikk vi ikke mer enn en kandidat i 2013. Fylkesmannen har formidlet informasjon om kandidaten til Udir.

Prosjekt samarbeid skole- hjem

Fylkesmannen har i 2013 hatt møte med skolene og skoleeierne som deltar i oppfølgingen av de lokale prosjektene. Representanter fra Udir deltok på møtet. Fylkesmannen har videre hatt løpende kontakt med skoleeier og skolene i forhold til prosjektet. Det er utbetalt midler til kommunene og årsrapporter fra skolene og skoleeier er innhentet og videreformidlet til Udir. Vi har også deltatt i flere møter med Udir i forbindelse med prosjektets framdrift og blant annet vært med på å utarbeide nye maler for sluttrapportering samt planlagt sluttkonferanse høsten 2014. Fylkesmannen anser oppfølgingen av deltakerne i prosjektet som god og vi mener dette har vært med på å påvirke de lokale prosjektene i positiv retning. Sluttrapportering og rapport fra følgeforskning vil kunne si noe om målsetningene for prosjektet er oppnådd.

Kompetanse for mangfold

Fylkesmannen i Troms er et av tre embeter som ble valgt ut til å delta som pilot i det nasjonale prosjektet "Kompetanse for mangfold" sammen med Universitetet i Tromsø. Da vi gikk ut med tilbud om deltakelse i prosjektet til utvalgte kommuner med høy andel flerspråklige barn i skoler og barnehager, fikk vi svært positiv respons. Dette prosjektet er nå i startfasen. Fylkesmannens pådriverrolle har vært viktig i startfasen.

Kommuner og skoler med vedvarende høye mobbetall

Fylkesmannen utarbeidet på bakgrunn av oversendt tallmateriale fra Utdanningsdirektoratet en prioritert liste over skoler/skoleeiere med vedvarende høye mobbetall. Prioriteringene ble gjort på bakgrunn av høye mobbetall over tid, vår erfaring fra tilsyn og klagesaker, og ikke minst at kommunene selv var motiverte til å delta i prosjektet. Fra Troms ble to kommuner, Tromsø og Målselv, gitt tilbud om deltakelse i prosjektet.

Fylkesmannen ba i tillegg om tilbakemelding fra i alt 15 kommuner/skoleeiere med høye mobbetall om hvilke strakstiltak som er iverksatt og hvordan de vil følge opp skolene på lengre sikt. I denne forbindelsen ba vi også kommuner/skoleeiere vurdere i hvilken grad de hadde kompetanse og kapasitet til selv å følge opp sine skoler eller om de ønsket bistand til dette. Vi la også inn en mulighet for å søke om økonomisk støtte for å knytte til seg eksterne fagmiljø. Kun noen få kommuner/skoleeiere ønsket bistand fra Fylkesmannen eller fagmiljø til dette oppfølgingsarbeidet. En kommune søkte om økonomisk støtte for å innhente ekstern kompetanse til denne oppfølgingen.

Vi anser ut fra ovenstående at tilleggsoppdraget tilknyttet skoler med vedvarende høye mobbetall er gjennomført.

Vurdering av elevenes psykososiale miljø

Fylkesmannen i Troms har gjennomført tilsyn med elevenes psykososiale miljø også i 2013. Tilsynene gir ikke noen oversikt over elevenes psykososiale miljø, men viser hvordan skolene jobber forebyggende og hvordan de følger opp mobbing som blir avdekket på skolene. Selv om vi opplever en større bevissthet i forhold til arbeidet med å sikre elevene et godt psykososialt miljø, er det også i 2013 avdekket lovbrudd gjennom tilsynene. Gjennom klagesaker og henvendelser fra foresatte opplever vi at det er mange elever som ikke får innfridd sin rett til et godt psykososialt miljø eller at skolen følger opp de henstillingene fra foresatte om å gjøre noe for å toppe mobbing. Fylkesmannen opplever ikke at antall henvendelser har minket og vi mener det fortsatt er skoler som ikke i tilstrekkelig grad oppfyller elevenes rett til et godt psykososialt miljø. Vi mener det fortsatt er behov for et sterkt fokus på elevenes rettigheter og skolens plikter og at tilsyn på dette området bør videreføres som lokalt initierte tilsyn.

Fylkesmannen har også sett på resultatet fra Elevundersøkelsen høsten 2013. Vi ser her at det er nedgang i andelen elever som sier de blir mobbet flere ganger i uken, ukentlig eller 2-3 ganger i måneden. Vi ser den samme utviklingen på landsbasis og mener dette kan ha sammenheng med omleggingen av Elevundersøkelsen. Elevene får nå flere alternativer å velge mellom og som omfatter ulike former for krenkelser og som elevene nødvendigvis

ikke opplever som mobbing. Spørsmålene om mobbing er imidlertid de samme som før og ut fra tallene vil vi kunne si at færre elever i fylket opplever mobbing i 2013. Siden dette er første Elevundersøkelsen etter omleggingen, vil vi ikke kunne se noen tendens på de andre spørsmålene før etter den obligatoriske undersøkelsen høsten 2014.

32.5 Tiltak innenfor tilpasset opplæring, spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning

Fylkesmannen i Troms har i 2013 ikke hatt tilpasset opplæring og spesialundervisning som eksplisitt tema på samlinger for skoleeiere eller skoleledere. Stortingsmelding 18(2010-2011) ble presentert for skoleeierne i 2012 og vi anså det derfor ikke nødvendig å ta opp denne også 2013. Vi har derimot på bakgrunn av både klagesaker og henvendelser fra foresatte hatt fokus på at elevene får oppfylt sin lovbestemte rett til spesialundervisning. Et av områdene det ble satt søkelys på er at mange elever med vedtak om spesialundervisning mister mange av timene som skal gå til spesialundervisning. Dette kom blant annet frem i klagesaker som Fylkesmannen behandlet. Fylkesmannen gjorde på bakgrunn av dette en undersøkelse i fylket om skolene og skoleeier hadde system for å sikre at elevene fikk oppfylt sin rett til spesialundervisning i tråd med enkeltvedtak og IOP. I vår henvendelse til kommunene ble det påpekt at elevene har krav på det omfang timer som framgår av vedtak om spesialundervisning og at det må foreligge system for å fange opp eventuelle bortfall av lovbestemte timer. Undersøkelsen avdekket at ikke alle skoleeiere og skoler hadde tilstrekkelig system for å sikre at elevene med spesialundervisning fikk oppfylt sin rett. Oppsummering av resultatet er framlagt for skoleeierne i fylket.

Fylkesmannen har også hatt søkelyset på ventetid i PPT for å få gjennomført sakkyndig vurdering. På bakgrunn av henvendelser fra foresatte og organisasjoner gjennomførte Fylkesmannen tilsyn med PPT i Tromsø kommune. Her var ventetiden på om lag et år og Fylkesmannen ga pålegg til kommunen om å få ned ventetiden. Etter en prosess i kommunen er ventetiden nå på om lag 3 måneder. Tromsø kommune har over 40 % av elevene i fylket og dekker også Karlsøy kommune.

Fylkesmannen i Troms deltar på nettverksmøter for alle lederne i PPT i fylket. Her diskuteres strategier for å sikre elevene best mulig opplæring. Fylkesmannen har også gjennomført flere møter med Statped i 2013. Statped har også deltatt i møte med skoleeierne i fylket og formidlet hva de kan bidra med overfor elever med spesielle behov i fylket.

Tverretatlig og tverrfaglig samarbeid

Fylkesmannen i Troms har helt siden 2009 hatt et særskilt fokus på tidlig innsats og tverretatlig og tverrfaglig arbeid. Dette har skjedd gjennom prosjektet Sjumilssteget som nå er tatt i bruk av flertallet av fylkesmannsembetene. Fylkesmannen i Troms har også et sentralt oppdrag i å spre Sjumilssteget til andre fylker.

Hovedtanken med Sjumilssteget er å gi målrettet innsats så tidlig som mulig til barn og ungdom. For at dette skal kunne skje må de ulike fagområdene i kommunene som har med barn å gjøre, samarbeide. Dette er, og har vært et hovedbudskap i all jobbing med Sjumilssteget. I Troms har alle kommunene en egen sjumilsstegskoordinator som Fylkesmannen samarbeider med. Hensikten er å bidra til at kommunene jobber tverrfaglig og at noen i kommunen har et ansvar for å se til at dette skjer.

I 2013 arrangerte vi en oppvekstkonferanse, 350 deltakere, med tema tidlig innsats. Målgruppen var ansatte i barnehage, barnevern, skole og andre med ansvar for barn og unge i kommunene. Skole hadde færrest deltakere, vi må jobbe spesielt for å rekruttere flere fra denne sektoren til neste års konferanse.

32.6 Utviklingsarbeid – urfolk og nasjonale minoriteter

Finsk som andrespråk

Fylkesmannen har også i 2013 samarbeidet med Fylkesmannen i Finnmark om finsk som andrespråk. Arbeidet med å utvikle et eget læreverk i kvensk har pågått i 2013 og Fylkesmennene har bevilget midler til dette også i 2013. Målsettingen om å få læreverket ferdig til skolestart høsten 2013 måtte revurderes fordi ferdigstilling og trykking har tatt lenger tid en beregnet. Det har vært gitt støtte til flere andre prosjekt som omfatter både læreverk og kartleggingsprøver som kan brukes i lærernes arbeid med faget. Etter vår vurdering har vi lykket med å stimulere til utvikling av relevant materiell til bruk i undervisning i faget finsk som andrespråk, særlig sett i forhold til størrelsen på de midlene som stilles til disposisjon.

Fylkesmannen har også i 2013 gjennomført kompetansehevingskurs for lærere som underviser i faget finsk som andrespråk. Fylkesmannen mener disse samlingene er svært vellykket og bidrar til økt kompetanse hos lærerne og dermed bedre kvalitet på undervisningen for elevene. Det er også gjennom disse samlingene at Fylkesmennene i Finnmark og Troms har utfordret lærere med god kompetanse til å lage læreverk som er tilpasset gjeldende læreplaner i faget. Dette arbeidet har gitt svært gode resultater og vi har fått flere nye læreverk uten store kostnader.

Nordområdesatsing

Fylkesmannen i Troms har samarbeidet med Fylkesmannen i Finnmark og Fylkesmannen i Nordland om gjennomføring av *Strategiplan for samarbeid om oppvekst- og utdanningsområdet i nordområdene 2011-2015*. Av strategiplanen framgår det at Fylkesmannen gjennom tildeling av midler til barnehage og grunnopplæringen vil stimulere skoler og barnehager i Finnmark, Troms og Nordland til å satse på å videreutvikle eksisterende samarbeid, og til å iverksette nye samarbeidstiltak med institusjoner i Nordvest-Russland og Nord-Finland.

I 2013 ble det tildelt midler til i alt 29 samarbeidsprosjekt, hvorav 5 i Troms fylke. Tildelingene i Troms omfattet barnehager, grunnskoler, kulturskole og videregående skoler. Tildelingene ble gjort innenfor satsingsområdene; *Fagsamarbeid, Språk- og kulturforståelse* og *Folk til folk samarbeid*. Fylkesmannen i Troms er således fornøyd med både søkning og tildeling av midler, men vi vil ved framtidige utlysninger arbeide mer aktivt for å få inn gode søknader fra skoler som vi vet har opplæring i finsk eller russisk.

Som et ledd i å øke kompetansen og styrke samarbeidet mellom lærere og institusjoner, ble det våren 2013 arrangert et språkseminar for russisklærere i Nordland, Troms og Finnmark. Her var det i alt 35 deltakere, hvorav om lag 10 fra Troms. Det ble på dette seminaret tatt initiativ til å danne et nettverk blant russisklærere, etter en modell som finsklærerne i de tre nordligste fylkene arbeider etter. Det første nettverksmøtet ble avholdt i Alta høsten 2013.

Fylkesmannen i Troms vil ut fra ovenstående vurdere at vi alt i alt har en god innfrielse av resultatkravet på dette området.

Resultatområde 33 Tilsyn og forvaltningsoppgaver på barnehageområdet

33.1 Tilskuddsforvaltning

Etter at finansieringen av alle barnehagene i hovedsak skjer gjennom kommunesektorens frie inntekter, går det svært få ressurser til tilskuddsforvaltningen. Vi har ikke hatt etterslep på søknader om tilskudd i 2013 og heller ikke mottatt klager på vedtak om tilskudd.

Det er gjennomført stikkprøver med 4 kommuner på tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn. Disse stikkprøvene ble sendt ut i desember 2012 og er besvart av kommunene i 2013. Det er ikke funnet avvik ved stikkprøvene.

33.2 Klagesaksbehandling

Måloppnåelsen på området er tilfredsstillende. Fylkesmannen har fulgt forvaltningslovens regel om saksbehandlingstid og begrunnet alle vedtak. Vi vurderer at vi har tilstrekkelig med ressurser og god kompetanse når det gjelder barnehageloven generelt. Vi mener likevel at det er nødvendig med diskusjoner omkring regelverket innad på det enkelte embete, regionalt og nasjonalt for å få en økt felles forståelse.

Ved behandling av klager som gjelder likeverdig behandling benyttes økonomisk, juridisk og barnehagefaglig kompetanse som finnes på embetet. Det har vært utfordrende med Utdanningsdirektoratets endringer i forståelsen av regelverket underveis. Vi får fremdeles en del henvendelser om forståelsen av dette regelverket.

For å sikre kvaliteten i klagesaksbehandlingen har vi som rutine at sakene alltid blir lest og vurdert av to saksbehandlere.

Som det går fram av tabelldata, har vi ikke hatt klager på områdene i tabellen. Vi har likevel en del bekymringsmeldinger fra foreldre som er misfornøyd med innholdet og det psykososiale miljøet i barnehagene. Siden foreldre per dags dato ikke har anledning til å klage på det psykososiale miljøet i barnehagen sendes sakene til den aktuelle kommune med anmodning om å utøve tilsyn og komme med orientering om tiltak som er igangsatt.

Fylkesmannens veiledning og skriftlige tilbakemeldinger til kommunene og foreldre bidrar ofte til at henvendelsene ikke fører til konkrete klagesaker. Fylkesmannen prioriterer å bruke tid på dette arbeidet.

Type Klage	Medhold/delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Sum
Barnehageloven § 10	0	0	0	0	0
Barnehageloven § 16	0	0	0	0	0
Forskrift om familiebarnehager § 7	0	0	0	0	0
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0	0	0	0	0
Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd	0	0	0	0	0
Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak frå utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 4	0	0	0	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning § 3	0	0	0	0	0

Merknad

Vi har mottatt klage fra PBL som gjelder likeverdig behandling for 20 barnehager i Tromsø kommune. Klagen inneholder prinsipielle spørsmål som er oversendt Utdanningsdirektoratet for avklaring. Vi avventer svar derfra før realitetsbehandling.

33.3 Informasjon og veiledning

Fylkesmannen har også i 2013 gjennom dialog, veiledning og møter med kommunene informert om kommunenes ansvar som barnehagemyndighet. I tillegg har vi gitt informasjon og veiledning både skriftlig og muntlig om tolking av barnehageloven, forståelse av rundskriv og regelverk generelt. Også i 2013 har vi hatt henvendelser som gjelder tolking av barnehageloven med forskrifter. Spesielt gjelder det spørsmål omkring godkjenning, norm for pedagogisk bemanning, rett til barnehageplass for barn i asylmottak, forskrift om likeverdig økonomisk behandling og rammefinansiering av sektoren.

Valg av tema for informasjonsmøter og regelverkssamlinger med kommuner og barnehageeiere foretas ut fra nasjonale føringer og kjennskap til kommuner gjennom tilsyn, klagesaker, media og øvrige henvendelser. Regionkontaktene er også viktige dialogparter ved vurdering av hvilke tema det er behov for å veilede om på møter med kommunene.

Når Fylkesmannen arrangerer regelverksamlinger og møter er både kommunen som barnehagemyndighet og barnehageeiere målgruppe. I 2013 har vi arrangert samlinger om kommunens og fylkesmannens tilsynsansvar med utgangspunkt i ny metodehåndbok og kommunen som godkjenningmyndighet. I tillegg har vi hatt regelverksamlinger for studenter ved UiT om juss i barnehagen og spesialpedagogisk hjelp. Vi har og prioritert å forelese om samfunnsmandatet, barns medvirkning og politiattest på kommunale møter for styrerne. Vi får gode tilbakemeldinger når det gjelder arbeidsform og tema på våre samlinger.

Gjennom regelverksamling og veiledning er vi blitt kjent med at våre kommuner i stor grad har taklet overgangen til rammefinansiering. Vi anser at målet om aktiv veiledning av kommunene om forskrift om likeverdig behandling av barnehager er nådd.

Vi har i 2013 innhentet kommunale planer for å oppfylle retten til barnehageplass og fått oversikt over kommunenes vurderinger av dagens og framtidige behov. Alle kommunene oppfylte retten til barnehageplass ved hovedopptaket. Dimensjonering av sektoren og retten til barnehageplass tas opp som særskilt tema når Fylkesmannens lederteam har dialogmøter med kommuneledelsen. (Det avvikles 5-10 slike møter per år). I tillegg har vi vurdert dette i noen kommuners arbeid med planstrategier og samfunnsdelen i kommuneplaner.

Vi mener at våre "møteplasser" med kommunene som barnehagemyndighet og barnehageeiere ivaretar behovet for dialog og veiledning.

Vi erfarer at BASIL stadig er blitt et bedre verktøy for kartlegging av og dialog med kommunene.

33.4 Tilsyn

Fylkesmannen har oppfylt mål i forhold til oppdrag og resultatkrav. Vi har gjennomført tilsyn med 7 kommuner i 2013, fem stedlige og to skriftlige. I tillegg åpnet vi i desember 2012 et skriftlig tilsyn med Tromsø kommune som godkjenningsmyndighet. Som dokumentasjon for dette tilsynet ba vi om å få tilsendt godkjenningsdokumenter for samtlige private og kommunale barnehager. Våre funn ved tilsynet førte til at Tromsø kommune nå gjennomfører en revidering av godkjenningene for alle barnehagene i kommunen. Tilsynet er ikke avsluttet, kommunen har frist til utgangen av mars 2013.

Kopi av alle tilsynsrapporter er fortløpende lagt ut på vår hjemmeside.

Tema for våre tilsyn har vært kommunenes tilsyn med offentlige og ikke offentlige barnehager, kommunen som godkjenningsmyndighet og kommunens håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning.

Vi mener at det ved annengangs tilsyn på de samme temaene har ført til en bedre klargjøring av kommunens to ulike roller som barnehageeier og barnehagemyndighet. Vi ser at flere kommuner har fått et mer bevisst forhold til rollen som tilsynsmyndighet og har begynt å føre tilsyn med barnehagene, men vi opplever og at noen kommuner ikke har ført tilsyn med barnehagene på flere år. Fokus på godkjenning har ført til at mange kommuner oppdaterer godkjenningene til dagens lovverk og fokus på dispensasjoner har ført til at flere kommuner utarbeider rutiner for saksbehandling av søknader om dispensasjon.

Flere småkommuner har interkommunalt samarbeid ved gjennomføringen av tilsyn.

Fylkesmannen anser at vi har god kompetanse når det gjelder gjennomføringen av tilsyn. Vi er bevisste i sammesettingen av tilsynslag, og forsøker i størst mulig grad å gjennomføre tilsyn med både pedagogisk og juridisk kompetanse. Dette klarte vi ikke helt å gjennomføre i 2013, da juristen på barnehageområdet gikk over i annen stilling i vår.

Vi har hatt fokus på å utvikle kvaliteten på tilsynene, og har gjennomført opplæring i ny tilsynsmetode samt startet arbeidet med å implementere ny metodehåndbok. Vi evaluerer fortløpende det tilsynsarbeidet vi gjør, og vi tilpasser/ender innretningen på tilsynet ut i fra de erfaringene vi gjør oss. I tillegg diskuteres metodikk, innretting og juridiske og pedagogiske spørsmål.

Når det er gitt pålegg om retting, er vi i dialog med kommunene og har i de fleste tilfeller fått tilbakemeldinger innen gitt frist. Retting av lovbrudd kan i noen tilfeller kreve mye veiledning fra oss og det kan ta tid før endelig retting av lovbruddene er gjort. Alle kommuner blir fulgt opp av tilsynsleder inntil de har rettet lovbrudd. Vi har fått et bedre system og en bedre praksis med å følge opp at tilsynsobjektene retter lovbrudd som er avdekket gjennom tilsyn.

33.5 Kontroll av årsmelding per 15/12 og årsregnskap for ikke-kommunale barnehage

Fylkesmannen har hatt gjennomgang, kvalitetssikret og godkjent data i årsmeldingene for alle barnehagene i fylket og hatt løpende kontakt og veiledet kommunale saksbehandlere ved behov.

Vi har ved innsyn i BASIL og ved kontakt med kommunene fulgt med at private barnehager har overholdt fristen for innlevering av årsregnskapet.

Resultatområde 34 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen

34.2 Kompetanseutvikling og rekruttering

Vi viser til tabell som gjelder fagbrev og basiskompetanse for assistenter. Vi har satt inn totalsummen for de tiltakene som det ble søkt om høsten 2013. I tillegg har vi fordelt resterende midler til prosjektstilling hos Fylkesmannen og til kommuner for å bygge opp kompetanse for nye assistenter.

Assistentutdanningen: Det ble på bakgrunn av søknad fra oss gitt bevilgning til å starte opp to klasser med assistentutdanning i 2013. Etter en kartlegging i fylket skulle det være interesse for det. Fylkesmannen inngikk også avtale med UiT om oppstart av en klasse i Tromsø og en klasse i Harstad. Vi fikk imidlertid bare søkere til å

kunne starte opp en klasse. Det er ikke undersøkt hva som er grunnen til at så få ønsker å delta på denne kompetansehevingen, men begrunnelser som vi har hørt handler om vanskeligheter med å reise/være borte, problemer med å få permisjon/permisjon med lønn, for sein informasjon ut til barnehagene o.l. argumenter. Vi har fått svært gode tilbakemeldinger fra assistenter som har gjennomført utdanningen, og har også fått en henvendelse fra flere studentene hvor de ber om at vi arrangerer et påbygningskurs.

Vi har også i år regionkontaktene og kommunene fordelt kompetansemidlene med et grunnbeløp på kr 10 000 per kommune. Resterende beløp er fordelt etter antall barn i barnehage i den enkelte kommune. Midlene er tildelt etter søknad fra kommuner og regioner.

Det er fortsatt tre regioner (tilsammen 16 av 24 kommuner) i Troms hvor kommunene har valgt å samarbeide om kompetanseutvikling over kommunenegrensene. I de to øvrige regionene er midlene tildelt den enkelte kommune. Dette gjelder regioner hvor de største kommunene har sett behov for selv å ha et fastere grep om tildeling av midlene. I år har alle våre kommuner søkt. Vi er kommet til at den beste måten å sikre at informasjon om kompetansestrategien når ut til alle barnehagene, er ved å sende tilbudsbrev om midler til både kommunene, regionkontaktene og kommunale og private barnehager i fylket. Fylkesmannen anser at vi ved denne måten å fordele midlene på når målet i tråd med føringene i kompetansestrategien. Ut fra mottatte søknader fra kommunene, er det 142 kommunale og 54 private barnehager som på en eller annen måte deltar i under satsingen *Vennskap og deltakelse - kompetansesatsing for barnehageansatte*. Vi ser i imidlertid at kommuner som ikke har ansatte med et spesielt ansvar for å ivareta barnehageområdet, eller liten kapasitet, har utfordringer med å informere, kartlegge og analysere kompetansebehov i egen kommune. Dette gjelder både små og store kommuner.

Barns trivsel - voksnes ansvar: Vi har i 2013 gjennomført 6 fagdager i regionene (herunder Longyearbyen) for barnehagemyndigheten og styrerne i alle barnehagene hvor vi har hatt en gjennomgang av veilederen og hatt fokus på det psykososiale barnehage- og læringsmiljøet. Veilederen er blitt godt mottatt i barnehagefeltet og mange barnehager har nå barns trivsel som et satsingsområde. Vi ser på dette som et viktig tiltak når det gjelder helsefremmende arbeid, tidlig innsats og et større fokus på fagområdene i RP for å øke barns trivsel og læring.

Handlingsplan for likestilling i barnehagene. I Troms har vi et likestillingsteam med deltakere fra Fylkesmannen i Troms, Universitetet i Tromsø, Utdanningsforbundet, Fagforbundet, Tromsø og Lenvik kommune, og to private barnehager. Sammensetningen og arbeidsform er tatt opp til vurdering med regionkontaktene i fylket. Det er viktig at ikke alle medlemmene er fra Tromsø. Møtene er derfor lagt til ulike steder i fylket og organisert slik at første del av dagen er et internmøte for likestillingsteamet. Andre del av er åpen og lokale styrere blir invitert for informasjon og dialog om hva det vil si å jobbe med likestilling og likeverd i barnehagen. I november 2012 inngikk vi en avtale med UIT og to barnehager om et FOU arbeid som fokuserer på hvordan utvikle et læringsmiljø som fremmer likestilling og likeverd mellom gutter og jenter. Resultatet fra deres arbeid ble lagt fram på en likestillingskonferanse som vi arrangerte i samarbeid med UiT i november 2013.

I samarbeid med likestillingssenteret på Hamar arrangerte vi to likestillingskonferanser (Harstad og Tromsø). Vi har en formening om at dette arbeidet har bidratt til mer kunnskap og engasjement omkring gutter og jenters barnehagehverdag og bidratt til at vi har fått flere menn i barnehagene i Troms.

Prosjektet **Sjumilssteget** til barn og unges beste. Hensikten med sjumilssteget er å bidra til tverrfaglig arbeid i kommunene til det beste for barn og unge. Barnehagene i fylket er invitert med i dette arbeidet.

www.sjumilssteget.no. I 2013 arrangerte vi en oppvekstkongress med tema tidlig innsats. Barnehagene var meget godt representert. Vi anser slike kompetansetiltak som viktig for at barnehageansatte i større grad skal ivareta meldeplikten til barnevernet.

Minoritetsspråklige barn - Ved tildeling av kompetansemidler i 2013 ble også søknader til styrking av barnehagens kompetanse i språkstimulering og flerkulturell pedagogikk prioritert. Det ble gitt ekstra midler til regionene midt og nord Troms dette året til videreføring av strategiplanen for flerkulturell pedagogikk for alle barnehagene. Vi viser også til temaet under "Andre satsingsområder"

GLØD/Rekruttering - Det er opprettet GLØD nettverk i Troms hvor regionkontaktene, utdanningsforbundet, fagforbundet, en barnehagestyrer og universitetet i Tromsø deltar. Vi har en årlig quest-back undersøkelse i samarbeid med universitetet for å kartlegge rekrutterings- og kompetanseutfordringer i fylket. Det er fortsatt stor mangel på barnehagelærere og dermed mange som går på dispensasjon. Størst utfordring er det i noen av våre små kommuner, der mangelen er størst og hele sektoren dermed blir preget av mangel på faglig kompetanse. Dette gjør oss bekymret for kvaliteten på barnehagetilbudet. I tillegg er det store utfordringer med å skaffe nok samisktalende personale til samiske barnehager og avdelinger. Dette vil være et viktig fokus i GLØD arbeidet i 2014. GLØD-nettverket arbeider aktivt med å motivere kommunene til å utarbeide kommunale rekrutteringsplaner.

Kompetansetiltak	Samarbeidspartner/UH-institusjoner m.fl.	Antall deltakere totalt	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra ikke-kommunale barnehager
Videreutdanning i barnehagepedagogikk		39	25	14
PUB-studier		20	15	5
Kompetansehevingsstudie for assistenter		17	11	6

Kompetansetiltak jf 20 mill.	Samarbeidspartner/UH-institusjoner m.fl.	Antall deltakere totalt	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra ikke-kommunale barnehager	Midler pr tiltak (kr)
Fagbrev (praksiskandidatordningen)	Troms fylkeskommune, Tromsø kommune	13	10	3	87000
Basiskompetanse for assistenter	Pedagogisk senter Midt-Troms, Tromsø kommune	58	40	18	372700

34.3 Andre satsingsområder

Vi har ved tildeling av kompetansemidler i 2013 gitt midler til styrking av flerkulturell kompetanse og språkstimulering for minoritetsspråklige barn i to regionale nettverk, med til sammen 11 kommuner. Ved første gangs utlysning av kompetansemidlene viste kommunene liten interesse for å søke midler til dette temaet. Fylkesmannen så det som nødvendig å sette et større fokus på det flerkulturelle området, ved å ha erfaringsdeling og faglige innspill på barnehageforum. Dette førte til ny interesse i kommunene for området.

Fylkesmannen deltar også på NAFO sine hjulmøter. Denne møtearenaen er viktig for å bli kjent med utfordringene barnehagene og skolene har, og for å kunne samarbeide om tiltak på dette området. Vi mener at NAFO sin kompetanse på området, er av stor betydning for vårt arbeid i kommuner og fylket, på alle nivå.

Fylkesmannen i Troms er et av tre embeter som ble valgt ut til å delta som pilot i det nasjonale prosjektet "Kompetanse for mangfold" sammen med Universitetet i Tromsø. Da vi gikk ut med tilbud om deltakelse i prosjektet til utvalgte kommuner med høy andel flerspråklige barn i skoler og barnehager, fikk vi svært positiv respons. Dette prosjektet er nå i startfasen. Fylkesmannens pådriverrolle har vært viktig i startfasen.

Tiltakene som er beskrevet, har ført til at ansatte i barnehager og kommuner i fylket har fått større fokus på og økt kompetanse på det flerkulturelle området.

Vi har i samarbeid med Sametinget og Senter for samisk i opplæringen v/Samisk Høyskole arrangert et samisk språkmotiveringsseminar for ledelse og ansatte i barnehagene i Nord-Troms (Skjervøy, Kvænangen, Nordreisa, Kåfjord, Storfjord og Lyngen). Foreldre fikk og tilbud om å delta på seminaret, men det var ingen foreldre som meldte seg på. Vi har fått positive tilbakemeldinger på språkmotiveringsseminaret og vil arrangere et lignende seminar i en annen region av fylket i 2014.

Representanter fra Sametingets opplæringsavdeling har lagt fram siste Sametingsmelding om samiske barnehagetilbud på Barnehageforum høsten 2013. Dette er med på å bevisstgjøre kommuner og representanter fra barnehagene på betydningen av samisk språk og kultur i samiske distrikt. Vi får stadige bekymringsmeldinger på grunn av mangel på ansatte med samisk språk og kulturforståelse.

Sametinget deltar på våre møter i region Nord, dette bidrar til erfaringsutveksling og utvikling av vår kompetanse.

Fylkesmannen gjennomfører årlig dialogmøter med 5-10 utvalgte kommuner i fylket. Til disse møtene blir det utarbeidet kommunebilder (analyser) hvor et av dialogpunktene er kommunens rutiner om hvordan barnehagepersonalet ivaretar sin plikt til å gi opplysninger til barneverntjenesten ved alvorlig bekymring. I tillegg oppfordrer vi til bruk av veilederen «Til barnets beste- samarbeid mellom barnehagen og barneverntjenesten». Temaet ble grundig belyst på vår tverrfaglige oppvekstkonferanse i høst. Oppvekst- og utdanningsavdelingen består nå av barnehage, skole og barnevern. Dette har gjort at vi jobber mer tverrfaglig enn tidligere.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
31.1 Tilsyn	kr 1 600 648,86	kr 0,00
31.4 Informasjon og veiledning	kr 455 542,12	kr 18 608,35
31.5 Eksamen, nasjonale prøver og kartl. prøver	kr 648 566,92	kr 6 163 568,00
31.9 Annet tilsyn og forv. på utd.omr. (rest 31)	kr 882 673,27	kr 0,00
32.2 Kompetanseutvikling	kr 465 322,30	kr 82,95
32.3 Skoleporten	kr 110 782,72	kr 0,00
32.9 Andre oppg. for økt kval. i gr.oppl.(rest 32)	kr 381 252,82	kr 5 395,00
33.1 Tilskuddsforvaltning	kr 83 386,86	kr 0,00
33.2 Klagesaksbehandling	kr 94 106,26	kr 0,00
33.3 Informasjon og veil. bh	kr 0,00	kr 0,00
33.4 Tilsyn	kr 532 890,83	kr 0,00
33.5 Kontroll av årsmelding og årsregnskap	kr 0,00	kr 0,00
33.9 Andre tilsyn og forv. på b.hageomr. (rest 33)	kr 93 688,86	kr 0,00
34 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen	kr 398 783,38	kr 71 863,53
36 Landsdekkende oppgaver KD	kr 0,00	kr 0,00
Andre oppgaver under KD	kr 158 219,87	kr 603 921,37
Sum:	kr 5 905 865,00	kr 6 863 439,00

Statens Helsetilsyn

Resultatområde 41 Tilsyn og klagesaksbehandling etter barnevernloven

Når det gjelder barnevernet i Troms viser statistikken at det gjennomsnittlig er mindre fristbrudd i våre kommuner, enn for øvrig i landet. Vi står likevel overfor utfordringer også her. Fylkesmannen har på grunnlag av gjennomgåtte fristskjemaer fra barneverntjenestene fått kunnskap om fristoversittelser. I 2013 har Fylkesmannen tatt kontakt med 7 barneverntjenester, som omfatter 8 kommuner i Troms for å få klarhet i årsakene til fristoversittelsene, og fulgt opp blant annet gjennom råd og veiledning, jf. forskrift om mulkt etter barnevernloven.

Vi er ut fra kommunenes egen rapportering spesielt bekymret for oppfølging av barn i fosterhjem, vi ser også en økning i klager fra fosterforeldre. Vi har i 2013, blant annet gjennom landsomfattende tilsyn med tema "kommunens oppfølging av barn i fosterhjem", hatt et særskilt fokus på dette området. Dette er et tema som videreføres i 2014 ved våre tilsyn med kommunene.

Vi viser forøvrig til egen årsrapport 2013 fra Fylkesmannen i Troms til Statens helsetilsyn innenfor dette området.

41.1 Hendelsesbasert tilsyn

I 2013 behandlet Fylkesmannen i Troms 43 tilsynsklager etter barnevernloven § 2-3 fjerde ledd. Dette er en nedgang i forhold til 2012 hvor det ble behandlet 57 saker. I 15 saker ble det konstatert lovbrudd. I 4 av de 15 sakene var lovbruddet knyttet til mangel på oppfyllelse av fosterhjemsbesøk. Lovbruddene besto forøvrig av mangel på utarbeidelse av planer, mangelfulle barnevernfaglige vurderinger, saksbehandlingsfeil, fristoversittelser og begrensninger i forhold til samvær og telefonkontakt.

I 2013 behandlet vi 5 tilsynsklager fra barna i barneverninstitusjon eller deres foresatte etter tilsynsforskriften § 11, 10 saker i 2012. Det ble ikke konstatert lovbrudd i noen av sakene. I 1 sak ble det gitt kritikk til institusjonen.

41.2 Planlagt tilsyn

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn som systemrevisjon i 4 kommuner, dvs. 3 barneverntjenester, fordi en av

tjenestene er en interkommunal tjeneste med vertskommunesamarbeid fra en annen kommune. Tema var hentet fra barnevernloven. Følgende ble undersøkt gjennom tilsynene:

Kommunenes arbeid med oppfølging av barn i fosterhjem. Alle de tre tilsynene inngikk i det landsomfattende tilsynet rettet mot kommunene initiert av Helsetilsynet.

Det ble funnet brudd på krav utledet av lov eller forskrift i 3 av de 3 gjennomførte tilsynene. Eksempler på lov- og/eller forskriftsbrudd er:

- Kommunen sikrer ikke oppfølging og kontroll av barnets situasjon i fosterhjemmet.
- Kommunen sikrer ikke barns rett til medvirkning ved oppfølging av barn i fosterhjem

Fylkesmannen har i løpet av 2013 ført tilsyn med i alt 8 barneverninstitusjoner, herunder 24 avdelinger/enheter. 5 institusjoner er statlige, og 3 institusjoner eies og drives av private.

Solbakken barne- og familiesenter ble i 2012 besluttet omgjort til et rent foreldre-barn senter. Fra 01.03.2013 har barneavdelingen vært nedlagt. Fylkesmannen gjennomførte et uanmeldt tilsyn i februar 2013 med den daværende barneavdelingen ved Solbakken barne- og familiesenter. Det var på dette tidspunktet ett barn som bodde der, jf. nedstyring i henhold til plan.

Det er gjennomført 82 tilsynsbesøk i 2013 med barneverninstitusjoner etter forskrift om tilsyn i barneverninstitusjoner §§ 8 og 9, hvorav 3 ble gjennomført som systemrevisjon, og 79 som individtilsyn. Vi har i 2013 100 % måloppnåelse på tallene. Noen av tiltakene hvor det kun har vært krav om to besøk i året, har i tillegg vært besøkt tre ganger i løpet av 2013.

Følgende tema er gjennomgått i systemrevisjonene:

- Institusjonens rutiner for føring av tvangsprotokoller og behandling av klager på bruk av tvang. (1 inst.)
- Oppfølging av skole- og opplæringstilbud. Tilrettelegging og oppfølging av fritidsaktiviteter. (2 inst.)

Det ble ikke avdekket avvik ved noen av de 3 systemrevisjonene i barneverninstitusjon. Det ble gitt 2 merknader der tema for tilsynet var *Institusjonens rutiner for føring av tvangsprotokoller og behandling av klager på bruk av tvang*.

41.3 Klagesaker

I 2013 behandlet vi 20 klagesaker etter barnevernloven § 6-5(enkeltvedtaksklager). Dette er en markant økning fra 2012 hvor vi hadde 5 saker til behandling. 16 av sakene ble stadfestet, 3 ble opphevet og tilbakesendt og 1 ble endret.

Vi behandlet 41 klager rettet mot institusjonene i 2013, mot 31 i 2012. I 10 av sakene fikk klager medhold. Vi ser også en økning av bruk av tvang i enkelte institusjoner der det er barn plassert etter atferdsbestemmelsene i barnevernloven. Det er spesielt økning i bruk av begrensninger i å bevege seg fritt utenfor institusjon og begrensninger i bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler.

41.9 Andre oppdrag

Det ble ikke gitt mulkt til noen kommuner i 2013. Kontrollskjemaene fra 24 barneverntjenester i Troms er gjennomgått og den halvårige rapporteringen fra 24 kommuner er gjennomgått og vidersendt departementet.

To av kommunene er tett fulgt opp i etterkant av det landsomfattende tilsynet da de ikke hadde klart å lukke avvikene. Kommunene følges videre opp i 2014.

Se for øvrig årsrapporten som er sendt Statens helsetilsyn.

Resultatområde 73.1 Klager på økonomisk stønad og kvalifiseringsprogrammet etter lov om sosiale tjenester i NAV

Fylkesmannen i Troms fikk inn 123 saker etter lov om sosiale tjenester i NAV i 2013. Vi behandlet 93 saker i 2013 og restansen pr 31.12.13 var 30 saker.

Saksbehandlingstid i 2013 var mindre enn 3 måneder for 89 saker og 3 til og med 4 måneder for 4 saker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 1, 5 måneder.

Minst 90 prosent av klagesakene etter lov om sosiale tjenester i Nav som behandles og avsluttes i 2013 skulle ha en saksbehandlingstid på tre måneder eller mindre. Fylkesmannen nådde dette målet.

Resultatområde 74 Tilsyn etter lov om sosiale tjenester i NAV

Vi viser til punktene under.

74.1 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen i Troms hadde ikke hendelsesbaserte tilsyn knyttet til enkeltpersoner i 2013 etter lov om sosiale tjenester i NAV.

74.2 Planlagt tilsyn

Fylkesmannen i Troms hadde krav om 4 tilsyn etter lov om sosiale tjenester i NAV i 2013, og dette er oppfylt.

Vi hadde tilsyn med kommunene Lenvik, Nordreisa, Sørreisa og Karlsøy knyttet til kommunens ansvar for å sikre forsvarlig tildeling og gjennomføring av kvalifiseringsprogram (landsomfattende tilsyn). Tre av kommunene, Lenvik, Nordreisa og Karlsøy fikk avvik.

Lenvik kommune fikk ett avvik; *Lenvik kommune sørger ikke for at de innvilgede program oppfyller lovpålagte krav til innhold.* Avviket er rettet og tilsynet er avsluttet.

Etter gjennomført tilsyn med Karlsøy kommune ble det gitt følgende avvik; *Karlsøy kommune sikrer ikke at det foretas forsvarlig gjennomføring av kvalifiseringsprogram.* Vi har fått en plan for retting av avvik, men avventer kommunens nye rutiner på området.

Ved tilsyn i Nordreisa kommune ble det gitt to avvik. Avvik 1: *Nordreisa kommune sikrer ikke forsvarlig tilgjengelighet og tildeling av kvalifiseringsprogrammet.* Avvik 2: *Nordreisa kommune sikrer ikke at det foretas forsvarlig gjennomføring av kvalifiseringsprogrammet.* Kommunen har frist til 14. februar 2014 med å utarbeide en plan for retting av avvikene.

74.9 Andre oppdrag

Fylkesmannen i Troms har ikke gjennomført kartlegginger eller lignende i 2013, knyttet til lov om sosiale tjenester i NAV.

Resultatområde 82 Tilsyn og klagesaksbehandling som gjelder helse- og omsorgstjenester

Sakene er registrert fortløpende i NESTOR, saksbehandlingstid viser vi til underpunktene.

Antall Behandlede saker og

82.1 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen i Troms avsluttet 122 saker i 2013, herav 21 saker uten tilsynsmessig oppfølging etter lokal

avklaring. Median saksbehandlingstid 5,4 mdr. (variasjon 0,1 - 12,4 mdr.)

Median saksbehandlingstid i 2013 er økt fra 3,6 i 2012 og 3,4 i 2011 på tross av at vi har redusert antall systemtilsyn og prioritert hendelsebasert tilsyn. Hovedårsaken til økt sakbehandlingstid er flere ubesatte stillinger i 2013.

Flere saker gjaldt klage på spesialisert behandling ved UNN HF.

De fleste saker er komplekse og inneholder klage på flere deler av behandlingsskjeden, både primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten.

Politisaker: 1 skriftlig henvendelse fra politiet med spørsmål om etterforskning skal iverksettes.

82.2 Planlagt tilsyn

Fylkesmannen i Troms har i 2013 redusert antall tilsyn med 5 systemrevisjoner i forhold til oppsatt plan/volumkrav på 17. Årsaken er mange og langvarige vakanser i Helse- og omsorgsavdelingen. I tråd med embetsoppdraget har vi måttet prioritere hendelsesbaserte tilsynssaker og klagesaker der det er nødvendig med rask behandling. Statens helsetilsyn ble orientert om dette gjennom eget brev samt vår rapportering/risikovurdering i tilsynsplanen.

Som kontaktfylkesmann har vi utarbeidet plan for tilsyn med spesialisthelsetjenesten i helseregionen, koordinert arbeidet og gjennomført halvårige tilsynsmøter med Helse Nord RHF.

Et regionalt team har gjennomført landsomfattende tilsyn i alle BUP (18) i regionen. Tema for tilsynet var psykisk helsevern til barn og unge. Tilsynet er gjennomført i form av 18 sjølmeldingstilsyn/egenvurderinger og 3 systemrevisjoner. Systemrevisjon er gjennomført ved Helgelandssykehuset HF, BUP Mosjøen, UNN HF og BUP Sør-Troms. Det ble konkludert med avvik i alle egenvurderingene og to av systemrevisjonene. BUP Karasjok utmerket seg positivt ved at det ikke ble avdekket avvik under systemrevisjonen.

FM har gjennomført 6 landsomfattende tilsyn med helsestasjonstjenester til barn 0-6 år. Disse er gjennomført i 5 kommuner (Tranøy, Dyrøy, Salangen, Storfjord og Bardu) og ett sykehus som har ansvar for primærhelsetjenester (UNN HF, Longyearbyen sykehus). Det ble påpekt avvik i alle nevnte kommuner. Funn fra tilsynene viser at kommunene prioriterer helsekontroller til barn. Samtidig ble det avdekket svikt og risiko for svikt når det gjelder å sikre samordnede og koordinerte tjenester.

FM har også gjennomført selvvalgte tilsyn med to kommuner (Balsfjord og Lenvik) der tema var helsepersonells opplysningsplikt til barnevernstjenesten. Her ble det påpekt avvik på systemnivå i en av kommunene.

82.3 Klager på helse- og omsorgstjenester etter pasient- og brukerrettighetsloven m.fl.

Rettighetsklager, helse/omsorg: Behandlet 194 saker, herav 23 avvist/trukket/bortfalt/videresendt til rett klageinstans.

Samlet saksbehandlingstid for de 171 ut-sakene, median 1,6 md.

Herunder: Syketransport 78 saker, median saksbeh.tid 1,3 mdr, - 99 % innen 3 md

Nødvendig helsehjelp 18 saker, median saksbeh.tid 1,7 mdr.- 89 % innen 3 md

Helse /omsorg for øvrig 75 saker, median saksbeh.tid 4,6 mdr - 17 % innen 3 md

Kap 4 A:

Fylkesmannen mottok i 2013 totalt 149 vedtak om bruk av tvang etter pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4A. Vedtakene kom fra den offentlige tannhelsetjenesten med 11 vedtak, spesialisthelsetjenesten med 16 vedtak og kommunene i Troms med 122 vedtak. Sju av disse er opphevet, 14 er helt eller delvis endret, seks har vært

uaktuell å sluttbehandle.

Innledende gjennomgang av 141 mottatte vedtakskopier, median saksbehandlingstid: 0,1 md.

Fra vedtaksdato til gjennomgang og etterfølgende kontroll: 85 vedtak med varighet lenger enn 3 md.

82.9 Andre oppdrag

Kap. 9

Fylkesmannen har mottatt 40 vedtak. 15 av disse er stadfestet og sendt ut. På grunn av personmangel og bytte av saksbehandler på tema, er det fortsatt mange saker som gjenstår.

I Nestor er antallet registreringer ikke oppdatert da den kun viser 56 antall beslutninger/meldinger jf. § 9-5 tredje ledd A. Det reelle tallet skal være 216, derav 140 meldinger fra 1 person gjennom året, i tillegg til 20 meldinger fra de siste månedene i år 2013. Årsaken til at de ikke er registrert i Nestor er saksbehandlerbytte og manglende kapasitet i avd.

Det er gjennomført 6 stedlige tilsyn på Kap 9.

Håndtering av varsel fra helseinstitusjon om innleggelse med hjemmel i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester §§ 10-2 og 10-3

Mottatt 22 varsler om innleggelser.

Resultatområde 83 Folkehelse

Det vises til rapportering under punkt 83.2

83.2 Planlagt tilsyn

Fylkesmannen har deltatt på samlinger om folkehelse i regi av Statens helsetilsyn og Helsedirektoratet, og bidratt i arbeidet med å vurdere tilsynsystema og konkretisere tilsynsmetoder for pilottilsyn i 2013. Vi har gitt innspill til veileder for pilottilsynet på folkehelseområdet, og holdt innlegg på samlinger.

Fylkesmannen har behandlet 1 klagesak over vedtak innenfor miljørettet helsevern.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Resultatområde 41 Tilsyn og klagebehandling etter barnevernloven

Ved utgangen av 2013 var det 18 barneverntjenester som ivaretok oppgavene for de 24 kommunene i fylket.

Fylkesmannen har gjennomgått de halvårslige rapporteringene fra kommunene, per 30. juni og 31. desember, og de slutførte fristskjemaene fra barneverntjenestene, som er sendt Fylkesmannen ved utløp av hvert kvartal. Dataene gir kunnskap om barneverntjenesten, herunder ansatte, meldinger, undersøkelser og tiltak. Dataene gir også kunnskap om fristoversittelser, hvor mange barn som har tiltaksplan og omsorgsplan, hvor mange som er plassert i fosterhjem og omfanget av tilsynet med barn i fosterhjem.

Dataene er brukt for å forstå utviklingen over tid og den faktiske situasjonen i kommunene. Sammenholdt med data fra Statistisk sentralbyrå og andre kunnskapskilder, gir datene et grunnlag for tilsyn og annen oppfølging av kommunene. Halvårsrapportene er sendt inn til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Dataene finnes tilgjengelig for kommunene i Rapporteringsbanken på departementets nettsted.

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn i form av systemrevisjon i 4 kommuner, dvs. 3 barneverntjenester fordi en av tjenestene er en interkommunal tjeneste med vertskommunesamarbeid fra en annen kommune. Dette var Dyroy og Sørreisa barneverntjeneste. Alle de 3 tilsynene inngikk i det landsomfattende tilsynet rettet mot kommunens arbeid med oppfølging av barn i fosterhjem. Det ble avdekket avvik ved alle tilsynene. I to av kommunen var ikke avvikene lukket ved utgangen av 2013.

Fylkesmannen har på grunnlag av gjennomgåtte fristskjemaer fra barneverntjenestene fått kunnskap om fristoversittelser. I 2013 har Fylkesmannen tatt kontakt med 7 barneverntjenester, som omfatter 8 kommuner i Troms for å få klarhet i årsakene til fristoversittelsene, og fulgt opp blant annet gjennom råd og veiledning, jf. forskrift om mulkt etter barnevernloven. Det er i 2013 ikke gitt mulkt til noen av kommunene i Troms.

Fylkesmannen behandlet i 2013 43 tilsynsaker etter barnevernloven § 2-3 fjerde ledd. Klagesakene har omfattet mange forskjellige forhold, herunder klager på saksbehandlingen, klager på enkelte ansatte, informasjon fra barneverntjenesten, eller mangel på sådant, flytting av barn i fosterhjem og manglende oppfølging av fosterforeldre og fosterbarn. I 15 saker ble det konkludert med lovbrudd. I 4 av disse sakene var lovbruddet knyttet til mangel på oppfyllelse av fosterhjemsbesøk. Lovbruddene besto for øvrig av mangel på utarbeidelse av planer, mangelfulle barnevernfaglige vurderinger, saksbehandlingsfeil, fristoversittelser og begrensninger ift. samvær og telefonkontakt. I tillegg behandlet Fylkesmannen 20 klagesaker etter lov om barneverntjenester § 6-5 (klage på enkeltvedtak). Utfallet av disse sakene ble som følger: 0 avvist, 3 opphevet, 1 omgjort og 16 stadfestet.

Tilsyn med barneverninstitusjonene: Fylkesmannen har i løpet av 2013 ført tilsyn med i alt 9 barneverninstitusjoner, herunder 25 avdelinger. En av institusjonene (Solbakken barnevervdeling) ble nedlagt 01.03.13. Tilsammen gjennomførte Fylkesmannen 83 tilsynsbesøk, herav 76 lovpålagte besøk. 4 av tilsynsbesøkene var gjennomført som systemrevisjoner. Den ene av de fire systemrevisjonene var i senter for barn og foreldre.

Fylkesmannen opplever å ha tett kontakt med institusjonene både gjennom besøk ved tilsyn og telefonkontakt. Også ungdommene tar direktekontakt med tilsynet dersom de har spørsmål eller klager. I forkant av alle anmeldte tilsynsbesøk ved institusjonene får beboerne egne brev om at tilsynet kommer på besøk. Beboerne kan også benytte SMS-telefon for kontakt. Alle tilsynsbesøk er lagt til tidlig ettermiddag/kveld, dvs. tidspunkt der beboerne forventes å være i institusjon. Beboere som ønsker det har i tillegg fått tilbud om samtaler på Fylkesmannens kontor.

I 2013 ga vi i forbindelse med individtilsyn 8 begrunnede meldinger 1 varsel om pålegg og 1 pålegg. Ved systemrevisjonene ble det ikke funnet avvik. Ved en av systemrevisjonene ble det gitt 2 merknader.

Det er behandlet 41 klager fra beboere på institusjon på bruk av tvang. Tilsvarende tall for 2012 var 31 saker. I 2013 behandlet vi 5 tilsynsklager fra beboere og deres foresatte, jf. tilsynsforskriften § 11. Tilsvarende tall for 2012 var 10 saker.

For nærmere detaljer om Fylkesmannens tilsyn med barnevernet i Troms, vises det til årsrapport for 2013 som er sendt Statens helsetilsyn.

Se punktene under.

42.1 Ekteskapsloven

I 2013 behandlet Fylkesmannen i Troms 322 separasjoner og 259 skilsmisser.

Vi behandlet 12 saker vedrørende skiftefritak og 3 klager på at folkeregisteret har nektet å utstede prøvingsattest.

Det har sporadisk vært rettleiding pr telefon av forstandere i registrerte trossamfunn og livssynssamfunn med vigselfrett.

42.2 Anerkjennelsesloven

Fylkesmannen i Troms behandlet 44 saker vedrørende anerkjennelse av utenlandske skilsmisser.

42.3 Barneloven

Fylkesmannen har få saker til realitetsbehandling. I 2013 har vi behandlet 7 saker. 2 saker omhandlet stadfestelse av samværsavtale. 4 saker handlet om reisekostnader ved samvær og en sak var tolkningsuttalelse til barneloven § 37. I tillegg har vi telefon og e-posthenvendelser hvor vi løpende har gitt råd og veiledning etter barneloven, herunder særlig spørsmål knyttet til reiseutgifter ved samvær.

42.4 Veiledning og informasjon

Fylkesmannen har på familierettens område en omfattende oppgave mht. veiledning av publikum gjennom telefon, e-post og ved oppmøte ved kontoret.

Resultatområde 43 Føre tilsyn med kommunenes plikt til å sørge for et krisesentertilbud

Fylkesmannen i Troms hadde ingen tilsynsaktivitet på dette området i 2013. På anmodning fra departementet foretok Fylkesmannen en kartlegging av hvordan de ulike kommuner har organisert driften av krisesentrene. Kartlegging av de 24 kommunene i Troms, viser at samtlige kommuner har etablert interkommunalt samarbeid for å ivareta oppgavene etter lov om kommunale krisesentertilbud (krisesenterlova).

Resultatområde 44 Føre tilsyn med familievernkontor

Fylkesmannen hadde ingen tilsynsaktivitet på dette området i 2013.

Resultatområde 45 Barn og unge

45.1 Informasjonsvirksomhet og samordning

Fylkesmannen i Troms har også i 2013 arrangert en fagsamling over to dager for alle barnevernledere i Troms. Fylkesmannen i Troms har i samarbeid med Fylkesmannen i Finnmark arrangert en todagers konferanse for barnevernansatte, med tema "Barn i fosterhjem". Videre har vi arrangert en todagers konferanse for ansatte i skole, barnehage og barneverntjenesten med tema "Oppvekstkonferansen - tidlig innsats". I tillegg har

Fylkesmannen omtrent daglig kontakt pr. telefon eller e-post med barneverntjenestene i Troms, hvor vi gir råd og veiledning.

45.2 Fritak for taushetsplikt

Det ble i 2013 behandlet 2 saker om fritak fra taushetsplikt på området barnevernloven.

45.4 Biologisk opphav

45.7 Tilskudd til kommunalt barnevern

I forbindelse med videreføring av satsingen på kommunalt barnevern i 2013, fordelte vi 8,6 stillinger nye stillinger i Troms. I tillegg ble tildelte stillinger i 2011 og 2012, som for Troms utgjorde 15,1 stillinger, viderført i 2013.

Resultatområde 46 Universell utforming

Universell utforming i plan: Det gis innspill til alle saker på ulike plannivåer (både samfunn og areal) for hvordan hensynet tuk UU kan løses. I alle plansaker, fra varsel til offentlig ettersyn, og i kommuneplaner er det oppfordret til boligbygging med universell utforming ved synliggjøring av plan. og bygningslovens §11-9 nr 5 og 12-7 nr 4 og 5 (bruk av PBL for blant annet verktøy i realisering av boligsosial handlingsplan). Vi har formidlet temaveilederen "universell utforming i kommunal planlegging" (fra FM Oppland og Hedmark og Hedmark og Oppland fylkeskommuner) til samtlige kommuner.

Ingen kommuner i Troms har en egen handlingsplan for univversell utforming.

Troms er også eneste fylket som ikke har deltatt i pilotering for UU (ressursmangel hos fylkeskommunen). Gjennom prosjektet Trygge lokalsamfunn (FK) har 6 kommuner i Troms inkorporert UU i en handlingsplan (ikke en plan etter prosesskravene i PBL).

Prosjektet *Nettverk Nord* ble avsluttet i 2013.

FM Troms var delarrangør for konferansen Nordic/Russian conference ion universal design in the transport sector on the North calotte. Det er fremmet 6 innsigelser til planer i forbindelse med maglende ivaretagelse av UU. Innsigelsene er svake og begrunnet mest utfra bestemmelser i KP arealdelen. Enkelte saker har også vært løst i dialog med kommunen/tiltakshaver i tidlig fase.

Resultatområde 47 Integrering av innvandrere

47.1 Statsborgerseremonier

Fylkesmannen har holdt to statsborgerseremonier i Troms i løpet av året. Som i tidligere år holdes det seremoni i Harstad om våren, og i Tromsø om høsten.

264 nye statsborgere var invitert, og 70 av disse deltok på seremoni.

Statsborgerseremonier

Embeter	Antall seremonier	Prosent nye statsborgere som har deltatt
FMTR	2	26,5
Sum	2	

47.2 Bosetting av flyktninger

Fylkesmannen har over en årrekke hatt god dialog med ImDi, i særlig grad ImDi's region nord-kontor. Embetet har bl a bidratt med konkret oppfølging og henvendelse til kommunene i Troms ifm ImDi's arbeid og anmodning om bosetting av flyktninger.

Embetet har også bidratt med innlegg og deltakelse i flere konferanser og møter i ImDi's regi i løpet av året.

47.3 Introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)

Fylkesmannen har i 2013 behandlet 13 klagesaker etter introduksjonsloven § 22, dvs. klager over enkeltvedtak som er fattet i kommunene. Alle de 3 største kommunene i fylket har vært representert. I 8 av sakene ble kommunens vedtak stadfestet, i 3 saker ble vedtakene opphevet på grunn av saksbehandlingsfeil og 2 av vedtakene ble endret (omgjøring).

Klagesakene har dreid seg om innhold i introduksjonsprogram, permisjon fra introduksjonsprogram med stønad, stans av introduksjonsprogram, ytterligere opplæring i norsk og introduksjonsprogram ut over 2 år.

Når det gjelder veiledning, var Fylkesmannen medarrangør for en konferanse 15. og 16. april som Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) region nord holdt for kommunene. I tillegg til IMDi, Fylkesmannen og kommunene, deltok også Nav og Troms fylkeskommune. Tema for konferansen var introduksjonsordningen, og en lignende samling ble gjennomført også i 2012. Fylkesmannen orienterte særlig om endringene i introduksjonsloven som ble innført fra 1. september 2012, som innebærer at Fylkesmannen skal føre statlig tilsyn med kommunenes virksomhet etter denne loven. Vi informerte også om statlig tilsyn i forbindelse med at IMDi den 5. og 6. november gjennomførte en lederkonferanse i Tromsø (KiNN – kommunesamarbeidet i Nord-Norge). Fylkesmannen i Troms mottar også henvendelser om introduksjonsloven pr. telefon og e-post fra kommuner og publikum.

47.4 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkere

Organisere etterutdanningen for lærere som underviser voksne innvandrere i norsk og samfunnskunnskap

I samarbeid med VOX har Fylkesmannen avholdt etterutdanningskurs for lærere i norskopplæringen. Etterutdanningskurset gikk over to dager, med flere parallelle sesjoner som lærerne og lederne kunne velge mellom. De parallelle sesjonenes innhold ble bestemt etter ønske fra lederne i voksenopplæringen på en ledersamling som Vox arrangerte. Etterutdanningskurset ble meget godt mottatt. Det uttrykkes at kursene er viktige for faglig påfyll og for erfaringsutveksling mellom voksenopplæringene i fylket.

47.5 Tilsyn med kommunenes gjennomføring av introduksjonsloven

Etter forespørsel fra IMDi gjennomførte Fylkesmannen første halvår 2013 pilottilsyn etter introduksjonsloven i Troms fylke. Vi har i brev til IMDi datert 24.5.2013 redegjort nærmere for gjennomføringen av tilsynene og erfaringene vi opparbeidet oss. Siden dette var pilottilsyn, hadde IMDi på dette tidspunktet ikke ferdigstilt dokumenter for hvordan tilsynet skulle gjennomføres, herunder metodehåndbok og tilsynsinstruks. Vi benyttet derfor blant annet utkast til tilsynsinstruks 2012/2013 som Fylkesmannen i Vestfold hadde utarbeidet. Vi hadde alle fire tema som fremgår av denne, og vi kom fram til at dette er for mange tema hvis man skal komme i dybden på det som velges ut, særlig når vi fører tilsyn på et nytt område. Begge kommunene vi førte pilottilsyn med var svært imøtekommende og hjelpsomme med å fremskaffe dokumenter og komme med opplysninger. I begge kommuner ble det avdekket lovbrudd, men i den ene kommunen ble forholdene rettet opp før det ble utsendt endelig rapport.

Fylkesmannen har høsten 2013 gjennomført ordinært tilsyn med 2 kommuner slik det fremgår av oppdraget fra BLD, og vi har fulgt IMDi's tilsynsinstruks 2013-2015 hvor tema er om deltakerne får et introduksjonsprogram som er helårlig og på fulltid. Ved årsskiftet var endelig rapport sendt ut i den ene kommunen, men i den andre kommunen var bare foreløpig rapport ferdigstilt. Det ble avdekket lovbrudd i begge kommuner, men allerede før utsending av endelig rapport, var de i gang med å rette opp forholdene. På bakgrunn av at det er avdekket lovbrudd, mener Fylkesmannen at temaet som er valgt for tilsynene i 2013-2015 er relevant og treffende for tilsynet. Ved at tema for tilsyn velges ut av IMDi og det blir utarbeidet en felles veileder som skal benyttes, har lovens bestemmelse om hva som menes med «helårlig» og på «full tid» blitt kommentert nærmere.

Resultatområde 48 Fremme likestilling og motvirke diskriminering

Handlingsplan for likestilling i barnehagene. I Troms har vi et likestillingsteam med deltakere fra Fylkesmannen i Troms, Universitetet i Tromsø, Utdanningsforbundet, Fagforbundet, Tromsø og Lenvik kommune, og to private barnehager. Sammensetningen og arbeidsform er tatt opp til vurdering med regionkontaktene i fylket. Det er viktig at ikke alle medlemmene er fra Tromsø. Møtene er derfor lagt til ulike steder i fylket og organisert slik at første del av dagen er et internmøte for likestillingsteamet. Andre del av dagen er åpen og lokale styrere blir invitert for informasjon og dialog om hva det vil si å jobbe med likestilling og likeverd i barnehagen. I november 2012 inngikk vi en avtale med UIT og to barnehager om et FOU arbeid som fokuserer på hvordan utvikle et læringsmiljø som fremmer likestilling og likeverd mellom gutter og jenter. Resultatet fra deres arbeid ble lagt fram på en likestillingskonferanse som vi arrangerte i samarbeid med UiT i november 2013.

I samarbeid med likestillingssenteret på Hamar arrangerte vi et to likestillingskonferanser (Harstad og Tromsø). Vi har en formening om at dette arbeidet har bidratt til mer kunnskap og engasjement omkring gutter og jenters barnehagehverdag og og bidratt til at vi har fått flere menn i barnehagene i Troms.

Planområde: Likestilling og mangfold er koplet opp til hensynet til universell utforming. Likestilling er også et særskilt punkt i forbindelse med alle kommunemøter. Fylkesmannen holder slikt møte med 8-10 kommuner pr år, hvor man møter kommunens politiske og administrative ledelse.

Se for øvrig under punkt om universell utforming.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
41 Tilsyn med barnevernområdet	kr 1 172 786,75	kr 0,00
42 Familierett	kr 339 464,56	kr 0,00
43.1 Tilsyn med kommunale krisesentertiltak	kr 0,00	kr 0,00
43.9 Andre krisetiltak (rest 43)	kr 0,00	kr 0,00
44 Familievern	kr 0,00	kr 0,00
45 Barnevern	kr 838 028,48	kr 573 190,11
47 Integrering	kr 253 268,88	kr 0,00
47.5 Tilsyn med introduksjonsloven	kr 5 559,50	kr 0,00
Andre oppgaver under BLD	kr 314 199,83	kr 0,00
Sum:	kr 2 923 308,00	kr 573 190,00

Justis- og beredskapsdepartementet

Resultatområde 51 Siviladministrasjon

51.2 Vergemålsloven

Vi viser til e-post fra Justis- og beredskapsdepartementet av 4. februar 2013. Departementet ber embetene redegjøre kort for en vurdering av følgende risikomomenter i årsrapporteringen:

1. Hvor sannsynlig er det at embetet ikke har en beredskapsordning for hasteoppnevninger av verger og representanter?
2. Hvor sannsynlig er det at embetet ikke har en trygg kapitalforvaltning?

3. Hvor sannsynlig er det at embetet ikke har en tilfredsstillende håndtering av godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter?

Fylkesmannen i Troms vurderer det som usannsynlig at vi ikke vil kunne ivareta disse resultatmål i 2014.

Settevergesaker for mindreårige og saker vedrørende oppnevning av representant for enslige mindreårige asylsøkere har vært og er prioriterte saker hos oss. Postmottaket bringer dokumenter fra politiet eller asylmottak straks til saksbehandler. Så langt har alle oppnevninger i forbindelse med dommeravhør kommet på plass i tide. Oppnevning av representanter skjer skriftlig i løpet av 3 dager, og ordningen vurderes som tilfredsstillende av mottak, representanter og Fylkesmannen. Vi har også beredskap i tilknytning til høytider.

Når det gjelder kapitalforvaltning, gjenstår det noe arbeid med å få avklart hvorfor kapitalkonti står i null og vi registrerer enda enkelte tilfeller der midlene fremdeles er plassert på kontoen som overformyndieret brukte. Vi arbeider systematisk med å få dette på plass. Så lenge midlene er på kapitalkonto, har vi ikke bekymring for at ikke forvaltningen skulle være trygg.

I forhold til godtgjøring og utgiftsdekning har det vært problematisk at rutinene for fylkesmennene (vedrørende skatt, arbeidsgiveravgift mv) ikke har vært på plass. Uavhengig av dette er vi imidlertid godt ajour med behandling av søknader om godtgjøring og utgiftsdekning. Vi har utarbeidet egne rutiner og skjema knyttet til representanter for enslige mindreårige asylsøkere. Vi registrerer at enkelte verger slutter fordi de mener godtgjøringen er for lav, men vi finner i så fall andre løsninger og har så langt ikke hatt store vansker med tilgang på verger.

Oppgaver etter vergemålsloven

Embeter	Antall saker	Antall tilsyn
FMTR		
Sum	0	0

51.3 Forliksrådene

I 2013 har vi oppnevnt stedfortreder til gjennomføring av møter i forliksråd ved to enkeltandleddninger.

51.5 Tomtefesteloven

Fylkesmannen hadde ingen saker på dette området i 2013

Resultatområde 52 Borgerrettigheter

52.1 Fri rettshjelp

I 2013 har Fylkesmannen i Troms behandlet 871 saker som gjaldt fri rettshjelp. Dette er en økning sammenlignet med 2012 (729). Forklaringen på økningen tilskrives i all hovedsak en økning i antall asylsøkere til landet i 2013. Av totalt behandlede saker ble 797 innvilget og 74 avslått/omgjort.

Antall behandlede saker som gjaldt fri sakførsel var 80 i 2013 mot 73 i 2012.

Når det gjelder fri sakførsel er det retten som avgjør de aller fleste sakene, Fylkesmannen avgjør de uprioriterte sakene. Av de innvilgede sakene gjelder 71 saker kontrollkommissjonen ved UNN. Disse sakene blir innvilget av kontrollkommissjonen og anvist av Fylkesmannen. 2 søknader om fri sakførsel er innvilget av Fylkesmannen, de øvrige 7 er avslått.

52.3 Navneloven

Fylkesmannen er klageinstans i de tilfellene melding/søknad om navneendring blir avslått av Skatteetaten og vedtaket påklages. Vi behandlet 4 klagesaker i 2013. Tre vedtak ble stadfestet, og et vedtak ble omgjort. Til

sammenligning ble det behandlet 3 klagesaker i 2012.

Resultatområde 53 Forebyggende samfunnssikkerhet

FylkesROS er etablert med tiltak som skal følges opp. Disse er merket med oransje farge og ligger på vår hjemmeside.

53.1 Oversikt over regionale samfunnssikkerhetsutfordringer (fylkes-ROS)

Fylkes ROS:

Fylkesmannen har revidert to tema og utviklet ett nytt i 2013. Måsetingen er revidering/utvikling av 2 temaer i året. Temaer i FylkesROS skal være et speilbilde av NRB med regional tilpasning. Hvert kapittel skal ha en oppfølgingsplan og kvalitetssikres/utarbeides av fagkanalene som er regionale statlige aktører med forvaltningsansvar, gjenspeilet i Fylkesberedskapsrådet. FylkesROS skal ha en rød tråd. Nasjonale forventninger, Fylkes ROS og kommunal helhetlig ROS.

Tema for Fylkes ROS:(hentet fra embetsoppdraget)

- flom og skredutsatte områder

Dette er tema som har vært behandlet i alle plansaker og det er stilt krav til ROS i analyser. FylkesROS har et eget kapittel om dette tema. Kapittel 5 og 6.

- konsekvenser av klimaendringer med særlig vekt på kritisk infrastruktur

Dette tema er beskrevet i FylkesROS kapittel 5 og et eget prosjekt skal være ferdigstilt i juni 2014 som vil beskrive tiltak slik disse står i vår FylkesROS(tiltak).

- skogbrann

De type branner som har størst aktualitet er beskrevet i FylkesROS. Skogbrann er foreløpig ikke beskrevet, selv om det har vært noen få mindre tilfeller av det de siste femten årene i Troms.

- anlegg som håndterer farlig stoff

Kartlegging av anlegg foregår fortløpende i areal sammenheng. Anleggene skal være ført inn i database til DSB (FAST). Dette gir Fylkesmannen utfordringer i å holde en god oversikt i etableringer på næringseiendommer i kommunene. Flere av anleggene skal også inn som objekter til politiets operative planverk. Dette skal samordnes med politiet i 2014. Prosedyrer ved etablering må endres for at Fylkesmannen som sektormyndighet skal ha mulighet til å følge opp anlegg. Kommunikasjon på fagområdet internt på embetet har et potensial til forbedring.

53.2 Regional samordning – forebyggende samfunnssikkerhet

Ad pkt. 1: Fylkesmannen har gjennom arbeidet med planverk fjellskred Nordnes og stor øvelsen Barents Rescue, har gjennomgående tema vært ledelse, holdninger, kultur og egen evne til risikoerkjennelse blitt viet stor oppmerksomhet. Det er en erkjennelse at kulturforskjellene mellom ulike statlige etater er relativt store på

forståelsen av hvordan en ser utfordringer og hvordan en best kan samordne innsatsen for å håndtere en krise og redusere skadeomfanget. Manglende oppdrag fra departement og direktorat som skal samordnes av Fylkesmannen er krevende. Det er utfordringer å samordne når den de skal samordne ikke har fått oppdrag på egen fagkanal.

Ad pkt. 2: Fylkesmannen har gjennomført møter med regionale aktører og gjort funn som er belyst og jobbet med sammen med regionale aktører. Tid er en faktor som er kritisk for å gjennomføre dette oppdraget. Tiltak i FylkesROS på hvert kapittel blir fulgt opp der en har kapasitet. For å lykkes med dette arbeidet, er det en forutsetning at regionale statlige etater har fått oppdrag på egen fagkanal.

Ad pkt. 3: Fylkesmannen deltar i et eget nasjonalt klimaprojekt der noen kommuner deltar. Det er gjennomført seminarer der fokus har vært klima på kommunalt og regionalt nivå.

Ad pkt. 4: Fylkesskogmesteren har vurdert skogbrann indeksen som svært lav i vårt fylke. Punktet er derfor nedprioritert til fordel for andre oppgaver.

53.3 Samfunnsplanlegging

Ad pkt. 1: Fylkesmannen i Troms har integrert samfunnssikkerhet i egen planavdeling der dette blir ivaretatt innen areal-, samfunnsplanlegging. Ivaretas sammen med regionale aktører og kommunene. ROS analyser etter P&B loven og sivilbeskyttelsesloven.

Ad pkt. 2: Fylkesmannen har spilt inn samfunnssikkerhet som tema tidligere. Samarbeid på plansiden har møtepunkter i beredskapsplanverk og som plansaker med planmyndighet.

Ad pkt. 3: Fylkesmannen gjennomfører møter og gjennomfører veiledning på samfunnssikkerhet i areal- og samfunnsplan og etter sivilbeskyttelsesloven. Samarbeid med helse gjennomføres også der dette tangeres etter tjenesteyting og P&B lov.

Ad pkt. 4: Fylkesmannen gjennomfører seminarer og veileder kommunene på helhetlig ROS. Et eget interkommunaltprosjekt i Sør-Troms blir gjennomført som et samarbeidsprosjekt mellom 8 kommuner og en vertskommune.

Ad pkt. 5: Skoleskyting er tema som blir vurdert på alle tilsyn og veiledningsmøter. Samfunnssikkerhet og samhandling på embetet har et forbedringspotensial innen dette tema. Det er ikke tilstrekkelig fokus på dette i embetsoppdraget til utdanningssektoren (ref. ansvarsprinsippet).

Ad pkt. 6: Fylkesmannen har gjennomført ett møte i Nord-Troms med rådmenn og ordførere. Møte mellom Fylkesmannen(ledergruppen) og kommunene, gjennomføres i tillegg til annen aktivitet på samfunnssikkerhetsområdet. Til Fylkesmannens kommunemøter utvikles det kommunebilde hvor samfunnssikkerhet er et av temaene til dialogen med kommunen.

Ad pkt. 7: Fylkesmannen ivaretar samfunnssikkerhet i arealsaker og fremmer innsigelser og merknader der veiledning i forkant ikke fører frem. Det er et mål og redusere innsigelser og løse utfordringene før en kommer til innsigelse.

Ad pkt. 8: Fylkesmannen ivaretar samfunnssikkerhet i regionalt planforum.

Ad pkt. 9: Fylkesmannen har lagt inn og benytter GIS i samfunns- og arealforvaltning, innenfor temaer som har betydning for samfunnssikkerheten.

Ad pkt. 10: Fylkesmannen ivaretar samfunnshensyn i konsesjonssaker og vektet samfunnssikkerhet og miljøhensyn. Småkraftverk og magasinert kraft har vært vurdert, og innenfor den perioden fremover da det er mangel på kraft vil samfunnshensyn med leveringssikkerhet på vinterstid bli gitt prioritet.

Ad. pkt. 11: Fylkesmannen har god dialog med regionalt NVE kontor i Narvik på sikring av eksisterende og fremtidige utfordringer. Flom i Koppangen fra isbre("jøkull-laup") er ett eksempel. Flødbølge fjellskred et annet.

Ad pkt. 12: Fylkesmannen har vurdert samfunnssikkerhet i kartgrunnlaget ved særskilte plansaker.

Ad. pkt. 13: Fylkesmannen har dialog med Troms kraft om utfordringer i dagens nett, samtidig som vi belyser utfordringer. Troms Kraft har blitt tildelt ansvaret for hvordan nettet kan se ut (NVE).

Ad pkt. 14: Dette punktet har avvik. Storulykkesbedrifter som ønsker å etablere seg på et næringsareal i

kommunene blir godkjent av DSB uten at Fylkesmannen som sektormyndighet deltar i denne prosessen. DSB må vurdere hensynsoner som fagmyndighet og orientere Fylkesmannen om dette. Næringsvirksomhet som ønsker å etablere seg i kommunen som blir underlagt hensynsoner blir ikke forelagt til Fylkesmannen av DSB. Dette er en systemsvikt, som må rettes opp.

Ad pkt. 15: Fylkesmannen ivaretar radon og ikke ioniserende stråling i planarbeidet. Radon i offentlige bygg, barnehager og skoler blir ivaretatt av kommunene.

53.4 Tilsyn

Ad pkt. 1: Fylkesmannen har utarbeidet en 4 års plan for gjennomføring av tilsyn. I 2013 har en gjennomført 8 tilsyn, der 5 er gjennomført etter veileder, §14 og §15, samt forskrift til loven beskrevet som skal og bør krav. Tre kommuner er dokumenttilsyn på beredskapsplanverk Nordnes.

Ad pkt. 2: Skoleskyting er tema som blir berørt på alle våre tilsyn og i våre vurderinger i ROS analysene.

Ad pkt. 3: Fylkesmannen har ikke utført noen tiltakt knyttet til overtakelse av tilsyn med kommunale brannvesen. Denne saken står i stampe og har stått der i flere år, og er fortsatt uavklart.

Resultatområde 54 Beredskapsforberedelser

Fylkesmannen var sterkt delaktig i planlegging av Barents Rescue 2013, og øvelsen var for første gang etablert med regional kontakt og involvering. BR13 øvde et ny- etablert beredskapsplanverk på nasjonalt nivå, regionalt nivå og kommunale planer. Øvelsen har vært svært sentral i tidsforbruk ved vår planavdeling og hatt et sterkt engasjement fra Fylkesmannen. Andre aktiviteter har måttet vike for å støtte DSB i måloppnåelse for BR13.

54.1 Regional samordning - beredskapsforberedelser

Ad 1: Fylkesmannen har en organisasjon og evne til å påta seg rollen som samordningsmyndighet. Manglende oppdrag og styring fra overordnet nivå hos andre regionale statlige etater gir problemer med å utøve samordning regionalt. Fylkesmannen deler hendelser med DSB på CIM som er akutt, samt ukentlig generell rapportering. Et mindretall av regionale sektormyndigheter melder til Fylkesmannen når ulike hendelser oppstår, og som kan ha regional eller nasjonal interesse. DSB-CIM er slik programvaren nå fremstår, **ikke egnet til å dele informasjon horisontalt**, slik samordningsansvaret vårt er. Verktøyet kommuniserer vertikalt, og er først og fremst egnet til å rapportere fra FM til DSB.

Ad 2: Fylkesmannen videregir varsel på SMS og på e-post systemer til kommunene og til regionale etater når dette er nødvendig eller ved hendelser som krever rask informasjonsformidling.

Ad 3: Fylkesmannen har i 2013 arbeidet med å sammenstille beredskapsplanverk til fjellskred Nordnes som innvolverer alle regionale etater. Arbeidet er ikke avsluttet, og videreføres i 2014.

Ad 4: Fylkesmannen har gjennomført flere møter i FBR, øvelser der sivile, militære og frivillige har deltatt på en positiv og konstruktiv måte. Fortsatt gjennstår flere tema for å utvikle dette arbeidet.

Ad 5: Fylkesmannen har flere frivillige organisasjoner i FBR, nytt medlem i 2013 var Redningsselskapet. Kommunene blir gjennom veiledning og tilsyn anmodet om å benytte de frivilliges kompetanse og tilstedeværelse.

Ad 6: Fylkesmannen har gjennomført ett møte og to øvelser for FBR.

Ad 7: Nødnett er ikke etablert i Troms, men skal implementeres i 2014 og 2015. Ett møte med DNK og Fylkesmannen er gjennomført.

Ad 8: Fylkesmannen har sørget for at kommunene har gitt fullmakt til DNK til å forhandle om kontraktene. Helseavd. og Samfunnssikkerhet(Planavd.) hos Fylkesmannen gjør kommunene oppmerksom på mulighetene.

Ad 9: Fylkesmannen har ikke arbeidet med dette punktet.

Ad 10: Nødnett er ikke rullet ut i Troms. utfordringer kan ligge på helsesiden der mobilbaser ligger i et annet

geografisk område enn et 113 geografisk område. Ikke vurdert, ingen erfaring så langt.

Ad 11: Kraftselskapene har i liten grad fremskaffet kart som forteller kommunene om konsekvenser ved mangel/bortfall av kraft og rasjonering. Alle kraftleverandører i Troms har gjennomført møter med sine kunder (kommunene). Planverket for rasjonering eller bortfall av kraft har fortsatt mangler i Troms. Kraftselskapene vegrer seg for å gi ut nødvendig informasjon og kartfestede data, slik at dette kan bli operativt.

Ad 12: Fylkesmannen har gjennomført flere møter med KDS om planverk og tiltak knyttet til Nordnes planlegging. Grensesnittet generelt når KDS skal varsle FM er ikke fastsatt.

Ad 13: I Troms er det Altevann i Bardu kommune som har utarbeidet et dambruddsbølgekart med konsekvens i Barduelva og Målselva.

Ad 14: Fylkesberedskapssjefen i Troms er ikke medlem av arbeidsutvalget, men bidrar med synspunkter inn i utvalget.

Ad 15: Fylkesmannen har ikke gjennomført møte i ABU i 2013. Dette skyldes kapasitet at BR13 hadde stort behov for kompetanse og personell. Atomberedskap i kommunene er en delplan og er gjennomgått i perioden 2008-2012.

Ad 16: IKT sikkerhet blir ivaretatt av eget sikkerhetsutvalg ledet av adm.sjef. Fysisk blir utstyr og servere ivaretatt av IKT-leder ved embetet.

54.2 Organisering for krisehåndtering

Ad 1: Fylkesmannen har planlagt og gjennomført øvelse over flere dager knyttet til BR13, der krisehåndtering er utført etter generelt planverk. En øvelse med embetsledelse og kommunene, en med embetsledelse, FBR og kommunene. En øvelse med deler av FBR, kommunene, under etablert LRS og situasjonsrom med stabsleder til FM. Fylkesmannen har rapportert utfordringer som følge av at det ikke er etablert et felles situasjonscenter i regionen. Nødetatene sitter på egne tjenestesteder, kommunene sitter hos seg selv, og FM sitter i eget situasjonsrom. Koordinering, samordning, kommunikasjon og kunnskapsformidling blir svakere med en slik organisering.

Ad 2: CIM er etablert og benyttes som krisestøtteverktøy. Opplæring med kommunene er gjennomført og fortsetter inn i 2014. I et eget prosjekt i Sør-Troms er CIM en av pilarene i opplæringen.

Ad 3: Fylkesmannen bygger om egne kontorlokaler, det er samtidig besluttet å endre organisering internt på embetet. Kryptotjenesten har ikke vært operativ etter midlertidig flytting av kontorlokaler i september.

Ad 4: Innføring av gradert samband er utsatt inntil reetablering i renoverte lokaler ultimo juni 2014.

Ad 5: Sårbarheten i egen organisasjon er vurdert under BR13 med drift av eget stabsrom og deling av informasjon, utøve kommunikasjon, og rapportere i CIM. Mange andre offisielle representasjoner medførte at en ikke kunne måle robusthet i egen organisasjon. Bruk av kommunikasjonsrådgivere som støtte fra FM i Finnmark og Nordland for å sette sammen en "ny gruppe" kommunikasjonsrådgiver for fylkesmannen var utfordrende og krever oppfølging hvis dette skal gjøres seinere. Mangel på stabsmedarbeidere i eget situasjonsrom var påtagende og strategisk handling ble hindret av operasjonelle handlinger, f.eks. føring av logg. Sårbarhetsreducerende tiltak kunne vært et felles situasjonscenter der aktører i FBR, kommunene og nødetater er samlet for dermed letter skape et raskere og mer korrekt bilde av situasjonen for det beste for innbyggere.

Ad 6: Klarering og reklarering av personell sendes fortløpende til Oslo og Akershus.

Ad 7: Utpekt medlem i IUA og støtte for Kystverket er avdelingsdirektør og fagansvarlig på FM miljøvernnavdeling.

54.3 Beredskapsplaner innen samfunnsikkerhet

- Fylkesmannens kriseplanverk skal være oppdatert og sikret for gjennomføring av tiltak i Sivilt beredskapssystem (SBS). Fylkesmannen skal videre på anmodning bidra til revisjon/ videreutvikling av SBS.

Ad 1: Fylkesmannens kriseplanverk for ordinære hendelser er oppdatert. Tiltak i SBS er ikke fulgt opp med regionale tiltakskort omsatt til Troms Fylke.

- Fylkesmannens kriseplan skal være kjent i organisasjonen, og alle som er tiltenkt en rolle i Fylkesmannens kriseorganisasjon skal være kjent med dette.

Ad 2: Gjennom flere møter og øvelser for fjellskred Nordnes og BR13 er kriseplan kjent for embetsledelsen og avdelingsdirektører. Alle roller er kjent.

- Fylkesmannen skal delta i revisjon av oversikten over nøkkelpunkter og distriktsobjekter.

Ad 3: Fylkesmannen har ikke gjennomført møter med politi og forsvaret vedrørende objekter og distriktsobjekter. Dette vil bli samordnet i 2014. Politi og forsvar har arbeidet med egne planer på dette området. Fylkesmannen er orientert om fremdriften. Fylkesmannen er tatt ut av forskriften som regulerer dette og har derfor intet formelt ansvar. Dette gjør det også mer utfordrende å styre en slik prosess.

- For å styrke samfunnets beredskap mot krisesituasjoner i fred, mot terror og sabotasje og sikkerhetspolitiske kriser og krig, skal Fylkesmannen ved behov gi nødvendige bidrag til Forsvaret under arbeidet med å videreutvikle planverk basert på Beredskapssystem for Forsvaret (BFF).

Ad 4: Fylkesmannen har tatt initiativ til gjennomføring av et sivilt/militært møte som avholdes årlig i nord-Norge. Møtene er på ledernivå og ulike problemstillinger tas opp gjennom innlegg og foredrag. I tillegg gjennomfører Fylkesmannen i Troms årlig et sjefsmøte på militær og sivil side primo januar. Det har ikke vært gjennomført konkrete møter som løfter frem BFF koplet til SBS. Forsvaret startet et arbeid i 2012 på FOH.

- Fylkesmannen skal aktivt etterspørre om kraftforsyningens beredskapsplaner tar hensyn til prioritering av samfunnskritiske virksomheter, slik at virksomhet er kjent for kraftselskapene, videre at kraftforsyningsberedskap er et gjentakende tema på møter i fylkesberedskapsrådene. Fylkesmannen skal sikre seg et aktivt samarbeide med KDS om kraftforsyningsberedskap, -rasjonering og øvelser

Ad 5: Fylkesmannen har gjennom fjellskred Nordnes gjennomført møte med Troms Kraft og utviklet planverk. Selskapene har gjennomført møter med alle kommunene for å få tilbakemeldinger fra kommunene om prioriteringer og ønsker knyttet til viktige samfunnsfunksjoner.

- Fylkesmannen skal med utgangspunkt i fylkets nettselskapers planverk for kraftrasjonering ha oversikt over forventede konsekvenser av kraftrasjonering samt planlegge for avbøtende tiltak og koordinering.

Ad 6: Kraftselskapene, KDS og Statnett er av den formening at dette bildet er ikke mulig å skape fordi alle situasjoner som kan oppstå er ulike. Fylkesmannen har anmodet om et kart som visualiserer utfordringer i kommunene ved bortfall av kraft, dette uten å lykkes.

- Fylkesmannen skal, i samarbeid med KDS i fylkesberedskapsrådet og ellers, bidra til økt oppmerksomhet på samfunnets behov for og eventuelle krav til å sikre seg selv med nødstrøm i tilfelle strømutfall. Den enkelte samfunnsfunksjons egenberedskap er viktig å adressere i tilfelle korte og langvarige strømutfall.

Ad 7: Fylkesmannen påpeker gjennom veiledning og etterspør på tilsyn om reservestrøm til viktige samfunnsfunksjoner og kritisk infrastruktur.

- Fylkesmannen skal se til at det i lokale og regionale beredskapsplaner identifiseres risikoscenarioer i industri som håndterer farlig stoff. Ved større endringer i lokale og regionale beredskapsplaner som berører virksomheter omfattet av kravene i storulykkeforskriften, skal Fylkesmannen påse at beredskapsplanene er gjenstand for offentlig høring.

Ad 8: Fylkesmannen er ikke gjenpart av beredskapsplaner presisert av Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap ved manglende gjenpartsadressat i disse sakene. Fylkesmannen får kun en årlig liste med oversikt hvem som er etablert i Fylket uten å være kopimottaker eller sektormyndighet ved etablering. Beredskapsplanverket er heller ikke sent til kommunene som ansvarlig beredskapsorganisasjon for innbyggere. Beredskapsplanverket er ikke sent på offentlig høring i Troms.

Ad 9: Fylkesmannen gjennomfører tilsyn og veiledning av beredskapsplanverket med minstekrav beskrevet i lov og forskrift.

- Fylkesmannen skal være pådriver for at kommunale atomberedskapsplaner utarbeides, oppdateres og integreres i det øvrige kommunale beredskapsplanverk. Planene skal være samordnet med sentralt og regionalt planverk.

Ad 10: Atomberedskapsverket er etablert i alle kommunene i Troms.

54.4 Øvelser

1. halvår:

Gjennomførte øvelser. Kommunene Lyngen, Storfjord og Kåfjord har gjennomført selvstendige øvelser med kriseledelsen med veiledning fra Fylkesmannen. Initiativ-Fylkesmannen. 3 øvelser med hver 8 deltakere.

Fylkesberedskapsrådet har gjennomført en øvelse/fagseminar i Fylketingsalen. initiativ Fylkesmannen. Antall deltakere: 50

Fylkesmannen, NVE, Politi og kommunene Lyngen, Storfjord, Kåfjord og NNFO har gjennomført en varslingsøvelse og heving av beredskapsplanverk fjellskred. Initiativ - Fylkesmannen. Antall deltakere :12

2. halvår

Fylkesmannen, NVE, Politi og kommunene Lyngen, Storfjord, Kåfjord og NNFO har gjennomført en varslingsøvelse og heving av beredskapsplanverk fjellskred. Initiativ - Fylkesmannen antall deltakere: 20

Fylkesmannen har gjennomført en øvelse for embetsledelsen, Politi, NVE og Nordnes kommunene Lyngen, Storfjord og Kåfjord. Forberedende til BR13. Antall deltakere: 30. I tillegg gjennomført møte med kriseledelsen i kommunene og informasjonsstand på Lyngseidet. Antall deltakere: 4

Fylkesmannen har gjennomført øvelse med Fylkesberedskapsrådet, kommunene Kåfjord, Storfjord, Lyngen, Nordreisa, Balsfjord, Tromsø og Skjervøy. Forberedende til BR13. Antall deltakere: 60

Fylkesmannen har gjennomført BR13 parallelt med DSB og kjørt øvelse med rapportering over to dager med stabsmedlemmer hos FM, Lyngen og støtte fra Storfjord og Kåfjord. Antall deltakere: 25 daglig. I tillegg offisielle deltakere og representasjon på BR13 med ministre og besøk av HM Kongen og HM Dronningen, samt representert i VOB(visitors and observers) program på BR13.

Resultatområde 55 Regional og kommunal krisehåndtering

Fylkesmannen var involvert i snøskredulykke på Senja, forurensning på Skjervøy og flere mindre hendelser med bortfall av strøm og EKOM tjenester. FBR har ikke vært involvert i noen av hendelsen, de er løst på laveste mulig plan.

55.1 Håndtering av uønskede hendelser og kriser

- Fylkesmannens kriseorganisasjon skal være funksjonsdyktig i krisesituasjoner.

Ad 1: Fylkesmannen har etablert deler av egen organisasjon i en krisesituasjon ved en anledning.

- Fylkesmannen skal ved ekstraordinære hendelser raskt etablere gjensidig kontakt med berørte aktører og legge til rette for samordning. Innkalling av (deler av) Fylkesberedskapsrådet skal vurderes i forkant av varslede hendelser som for eksempel ekstremvær. Terskelen for innkalling av hele eller deler av Fylkesberedskapsrådet skal være lav.

Ad 2: Det har ikke vært sendt ekstremvarsel til FBR, eller etablert FBR på grunn av ekstremvær.

- Fylkesmannen skal under håndtering av kriser, være aktiv ved å dele informasjon og tilby veiledning og kompetanse til berørte kommuner.

Ad 3: Fylkesmannen har formidlet varsel om ekstremvær etter struktur fra DNMI. Fylkesmannen har formidlet varsel og etablert kontakt med fagmiljø ved diesellekkasje på Skjervøy. EKOM brudd har vært formidlet til nødetatene og kommunene ved bortfall og brudd som er sendt fra beredskapsansvarlig i Telenor. Fylkesmannen var aktiv under skuterulykke på Senja og støttet kommunen i deres håndtering.

- Fylkesmannen skal under krisesituasjoner ivareta en koordinerende rolle i forbindelse med informasjonshåndtering, herunder motta og formidle varsler, samt i dialog med Kriseinfo samordne/koordinere informasjon fra kommunene.

Ad 4: Det har ikke vært hendelser av en slik karakter at det har vært behov for å samordne kriseinformasjon.

- Fylkesmannen skal benytte krisestøtteverktøyet CIM ved ekstraordinære hendelser og kriser herunder rapportere iht. Retningslinjer for varsling og rapportering på samordningskanal ved hjelp av CIM.

Ad 5: Fylkesmannen benytter CIM for å rapportere til DSB. Det er ingen funksjon i CIM som deler informasjon på samordningskanalen uten bruk av ordinært e-post system.

- Fylkesmannen skal kvittere for mottatte varsler fra NVEs flomvarslingstjeneste, og skal umiddelbart etter mottak videreformidle dem til relevante kommuner.

Ad 6: Fylkesmannen har etablert et mottak og videreformidlingssystem av NVE sine flomvarsler.

- Fylkesmannen skal evaluere uønskede hendelser av regional betydning, og etter behov bistå berørte kommuner og DSB i deres evaluering. Dette gjøres i form av evalueringsrapporter.

Ad 7: Fylkesmannen har ikke vært i innvolving i hendelser som har krevd evaluering av større grad. Korte evalueringer etter mindre hendelser har vært utført.

- Fylkesmannen skal bidra til implementering av funn fra evalueringen.

Ad 8: Fylkesmannen har ikke gjort funn som har medført endringer og behov for implementering i eget fylke. Andre hendelser. Egen vurdering av andre hendelser i Norge har vært utført uten behov for implementering.

- Fylkesmannen skal påse at kommunene oppfyller krav om evaluering etter uønskede hendelser.

Ad 9: Fylkesmannen har fulgt opp Berg kommune og nabokommuner som har støttet Berg etter skuterulykken vinteren 2013. Kommunene selv har gjort egen evaluering.

- Fylkesmannen skal følge opp lokale, akutte forurensningssituasjoner som er aktuelle å delegere til Fylkesmannen.

Ad 10: En hendelse er fulgt opp i Skjervøy kommune. Miljøvern avdelingen koples på etter at hendelsen ivaretas av kommunen for krisehåndtering. Faghåndtering utføres av vår fagavdeling.

- Under statlige aksjoner mot akutt forurensning vil det kunne være aktuelt for Kystverket å benytte seg av det etablerte system som Fylkesmannen benytter under krisesituasjoner for å orientere kommunene om utvikling av situasjonen.

Ad. 11: Det har ikke vært aksjoner der Kystverket har behov for støtte fra Fylkesmannens organisasjon. Fylkesmannen er beredt til oppgaven.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
51.2 Vergemålsloven	kr 109 593,74	kr 2 255 271,54
51.9 Annen siviladministrasjon (rest 51)	kr 1 351,00	kr 0,00
52.1 Fri rettshjelp	kr 90 686,79	kr 40 734,39
52.9 Annet Borgerettigheter (rest 52)	kr 0,00	kr 0,00
53 Forebyggende samfunnsikkerhet	kr 1 414 131,30	kr 0,00
54 Beredskapsforberedelser	kr 42 064,56	kr 0,00

55 Regional og kommunal krisehåndtering	kr 47 886,62	kr 0,00
Andre oppgaver under JD	kr 101 915,33	kr 0,00
Sum:	kr 1 807 629,00	kr 2 296 005,00

Kommunal- og regionaldepartementet

Resultatområde 61 Samordning, omstilling og fornying i kommunene

61.1 Kommunerettet samordning

God og konstruktiv dialog med kommunene har som i tidligere år hatt høy prioritet hos Fylkesmannen i Troms også 2013, ikke minst i saker og sammenhenger der det er uenighet. Vi legger generelt vekt på å være åpen og imøtekommende overfor kommunene. Dersom en kommune ønsker et møte med oss blir dette alltid prioritert fra vår side. Åpen og god dialog bidrar også på en god måte til at Fylkesmannen holder seg oppdatert på hva som skjer i kommunene, noe som er en viktig forutsetning for kommunerettet samordning.

Januarmøtet er Fylkesmannens viktigste fellesmøte med kommunene i Troms, der alle ordførere og rådmenn deltar. Her blir regjeringens forventninger til Troms-kommunene formidlet gjennom fylkesmannens tale. Januarmøtet er også en arena for dialog og diskusjon av de temaer som opptar kommunene og Fylkesmannen. Vi har valgt en slik dialogpreget prosess fremfor forventningsbrev eller rapporter. Kommunene i Troms uttrykker at de er godt fornøyd med måten Fylkesmannen kommuniserer på. Januarmøtet i 2013 ble gjennomført på en meget god måte.

Det gjennomføres årlig kommunemøter som er bredt anlagte møter med politisk (formannskapet) og administrativ ledelse i kommunene. I 2013 ble det gjennomført 9 kommunemøter (Kvæfjord, Skånland, Tranøy, Lenvik, Berg, Kåfjord, Målselv, Storfjord og Harstad). I forkant av kommunemøtene utarbeides det et kommunebilde som fungerer som dialoggrunnlag i møtene, der kommunens tjenester, økonomi og planverk beskrives og analyseres. Under hvert kapittel settes det opp 2-3 dialogpunkter som er gjenstand for diskusjon på møtene. I arbeidet med utarbeidelsen av kommunebildene brukes KOSTRA-tall, tilsynserfaringer og annen sentral informasjon som kommunenes styringsdokumenter (planverk, budsjett, årsmeldinger mv.). På møtene er vi gjennom dialogen opptatt av å peke på hvilke forhold den bør ha særlig fokus på, og synliggjøre og bevisstgjøre kommunene om det lokale handlingsrommet. Fylkesmannen har positive erfaringer med denne måten å gjennomføre kommunemøtene på, og vår oppfatning er at dette har bidratt til å forbedre kommunedialogen i Troms. Tilbakemeldingene fra kommunene er også positive.

Fylkesmannen i Troms legger stor vekt på være et velfungerende bindeledd mellom kommunene og sentrale myndigheter. Vi opplever at kommunene er godt fornøyd med Fylkesmannens tilgjengelighet, og at den løpende dialogen fungerer godt.

Internt i embetet sørger planavdelingen (avdeling for plan, reindrift og samfunnssikkerhet) for at våre uttalelser til kommunenes planer etter plan- og bygningsloven blir samordnet og avstemt.

I 2013 har embetet arbeidet med å implementere Sjumilssteget og det tverrsektorielle arbeidet overfor barn og unge i den daglige driften internt.

61.2 Omstilling og fornying i kommunene

Fylkesmannen setter årlig av en del av skjønnsmidlene for å stimulere til fornying og utvikling i kommunene. I 2013 ble det satt av 6 mill. kr. av skjønnsmidlene til dette formålet.

Fylkesmannen i Troms mottok i 2013 54 søknader om skjønnsmidler til prosjekter for fornying og utvikling. Dette var klart mindre enn årene før (94 i 2012, 84 i 2011 og 87 i 2010) på nivå med 2010 og 2011 (hhv. 87 og 84 søknader). Samlet omsøkt beløp var 11 mill. kr, en nedgang på 18,5 mill. kr. fra beløpet i 2012 (29,5 millioner kroner).

Prosjektskjønnsmidlene ble fordelt i første kvartal 2013. Det ble innvilget støtte til 45 prosjekter, for til sammen

5,86 millioner kroner. Hovedsatsningsområdene for 2013 var videreføring av skrotnisseprosjektet (tiltak mot forsøpling og forurensning) som ble startet opp i 2012, den gode skoleeier (utdanningsprogram for skoleeiere) og økt interkommunalt samarbeid med særlig fokus på kommunal økonomi og landbruk. 32 av de støttede prosjektene var relatert til et av satsningsområdene. 21 av 24 kommuner i Troms mottok i 2013 støtte gjennom prosjektskjønnsmidlene. Det ble tildelt 2,115 mill. kr. til skrotnisseprosjekter. Videre ble det tildelt 1,15 mill. kr. til prosjekter om interkommunalt samarbeid, hovedsaklig innenfor landsbruksforvaltning og skadefellingslag for rovvilt. Det ble tildelt kr. 400 000 til programmet "Den gode skoleeier", og dette programmet vil fortsette i 2014. Det ble tildelt 2,195 mill. kr. til andre prosjekter.

Vi stiller krav til at kommunene avgir status- og sluttrapportering for prosjekter som er tildelt skjønnsmidler. Disse gjennomgås internt av økonomirådgiver og aktuell fagavdeling. Formidling av resultater fra prosjekter som ble tildelt støtte i 2013 og erfaringsutveksling var tema på Januarmøtet for 2014, med fokus på skrotnisseprosjektet og den gode skoleeier. Fylkesmannen erkjenner dog at vi generelt bør bli bedre på systematisk evaluering, formidling av resultater og tilrettelegging av erfaringsutveksling mellom kommunene for alle prosjekter som tildeles skjønnsmidler. Vi har et mål om utvikle dette arbeidet i 2014.

61.3 Samordning av statlig tilsyn

Fylkesmannen har utarbeidet rutiner for samordning av statlig tilsyn. De statlige tilsynsetatene skal sende kopi av sine tilsynsplaner for kommunerettet tilsyn i Troms til Fylkesmannen i Troms. Der pålegg vurderes gitt til en kommune skal tilsynsetaten vurdere hvorvidt pålegget vil ha vesentlige økonomiske eller andre virkninger for kommunen. Fylkesmannen avklarer i den enkelte sak, etter kontakt med den aktuelle kommunen, om det er behov for dialogmøte mellom kommunen, tilsynsetaten og Fylkesmannen.

I 2013 har det ikke vært saker der Fylkesmannen har gjort vurderinger av pålegg eller avholdt dialogmøte. I årsrapporteringen for 2012 stod det at det ikke var saker i 2012. Dette stemmer ikke, da vi i 2012 hadde en sak der Bardu kommune fikk pålegg fra Arbeidstilsynet med krav om å utbedre arbeidsforhold for ansatte i miljøarbeidertjenesten som ville ha vesentlige virkninger av økonomisk art for kommunen. Det ble i denne sammenheng avholdt et dialogmøte mellom partene.

Fylkesmannen har i 2013 vært i dialog med kommunerevisjonen og revisjonen har benyttet våre tilsynsrapporter, slik at vi oppnår god informasjonsutveksling og unngår at samme områder blir gjenstand for forvaltningsrevisjon fra kommunerevisjonen og fylkesmannens side.

Resultatområde 62 Kommuneøkonomi

62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i kommuneloven

Ved inngangen til 2013 var det 5 Troms-kommuner i ROBEK. Dette var Torsken (innmeldt i 2001), Nordreisa (2004), Skjervøy (2008), Karlsøy (2010) og Storfjord (2012). Alle disse ble i sin tid innmeldt med hjemmel i koml. § 60 nr. 1 c eller d ved at de har pådratt seg regnskapsmessige underskudd som ikke er dekket inn over 2 år, eller ved at vedtatt inndekningsplan ikke har blitt fulgt.

Alle kommunenes årsbudsjett 2013 og økonomiplan 2013-2016 ble gjennomgått for å kontrollere om kommuner skal være registrert i ROBEK. Fylkesmannen fant ikke grunn til å melde noen kommuner inn i registeret på denne bakgrunn. I budsjettgjennomgangen hadde for øvrig Fylkesmannen merknader til 17 kommuner hvor det ikke var samsvar mellom de obligatoriske budsjettskjemaene etter budsjettforskriften. Dette ble fulgt opp videre på fagsamling med økonomisjefene, se resultatområde 62.2.

Det ble gjennomført lovlighetskontroll av vedtak om årsbudsjett 2013 for de 5 nevnte kommunene. Ingen vedtak ble opphevet, men for tre av kommunene (Torsken, Nordreisa og Storfjord) tok Fylkesmannen forbehold om utgiftssiden i årsbudsjettet ettersom forpliktende plan for inndekning av underskudd ikke hadde blitt fulgt. I brev med lovlighetskontroll av budsjettet ga vi også en tilbakemelding til kommunen om budsjettet, forpliktende plan for inndekning av underskudd og økonomiplanen som styringsdokument. Våre forbehold, merknader og kommentarer i lovlighetskontrollen ble fulgt gjennom dialog med kommunene, og spesielt på de årlige ROBEK-møtene vi har med hver enkelt kommune.

I løpet av 2013 var det ingen nye innmeldinger, mens kontroll av kommunenes årsregnskap for 2012 viste at Skjervøy kommune og Karlsøy kommune hadde dekket inn det regnskapsmessig underskuddet som i sin tid lå til grunn for innmeldingene. Disse to kommunene ble derfor i september 2013 meldt ut av ROBEK, og ved utgangen av 2013 var det dermed 3 Troms-kommuner i ROBEK (Torsken, Nordreisa og Storfjord).

Når det gjelder søknader om godkjenning av låneopptak fra ROBEK-kommunene er Fylkesmannens praksis at det skal legges begrensninger på kommunens låneopptak dersom kommunen ikke følger forpliktende plan for inndekning av underskudd. Behandling av søknader om låneopptak må i mange tilfeller avventes til regnskapsresultatet for året før er klart slik at vi har informasjon om status i forpliktende plan. Våre vurderinger tar utgangspunkt i kommunens økonomiske bærekraft og evne til å betjene økte rente- og avdragsutgifter. Eventuelle begrensninger i låneopptak beror på en vurdering av investeringsbudsjettets profil, herunder om låneopptaket er knyttet til statlige pålegg, ordinære lovpålagte oppgaver, tiltak der det er statlige kompensasjonsordninger, og om det er såkalt selvfinansierende låneopptak (typisk startlån og lån til VAR-sektoren dersom denne er 100 % gebyrfinansiert). Kommunens evne til å gjennomføre vedtatte tiltak for å gjenopprette økonomisk balanse er sentralt i våre vurderinger, samt vår generelle oppfatning av kommunens budsjett og økonomiplan, herunder planlagt utvikling i lånegjeld, rente- og avdragsutgifter, sårbarhet i det økonomiske opplegget mv.

Ut fra ovenstående vurderinger og hvilke låneopptak ROBEK-kommunene tok i 2013, godkjente ikke Fylkesmannen Nordreisa kommune sitt låneopptak til byggeprosjektet Halti II. Dette vedtaket ble så påklagd til departementet som besluttet å omgjøre Fylkesmannens vedtak. For Storfjord kommune ble det gitt tilbakemelding om at låneopptak til en større utbygging av et sykehjem ikke kunne godkjennes før prosjektet var bedre kvalitetssikret. Kommunen besluttet seinere å utsette prosjektet. For Skjervøy, Karlsøy og Torsken ble det ikke lagt restriksjoner på vedtatt låneopptak ut fra hvilke investeringer disse kommunene skulle gjennomføre i 2013 og status og utvikling i kommuneøkonomien.

Fylkesmannen behandlet i 2013 én lovlighetsklage etter kommuneloven § 59 nr. 1 vedr. budsjett 2013 og økonomiplan 2013-2016. Vi konkluderte med at kommunen hadde begått en saksbehandlingsfeil, men at denne ikke hadde reelle konsekvenser for utfallet av budsjettbehandlingen. Lovlighetsklagen ble derfor ikke tatt til følge.

I 2013 ble det behandlet 18 søknader om godkjenning av kommunale garantier. I slike saker kontrolleres vedtaket opp mot forbudet mot å stille garanti overfor næringsvirksomhet, jf. kommuneloven § 51 nr 2, og vi ser til at kravene til vedtaket som følger av garantiforskriften er ivaretatt. Videre legger vi vekt på hvilket formål garantien gjelder for, og hvorvidt kommunen har gjort en vurdering av risikoen ved å stille garanti. I 2013 ble alle de 18 søknadene godkjent. Av dette var 8 søknader knyttet til kultur og idrett, 2 til kirke og 6 til eiendom og 2 til andre formål.

I 2013 ble det behandlet en søknad om godkjenning av vedtekter for krat/hjemfallsfond (Bardu kommune). Søknaden ble godkjent.

Det kom i 2013 ikke inn søknader om godkjenning av låneopptak for interkommunale selskaper.

62.2 Økonomiforvaltning - veiledning

Veiledning overfor kommunene når det gjelder økonomiplanlegging og økonomistyring skjer både gjennom møter og konferanser med kommunene, brev og e-poster og på telefon. Veiledningen retter seg både mot de ansatte i kommuneadministrasjonen og de folkevalgte. Vårt mål med veiledningen er at den skal bidra til bedre kunnskap og kompetanse om kommuneøkonomi og sunn økonomiforvaltning i kommunene.

Veiledning overfor og oppfølging av kommunene i ROBEK er en prioritert oppgave for Fylkesmannen. Både Nordreisa kommune og Torsken kommune har fått innvilget forlenget inndekningstid fra departementet. Målet er å bidra til felles forståelse for den økonomiske situasjonen i kommunene, synliggjøring av det kommunaløkonomiske handlingsrommet og å være en pådriver for at gjennomføres konkrete tiltak for kunne følge forpliktende plan for inndekning av underskudd og gjenopprette balanse i kommuneøkonomien. Når det gjelder hvilke tiltak som skal gjennomføres er Fylkesmannen alltid tydelig på at det er det kommunen selv med kommunestyret i spissen som avgjør.

Det gjennomføres årlig minst ett økonomimøte med ROBEK-kommunene for å følge opp disse kommunene mht. forpliktende plan for inndekning av underskudd og tiltak for å gjenopprette økonomisk balanse, budsjett/økonomiplan og økonomisk utvikling. Fylkesmannen har et klart ønske om at hele formannskapet deltar på disse møtene i tillegg til administrativ ledelse. I 2013 ble det gjennomført slikt møte med Storfjord og Nordreisa kommuner. Overfor Torsken kommune har vi hatt en særskilt oppfølging som omtales nedenfor.

Vår erfaring er at ROBEK-møtene bør avholdes på høsten i forbindelse med kommunenes budsjett- og økonomiplanprosess. Videre mener vi at måten møtene blir gjennomført på har stor betydning for hvorvidt Fylkesmannens oppfølging har gjennomslagskraft og bidrar til å sette kommunene bedre i stand til å gjenopprette balanse i kommuneøkonomien. Godt forberedte møter, en klar dagsorden og klare forventninger til hva kommunen skal bidra med er nøkkelfaktorer for å få dette til. Videre skrives det referat fra møtene som sendes til kommunene, slik at oppfølgingen ved neste møte blir sikret. Fylkesmannen gir på ROBEK-møtene et bilde av den økonomiske situasjonen og utviklingen i kommunen, som i stor grad baserer seg på gjennomgang av KOSTRA-tall og kommunens styringsdokumenter. Kommunens oppgave er å redegjøre for økonomisk status i inneværende år og arbeidet med budsjett/økonomiplan og forpliktende plan for inndekning av underskudd. På ROBEK-møtene er det stort fokus på dialog med kommunens politiske ledelse (formannskapet). Vi er tilfreds med måten ROBEK-møtene blir gjennomført på i Troms, noe også tilbakemeldingene fra kommunene støtter opp om.

I tillegg til de faste ROBEK-møtene har vi andre møter ved behov, for eksempel ved behandling av større lånesøknader der status og utvikling i kommunens økonomi naturligvis er et tema. I 2013 hadde vi slike møter med Nordreisa og Storfjord. I 2013 hadde vi dessuten økonomimøte med hele kommunestyret i Storfjord kommune. I brev med lovlighetskontroll av årsbudsjettet til ROBEK-kommunene gir vi også en tilbakemelding til kommunen om opplegget i budsjett og økonomiplan og økonomiplanen som styringsdokument, som også tjener som veiledning overfor ROBEK-kommunene. Sentrale punkter i dette brevet blir fulgt opp på ROBEK-møtene. Vi har i tillegg oppfølging av ROBEK-kommunene med gjennomgang av periodiske økonomirapporteringer.

Vi har i 2013 hatt særskilt tett oppfølging av Torsken kommune. Det har blitt gjennomført et prosjekt som har sørget for at kommunen har fått fastsatt revisorgodkjente regnskap for 2011 og 2012, og dermed nå er å jour med regnskapene. Det har gjennom dette arbeidet også endelig blitt bragt på det rene hva kommunens samlede underskudd er (18,4 mill. kr. pr 2012). Regnskapsavdelingen i Harstad kommune har i prosjektet bistått kommunen med ferdigstilling av regnskapene. Prosjektet har blitt finansiert med 1,1 mill. kr. i ekstra skjønnsmidler fra departementet. I prosjektet har det også blitt utarbeidet nye rutiner for internkontroll og økonomistyring og kommunen har rapportert KOSTRA-tall for 2007-2012. Prosjektet startet opp i mai 2013 og ble avsluttet i desember da kommunestyret vedtok regnskapene for 2011 og 2012. Den planlagte fremdriftsplanen ble fulgt. Fylkesmannen har hatt tett oppfølging av prosjektet gjennom statusmøter med kommunene og kommunerevisjonen.

Av kommunene som er i ROBEK i dag er Nordreisa kommune den som er nærmest utmelding. Etter planen skal kommunen ha dekket inn alt av underskudd i 2014. Storfjord kommune er i en vanskeligere situasjon og har ikke kommet så langt i arbeidet med å dekke inn underskudd og gjenopprette balanse i kommuneøkonomien. Torsken kommune har særskilt store utfordringer, og det fremstår som svært krevende for kommunen å klare inndekning av underskudd innenfor de tidsrammer som kommuneloven setter.

Når det gjelder kommuner som er i faresonen for å bli registrert i ROBEK er det 4 kommuner (Harstad, Lenvik, Salangen og Ibestad) som har underskudd fra 2011 som må dekkes inn i 2013 for å unngå ROBEK. Videre har Kvæfjord kommune underskudd fra 2012 som må dekkes inn i 2014. Det er også andre kommuner i Troms som har en økonomi i ubalanse eller som nylig har vært i ROBEK. Her kan nevnes Tranøy, Målselv og Kåfjord. Det har i 2013 blitt gjennomført kommunemøter med flere av de nevnte kommunene. Kommunemøtene er en sentral del av dialogen mellom Fylkesmannen og kommunene, og økonomi og økonomistyring er alltid et viktig tema. I 2013 ble det gjennomført kommunemøter med Tranøy, Berg, Lenvik, Kvæfjord, Skånland, Harstad, Målselv, Storfjord og Kåfjord. Utover dette har det ikke i 2013 blitt iverksatt særskilte tiltak overfor kommuner i faresonen. Dette er et spørsmål om ressurser og prioritering. Fra høsten 2013 har Fylkesmannen styrket personellressursene på kommuneøkonomiområdet, og dette vil gjøre oss bedre i stand til å ha en tettere oppfølging av kommuner som er i faresonen for å komme i ROBEK.

Fylkesmannen utarbeider årlige rapporter om utviklingen i kommuneøkonomien i Troms basert på KOSTRA-tallene. I 2013 lagde vi en kort rapport etter at de foreløpige KOSTRA-tallene ble publisert i mars, i tillegg til en mer omfattende rapport og faktaark pr kommune, basert på endelige KOSTRA-tall, som inneholder demografiske tall, økonomiske nøkkeltall og tall for tjenesteproduksjonen.

Vi har fulgt opp kommunenes KOSTRA-rapportering for 2012 og minnet kommunene om at kvalitetssikring av tallene som rapporteres er viktig. Vi har ikke selv foretatt kvalitetssikring av de innrapporterte tallene. Det var 6 kommuner i Troms som ikke rapporterte i tide til å komme med i publiseringen av de foreløpige tallene for 2012 i mars 2013. Vårt budskap til kommunene har vært at de må gjøre det de kan for at rapporteringen skjer innenfor fristene.

Fylkesmannen har i 2013 som vanlig gitt veiledning til kommunene om det økonomiske opplegget for

kommunene for påfølgende år, ved å lage informasjonsskriv til kommunene om kommuneproposisjonen og statsbudsjettet. Dette ble fulgt opp med veiledning pr e-post og telefon, og vi delto også på konferanser om kommuneproposisjonen/statsbudsjettet som i Troms blir arrangert av KS Nord-Norge. Videre er det løpende gitt veiledning om inntektsystemet og annen relevant styringsinformasjon.

Fylkesmannen har årlig en fagsamling for økonomisjefene og andre med faglig ansvar innenfor økonomi i kommunene (Økonomiforum Troms). Det faglige innholdet hadde denne gang fokus på årsbudsjett og økonomiplan som styringsverktøy, kommunelovens krav til budsjett og bruk av KOSTRA-tall som styringsinformasjon. Oppslutningen var meget god. Samlingen fungerer godt som en arena for kompetanseheving, erfaringsutveksling og nettverksbygging. Fylkesmannen brukte som i tidligere år kr. 50 000,- av de tilbakeholdte skjønsmidlene for å delfinansiere kommunenes deltagelse på samlingen.

Fylkesmannen har fordelt skjønsmidler med utgangspunkt i departementets retningslinjer. Vi har en tredelt modell med fordeling av basisskjønsmidler, prosjektskjønsmidler og kriseskjønsmidler. Hoveddelen av midlene blir fordelt som basisskjønsmidler i statsbudsjettet. Vi legger vekt på at kriteriene for fordeling skal være kjente og tilgjengelige for kommunene, og informasjon om dette legges ut på våre nettsider.

Når det gjelder prosjektskjønsmidler har Fylkesmannen årlige satsningsområder som ligger til grunn for hvilke prosjekter som tildeles støtte. I 2013 var satsningsområdene videreføring av skrotnisseprosjektet (tiltak mot forsøpling), den gode skoleeier (egen utdanning for skoleeiere) og økt interkommunalt samarbeid med særlig fokus på kommunal økonomi og landbruk. Fordelingen av prosjektskjønsmidlene for 2013 ble gjort i første kvartal.

Tilbakeholdte kriseskjønsmidler skal ivareta akutte og uforutsette saker i kommunene. Her er terskelen for tildeling av midler høy. Fordelingen av kriseskjønsmidler er søknadsbasert og ble gjort på slutten av året (dvs. oktober) når vi har oversikt over kommunenes behov. Eventuelle ubenyttede kriseskjønsmidler fordeles til kommunene etter basisskjønsmodellen.

Resultatområde 63 Kommunalrett og valglov

63.1 Kommunalrett

Fylkesmannen mottar daglig henvendelser, mest pr. epost og telefon, fra kommunene (både administrativ og politisk nivå) om bistand i kommunalrettslige spørsmål. Det området vi mottar flest henvendelser på er spørsmål knyttet til reglene om habilitet. Det er videre mange henvendelser med spørsmål om saksbehandlingsregler i folkevalgte organer og om bestemmelsene om lovlighetskontroll.

Lovlighetskontroll

Embeter	Saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i			Lovlighetskontroll initiert av fylkesmannen			Vedr. habilitet	Vedr. lukking av møter
	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig		
FMTR	8	7	1	0			1	0
Sum	8	7	1	0	0	0		

63.2 Valg

Fylkesmannen veileder kommunene i planlegging og gjennomføring av valg. Dette gjelder både ved stortings- og sametingsvalg og ved kommune- og fylkestingsvalg. I 2013 ble det avholdt valg til storting og sameting, og Kommunal- og regionaldepartementet implementerte i denne forbindelse et nytt valgadministrativt system i alle kommuner og fylkeskommuner. I dette valgsystemet fungerer Fylkesmannen som andrehåndsstøtte i valgfaglige spørsmål etter anvisning fra sentralt opprettet støttetelefon i Brønnøysund for valgfunksjonærer.

Fylkesmannen mottok svært få valgfaglige spørsmål ved dette stortingsvalget, og ingen på selve valgdagen.

Resultatområde 64 Forvaltningsloven og offentleglova i forhold til kommunesektoren

Fylkesmannen mottar daglige henvendelser fra kommunene om spørsmål knyttet til forståelsen av forvaltningsloven og offentleglova. Vi mottar også en mengde klager fra innbyggerne i Troms over manglende svar på henvendelser til kommunene. Dette følges systematisk opp herfra med brev til kommunene og purring til rådmannen dersom vi ikke mottar tilbakemelding innen fastsatt frist. Arbeidet med veiledning og klagebehandling av saker knyttet til offentleglova har økt betydelig de siste år.

Resultatområde 65 Kommuneinndeling og interkommunalt samarbeid

65.1 Kommuneinndeling

Fylkesmannen mottok i 2013 en søknad fra et bygdelag om endring av kommunegrense for Indre Gullesfjord, som vil berøre grensen mellom kommunene Kvæfjord, Sortland og Lødingen samt grensen mellom Troms fylkeskommune og Nordland fylkeskommune. Det er avklart med Fylkesmannen i Nordland at det er Fylkesmannen i Troms som skal behandle saken. Sett i lys av den bebudede kommunereformen har ikke Fylkesmannen til nå gjort annet enn å tilskrive berørte kommuner/fylkeskommuner om at det skal vurderes om saken skal utredes nærmere, og at et eventuelt forslag så vil sendes på høring. Siden saken gjelder deler av en fylkesgrense har vi informert kommunene om at saken skal avgjøres av departementet. Vi vil følge opp denne saken i 2014 i tråd med signalene som er gitt i tildelingsbrevet for 2014.

65.2 Interkommunalt samarbeid

Interkommunalt samarbeid var ett av hovedsatsningsområdene for prosjektskjønnsmidler i 2013, med fokus på kommunal økonomi og landbruk. Fylkesmannen mottok i 2013 9 søknader om skjønnsmidler til ulike former for interkommunalt samarbeid. Det ble gitt støtte til 7 prosjekter for til sammen 1,15 mill. kr. Hovedsaklig gjaldt prosjektene interkommunalt samarbeid innenfor landbruksforvaltning. Det har også blitt gitt støtte til etablering av interkommunale skadefellingslag for rovvilt. Det kom ikke inn mange søknader knyttet til interkommunalt samarbeid om økonomistyringsfunksjoner. Dette kan skyldes at mange kommuner ikke er helt modne for samarbeid på dette feltet ennå. Fylkesmannen har et ønske om å fortsatt holde fokus på dette i 2014.

Fylkesmannen har tidligere støttet etablering av interkommunale samarbeid innenfor barnevernstjenesten. Vi har gitt skjønnsmidler til etablering av et interkommunalt plankontor i Nord Troms.

Vårt generelle inntrykk er at flere og flere kommuner i større grad har begynt å tenke på interkommunalt samarbeid innenfor ulike tjenesteområder, men mange har ennå et stykke igjen før et samarbeid kan formaliseres.

I 2013 startet det opp et interkommunalt samarbeid innenfor samfunnssikkerhet i Sør-Troms. Samarbeidet omhandler samfunnssikkerhet og beredskapssektoren som helhet, med særskilt fokus på utarbeidelse av helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) etter sivilbeskyttelsesloven. Kommunene som inngår i samarbeidet er: Kvæfjord, Skånland, Harstad (vertskommune), Ibestad, Lenvik (på deler), Bardu (på deler), Gratangen, Salangen og Lavangen.

Resultatområde 66 Bolig- og bygningsrett

66.1 Byggesaker

Fylkesmannen har i 2013 mottatt 136 klagesaker etter plan- og bygningsloven (141 i 2012). Vi har behandlet 128 saker. 89 vedtak ble stadfestet, mens 34 ble opphevet eller omgjort og 5 ble avvist. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid fra innregistrering av saken til vedtak var 73 dager, mot 87 året før. For øvrig viser vil til den tertialvise rapporteringen til <http://rapportering.fylkesmannen.no/>.

Fylkesmannen har arrangert den årlige plan- og bygningsrettskonferansen for ansatte og folkevalgte i kommunene i Troms. Konferansen ble holdt 27. og 28. november. Deltakelsen var meget god.

66.2 Saker om ekspropriasjon

Fylkesmannen traff 1 vedtak i 2013 i sak om ekspropriasjon av en regulert industritomt til gjennomføring av en snart ti år gammel reguleringsplan. Vedtaket ble opphevet som ugyldig fordi oreigningsloven § 2 annet ledd ikke var vurdert av kommunen.

Vi har ikke behandlet søknader om forhåndstiltredelse i 2013

66.3 Klage etter eierseksjonsloven

Klage etter eierseksjonsloven - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMTR	0			Vi har ikke mottatt klagesaker etter eierseksjonloven i 2013
Sum	0	0		

66.4 Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård

Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMTR	0			
Sum	0	0		

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
62 Kommuneøkonomi	kr 962 700,63	kr 0,00
66 Bolig- og bygningsrett	kr 2 405 262,85	kr 0,00
Andre oppgaver under KRD	kr 225 290,38	kr 0,00
Sum:	kr 3 593 253,00	kr 0,00

Arbeidsdepartementet

Resultatområde 73 Sosiale tjenester

Se punktene under.

73.1 Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

Det vises til rapportering til Statens Helsetilsyn og punkt 73.2.

73.2 Sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen – formidlingstiltak og kompetanseutvikling

Fylkesmannen gjennomførte opplæring i lov om sosiale tjenester i NAV med tilhørende rundskriv. Fagsamlingen var en fordypning i utvalgte tema fra loven. Valg av tema ble gjort etter innspill fra NAV kontorene, samt erfaringer vi har gjort i vår klagsaksbehandling. Emner som ble nærmere gjennomgått var sosialtjenesteloven § 17 (opplysning, råd og veiledning) og §§ 18-26 (økonomisk stønad, inkludert vilkår), samt ekstra fokus på hjelp i en nødssituasjon etter § 18 (stønad til livsopphold) og § 27 (midlertidig botilbud). Utlendingers rett etter § 2 og kommunens ansvar etter § 3 ble også omtalt. Samlingen ble gjennomført 22.10-23.10.2013 i Tromsø, med tilsammen 65 deltakere fra NAV kontorene.

Øvrige kompetansehevende tiltak i regi av Fylkesmannen i Troms, fremkommer under andre resultatområder.

Fylkesmannen yter tilskudd til kompetansehevende tiltak i regi av NAV-kontor/ kommuner. Tiltak som ble gjennomført i 2013 med slike midler, var blant annet:

- * Drift av faglige nettverk, økonomisk rådgivning
- * Tilskudd til deltakelse på konferansen "Penger til besvær", i regi av Arbeids- og velferdsdirektoratet
- * Tilskudd til fagdag for NAV Tromsø og Sosialmedisinsk senter (Rus- og psykiatritjenesten, Tromsø kommune).
- * Tilskudd til kompetansehevende tiltak for NAV Tromsø; internkurs for å øke de ansatte sin kompetanse til helhetlig tilnærming i møte med bruker og dens familie.

Fylkesmannen søker å gjennomføre tiltak og aktiviteter på en slik måte at de ulike satsingene og aktivitetene ses i sammenheng. Dette konkretiseres ytterligere under rapportering på andre resultatområder. Tilskuddene på ansvarsområdene samordnes. Husbanken deltar på møte der tilskudd fordeles i samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet. Det skjer også en samordning i forhold til tilskudd fra Helsedirektoratet, eksempelvis i forhold til Dyrøy kommune i 2013.

I forbindelse med kommunemøter (dagsmøter med kommunens formannskap og administrative ledelse) utarbeider embetet et "kommunebilde" som danner grunnlag for dialogen med kommunen. Her inngår også informasjon knyttet til sosiale tjenester, basert på klagesaker, tilsyn og statistikk vedrørende KVP. I 2013 ble det gjennomført slike møter med 9 av fylkets 24 kommuner

Fylkesmannen ser hen til data fra KOSTRA i forbindelse med tilskuddsforvaltningen, men ut over dette har vi i liten grad utviklet et opplegg for innhenting av aktuelle data for å følge levekårsutviklingen i fylket og i de enkelte kommunene, jf oppdraget. Dette vil vi særskilt følge opp i 2014.

Vi vurderer det slik at vår innsats har bidratt til kvalitetsforbedringer i de sosiale tjenestene i NAV-kontoret, og da særlig knyttet til økonomisk rådgivning og saksbehandling generelt. Vi oppfatter det slik at NAV-kontorene etterspør vår bistand og søker å forbedre praksis i samsvar med det vi formidler.

73.3 Kvalifiseringsprogrammet

Fylkesmannen rapporterer hvert tertial på kvalifiseringsprogrammet til Arbeids- og velferdsdirektoratet, spesielt med henblikk på innholdet og arbeidsprosessen rundt ordningen i NAV-kontorene. Nærmere ramme og mal for rapporteringer sendes i forkant av hvert tertial. Vi viser til våre rapporteringer for 2013.

Fylkesmannen i Troms og NAV Troms har årlig to møter (ca februar og september) på ledernivå. Formålet er felles virksomhetsplanlegging og evaluering av tiltak/ samarbeid. Det foreligger egen samarbeidsavtale som regulerer dette nærmere og det utarbeides årlig felles kompetanseplan. Kvalifiseringsprogrammet er også et fast tema i fylkesmannens dialog med fylkesdirektør. KVP er i tillegg en del av det "kommunebildet" som utarbeides i forkant av kommunemøter (se pkt 73.2).

I 2012 inngikk Fylkesmannen en mer spesifikk samarbeidsavtale knyttet til kvalifiseringsprogrammet. Avtalen innebærer at vi i større grad har kunnet bruke ansatte ved NAV kontor (tidligere kompetanseveiledere) i vårt utviklingsarbeid. Avtalen ble evaluert og videreført for 2013.

Fylkesmannen og NAV Troms arrangerte konferansen «På vei til jobb» i 10.4. -11.4.2013 i Tromsø. Konferansen hadde fokus på hvordan KVP kan bidra til at målet om arbeid blir nådd, i tillegg til at blant annet vilkårene for KVP ble gjennomgått. NAV kontorene ble i forkant bedt om å spille inn tema til konferansen, og ansatte ved NAV kontor deltok også i planleggingen (jf. ovennevnte samarbeidsavtale). Det var ca. 100 deltakere på konferansen.

Fylkesmannen er bekymret for at det i enkelte kommuner er få eller ingen deltakere i kvalifiseringsprogram. Vi sikter da særlig til kommunene Lenvik og Nordreisa, og dette er fulgt opp gjennom tilsyn (landsomfattende) i 2013. Vi vil videre følge disse kommunen opp gjennom særskilte tiltak i 2014. Ved valg av kommuner for tilsyn i 2014 har vi også tatt utgangspunkt i kommuner med få eller ingen deltakere i program.

73.4 Utenrettslig økonomisk rådgivning

Det er etablert 5 fagnettverk på området, med representanter fra NAV-kontor/kommunene. Fylkesmannen gir tilskudd til drift av nettverkene og deltar på enkelte møter. Fylkesmannen gir også tilskudd til at representanter fra nettverkene får delta på konferansen "Penger til besvær".

For 2013 har vi gjort endringer med hensyn til drift av nettverkene, og i stedet for en felles samling i året, er det avholdt to felles nettverkssamlinger (vår og høst). I tillegg skal det enkelte nettverk holde to nettverksmøter i løpet av året. Endringene er gjort etter dialog med NAV-lederene og deltakerene i nettverkene. Det første nettverksmøtet ble avholdt i februar 2013, hvor blant annet represanter fra namsmennene deltok. Det andre nettverksmøtet ble avholdt i Oslo, med nettverksmøte en dag, etterfulgt av deltakelse på konferansen "Penger til besvær" på dag 2. Tema for nettverksmøtet var blant annet råd og veiledningsplikten, jf. sosialtjenesteloven § 17, samt gjennomgang av endringer i gjeldsordningsloven og hvilken betydning dette ville ha for NAV sin oppfølging av brukere med offentlig gjeldsordning.

Nettverkene bidrar i stor grad til samarbeid mellom kommunene på området, men så langt er ikke dette nærmere formalisert i fylket, ved interkommunale stillinger eller lignende.

Økonomisk rådgivning har også vært tema i andre sammenhenger. Det ble berørt på vårt kurs knyttet til nytt rundskriv til lov om sosiale tjenester i NAV, med særlig vekt på kravet om at det skal treffes enkeltvedtak.

Vi sender for øvrig ut en del informasjonsmaterielle pr e-post til deltakere i nettverkene.

Fylkesmannen har god kjennskap til arbeidet med økonomisk rådgivning i kommunene. For 2014 vil vi arbeide nærmere med å få etablert en ressurgruppe for Fylkesmannen, bestående av en representant fra hvert av nettverkene. Dette mener vi vil være hensiktsmessig for å styrke området.

73.5 Boligsosialt arbeid

Fylkesmannen har en løpende samarbeidsavtale og dialog med Husbanken.

Tildeling av tilskudd ble foretatt på vanlig måte og Husbanken deltok på møtet med Arbeids- og velferdsdirektoratet. Fylkesmannen har prioritert å besøke tilskuddskommunen Tromsø. Besøket var koordinert

med Husbanken og mellom involverte avdelinger hos Fylkesmannen.

Fylkesmannen har også fulgt opp Tromsø kommune, etter tidligere tilsyn med midlertidig botilbud, da det fortsatt har vært tilfeller av venteliste for et slikt tilbud. Retten til midlertidig botilbud ble også særskilt gjennomgått på vårt kurs knyttet til nytt rundskriv til lov om sosiale tjenester i NAV. Høye boutgifter og mangel på boliger er fortsatt en utfordring i Tromsø, og dette gjenspeiles også i klagersaker.

Fylkesmannen har videre trukket tilbake tilskudd til boligsosialt arbeid fra Harstad kommune. Dette har skjedd i samråd med Arbeids- og velferdsdirektoratet, og ut fra en vurdering av at kommunen ikke oppfyller betingelsene som ble fastsatt for tilskuddet.

I 2014 vil vi vektlegge sterkere å systematisere informasjon på det boligsosiale området, for å styrke vår kunnskap om situasjonen på dette området i Troms.

73.6 Barn og unge

Vi mottok 12 søknader om tilskudd knyttet til bekjemping av barnefattigdom. Tildeling av tilskudd skjedde i møte med direktoratet og Husbanken, og 4 av søknadene ble innvilget. Fylkesmannen har i 2013 besøkt tilskuddskommunene Nordreisa og Lyngen.

Koordineringen av arbeidet for barn og unge internt på embetet har skjedd gjennom prosjektgruppen for "Sjumilssteget". Nærmere informasjon finnes på <http://www.sjumilssteget.no/>

Vi registrerer at i enkelte kommuner er ikke NAV-kontoret involvert godt nok i arbeidet for barn og unge. Denne utfordringen må vi følge opp i dialog med rådmenn og NAV-ledere.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
73.3 Kvalifiseringsprogrammet	kr 0,00	kr 396 766,08
73.9 Andre oppgaver – Sosialtjeneste (rest 73)	kr 254 590,26	kr 696 707,78
74 Tilsyn med sos. tj. i arbeids- og velferdsforv.	kr 17 669,40	kr 99 000,00
Andre oppgaver under AD	kr 26 195,39	kr 273 283,35
Sum:	kr 298 455,00	kr 1 465 757,00

Helse- og omsorgsdepartementet

Resultatområde 76 Samhandling, kvalitet og helseberedskap

Det vises til rapportering under det enkelte punkt.

76.1 Samarbeid mellom kommune- og spesialisthelsetjenesten

Fylkesmannen har skrevet høringsuttalelse i august til Helse Nord/KS "Kompetanseutfordringer som følger av samhandlingsreformen".

FM har deltatt på konferanse for kommunene vedrørende samhandlingsreformen med særlig fokus på tjenesteavtalene (150 deltakere) og deltatt i samarbeid med Tromsø kommune, UNN og om konkretisering av tjenesteavtalene.

Holdt innlegg på møte i kommuneoverlegeforum for Troms.

Rådgiver innen samhandlingsreformen har arbeidet for alle tre fylkesmenn i Nord-Norge.

Det er lagt ned en omfattende innsats for å styrke og stimulere samarbeidet mellom 1. og 2. linjetjenesten.

Vedkommende har møtt i OSO (overordnet samarbeidsorgan mellom UNN HF og kommunene), hvor mange premisser for samarbeidet mellom 1. og 2. linjen blir fastlagt, deltatt på samarbeidsmøte med Helse Nord og hatt regelmessige møter med KS region nord.

Fylkeslegen møter regelmessig i OSO-møtene, og samarbeid mellom UNN HF og kommunene er drøftet i møter med UNNs kvalitetsutvalg

For øvrig vises det til statusrapporter og annen dokumentasjon som er formidlet fra samhandlingsreformrådgiveren i Nord-Norge til det nasjonale nettverket for implementering av samhandlingsreformen

Jf resultatkrav rapporteres at embetet innehar oversikt over utviklingen og gjennomføringen av samhandlingsreformen i kommuner og foretak gjennom møter og telefonisk oppfølging.

76.3 Kvalitetsforbedring i helse og omsorgstjenesten

Holdt innlegg for Universitetet i Tromsø i januar - flerfaglig forskningsgruppe og Senter for omsorgsforskning med tema utfordringer i kommunehelsetjenesten i Troms-kommunene.

Deltatt på møte i april med direktorat, departementet og Evenes, Tjeldsund og Skånland kommune om helsetjenester til samisk befolkning.

Hatt et kort innlegg for demenskontakter/koordinator i Troms om nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i helsetjenesten, og om prosjektet "etisk kompetanseheving i kommunene i april.

Bidratt til økt forvaltningskompetanse ved innlegg og foredrag for kommuneoverlegene i fylket. Fylkesmannen har avholdt 2 møter der tema har vært bredt og dekket kommuneoverlegens virkeområde.

Kvalitet i helse og omsorgstjenesten har vært et viktig tema i fylkesmannens kommunemøter i 2013 (Kvæfjord, Skånland, Kåfjord, Målselv, Storfjord, Berg, Harstad, Tranøy og Lenvik)

Det har ikke vært arrangert egen IPLOS-konferanse i 2013. Det er svært få henvendelser fra kommunene til Fylkesmannen med spørsmål om IPLOS.

76.5 Felles digitalt nødnett

Felles digitalt nødnett

Hos Fylkesmannen i Troms samarbeider helseavdelingen, miljø- og plan/beredskapsavdelingen om arbeidet rundt etablering av nytt nødnett.

Fylkesmannen i Troms har vært aktivt med på å koordinere arbeidet med etablering av nytt digitalt nødnett i Troms fylke, og samarbeidet med Helsedirektoratet og kommunene i Troms om etablering av nytt digitalt nødnett j henhold til fremdriftsplan.

Vi har deltatt på nasjonale og regionale møter og konferanser angående digitalt nødnett i regi av Hdir, DSB og DNK. I tillegg har vi hatt nytt nødnett som tema på våre kommuneoverlegeforumer som arrangeres to ganger årlig. I dette forum har FM formidlet gjeldende lover og forskrifter med spesiell vekt på Forskrift om krav til akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus.

Nytt nødnett var også et av flere tema på møte mellom Fylkesmennene og Helse Nord RHF i april.

Fylkesmannen i Troms har hatt møte med leder for DNK, der arbeidet med etablering av nytt digitalt nødnett ble presentert for Fylkesmann og avdelingsdirektørene for hhv miljø-, plan/beredskaps- og helseavdelingen. Her ble dekningskartet for Troms fylke presentert og FM i Troms kom med innspill.

Fylkesmannen har videreformidlet til kommunene Miljøverndepartementets brev av 14.11.2012 om retningslinjer ved behandling av søknader om utbygging av nødnett i verneområder.

76.6 Helseberedskap og smittevern

Helseberedskap

Deltatt aktiv i planlegging og gjennomføring av beredskapsøvelsen Barents Rescue 2013. Øvelsen har bidratt til betydelig forbedring av lokale bredskapsplaner i øvelseskommunene (Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Nordreisa, Skjervøy, Balsfjord og Tromsø). Fylkemannes helseavdeling fikk god trening i samhandling og krisehåndtering. Samhandlingen ble komplisert og noe ouversiktig i siste fase av øvelsen. Etter vår erfaring er CIM ikke et optimalt kommunikasjonsverktøy for vårt behov ift krisehåndtering og krisekommunikasjon.

Bidratt med at kommunene er beredt til å innføre nasjonalt legevaktsnummer 116117 ved å informere om fremdrift på møter, og via epost og telefon.

Smittevern

Bidratt i øvelse med mattilsynet regionalt. Bidratt med veiledning til kommuner ved utbrudd av smittsom sykdom.

76.7 Personell og kompetanse

Utarbeidet nytt rapporteringsskjema for midlene tildelt fra Kompetanseløftet.

Innhentet resultat- og plantall Kompetanseløftet 2015 fra kommunene februar og mars og sammenfattet dette i en analyse til Helsedirektoratet.

Innhentet rapportering for bruk av midler fra Kompetanseløftet i 2012.

Utlyst og fordelt midler fra Kompetanseløftet 2015.

Fulgt opp rekrutteringspatroljen i Midt-Troms.

Spredt informasjon om fagskoletilbud for helsefagarbeidere.

Planlagt rekrutteringskonferanse for elever på Vg1 - Helse og oppvekstfag.

Utarbeidet høringsuttalelse til Helse Nord/KS "Prosjekt kompetanseutfordringer som følger av samhandlingsreformen".

Orienterer Fylkeseldrerådet hvordan vi arbeider med tilskuddsforvaltningen på Kompetanseløftet.

Deltatt på regional helsefaglig utdanningskonferanse i april på Univeristetet i Tromsø - "Møtet mellom ulike kulturer".

Igangsatt revisjon av vår veileder "Veileder for kommunal kompetanseplanlegging i kommunenes helse- og omsorgstjeneste".

Har utlyst og fordelt stimuleringsmidler til kompetanseheving innenfor rus og psykisk helse.

Har utlyst og fordelt stimuleringsmidler til utvikling og utprøving av samhandlingsmodeller på rusfeltet.

Gjennomført fire dagsmøte i nettverket "Koordineringsgruppen for Kompetanseløftet". Følgende deltar i nettverket: Universitetet i Tromsø, Høgskolen i Harstad, Troms fylkeskommune fagskolen, Norsk sykepleierforbund, Fagforbundet, Kommunenes opplæringskontor, USHT, "Bli helsefagarbeider", KS Rådmannsutvalget, KS Nord-Norge rådgiver for samhandlingsreformen og Fylkesmannens fagavdelinger.

Turnusordningene for leger og fysioterapeuter - kapasitet og kvalitet

Turnustjeneste for fysioterapeuter: I Nord-Norge var det i 2013 flere tilgjengelige turnusplasser enn antall kandidater utdannet i landsdelen. Turnusplasser i Nord-Norge som ikke benyttes av kandidater utdannet her, blir benyttet av de øvrige norske utdanningene. Kapasiteten landet sett under ett er for liten. Årsaken er primært mangel på turnusplasser i spesialisthelsetjenesten. Det førte til venteliste for gjennomføring av turnustjenesten i 2013.

Fylkesmannen i Troms administrerer den nasjonale ventelisten for turnuskandidater i fysioterapi på oppdrag fra

Helsedirektoratet. Denne oppgaven har vist seg å være betydelig mer omfattende og komplisert enn først antatt. Erfaringer fra arbeidet i 2013 vil ligge til grunn for dialog mellom Fylkesmannen i Troms og Helsedirektoratet om hvordan oppgaven skal ivaretas i 2014 og framover.

Selve administrasjonen av turnustjenesten for Troms og Nord-Norge (som regionansvarlig) fungerer greit. Fylkesmannen i Troms har et godt samarbeid med Fylkesmannen i Nordland og Fylkesmannen i Finnmark.

Turnuskandidatenes tjenestesteder får et stort antall henvendelser fra kandidater som er utdannet utenlands, og som trenger veiledet tjeneste i kommunehelsetjeneste og spesialisthelsetjeneste før de kan søke SAK om offentlig godkjenning som fysioterapeut. Disse kandidatene ser ut til å streve med å finne steder å gjennomføre slik tjeneste. Fylkesmannen har ingen oppgaver knyttet til slike kandidater, men får også mange henvendelser fra dem.

Fylkesmannen i Troms har deltatt aktivt i arbeidet med innføring av søknadsbasert ordning for turnusleger, bl.a. gjennom deltakelse i klinisk samarbeidsutvalg (KSU) om turnustjensten i UNN HF og kommunene i UNN HFs lokalsykehusområde. Har hatt innlegg på to møter med Helse Nords samarbeidsutvalg og gitt mange råd per epost og telefon til kommunene.

Gjennomførte kurs og samlinger for turnuskandidater og veiledere, ordningen med fylkesveiledere for turnusleger i kommunal helse- og omsorgstjeneste.

Fylkesmannens obligatoriske turnuskurs for leger, fysioterapeuter og kiropraktorer arrangeres to ganger årlig, og fungerer godt. Kurs for turnusfysioterapeutenes veiledere ble gjennomført over fire dager høsten 2012. Det var derfor ikke grunnlag for å arrangere kurs i 2013.

Hvert halvår arrangerer gruppeveilederne hos Fylkesmannen i Troms et to-dagers akkuttkurs for turnusleger i samarbeid UNN og kommunene i området. Gruppeveilederen arrangerer også takstkurs og 3 gruppeveiledningsmøter for turnuslegene med nær 100% oppmøte og god eveluering.

76.8 Rettsikkerhetsarbeid

Fylkesmannen i Troms mottok i 2013 totalt 149 vedtak om bruk av tvang etter pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4A. Vedtakene kom fra den offentlige tannhelsetjenesten med 11 vedtak, spesialisthelsetjenesten med 16 vedtak og kommunene i Troms med 122 vedtak. Sju av disse er opphevet, 14 er helt eller delvis endret, seks har vært uaktuell å sluttbehandle.

Gjennomført løpende etterprøving. Mottatt 2 klager.

Gjennomført forelesninger på Fylkesmannens turnuskurs for leger og fysioterapeuter. Hatt forelesning om rettsikkerhet og klagesaksbehandling for gynekologer under spesialsitering i Nord-Norge.

Hatt et regionale samarbeidsmøte med FM Finnmark og FM Nordland - februar

Det har vært gitt veiledning per telefon og e-mail på forespørsel fra helsepersonell gjennom hele året.

Resultatområde 77 Andre oppdrag

Det vises til rapportering under det enkelte punkt.

77.2 Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Ingen saker i 2013

Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittelig saksbehandlingstid
FMTR	13	7
Sum	13	

77.3 Særfradrag

Behandlet 3 saker i 2013. Gj.saksbehandlingstid 14 dg.

Særfradrag for utgifter til behandling utenfor den offentlige helsetjenesten. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMTR	3	14
Sum	3	

77.4 Førerkortsaker

Førerkort. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMTR	1150	50
Sum	1150	

77.5 Pasientjournaler

Pasientjournaler. Antall saker.

Embeter	Antall
FMTR	0
Sum	0

Resultatområde 83 Folkehelsearbeid

Det vises til rapportering under det enkelte punkt.

83.1 Folkehelsearbeid

En overordnet vurdering av hovedutfordringene i kommunenes og fylkeskommunenes oppfølging av folkehelseloven:

Kommunenes oppmerksomhet om befolkningens helse er styrket gjennom folkehelseloven, samhandlingsreformen og andre styringssignaler. Rådmannsnivået og planleggere i kommunene medvirker nå i større grad i arbeidet med å knytte planleggingen opp mot folkehelseloven. Folkehelse som tema for samfunnsutvikling er mer omtalt enn tidligere, og har vært et viktig dialogpunkt i alle 9 kommunemøter som ble gjennomført i 2013 (Kåfjord, Storfjord, Lenvik, Målselv, Berg, Tranøy, Harstad, Kvæfjord, Skånland)

De kommunale planstrategiene i 2012 og 2013 omtalte folkehelse temaet på ulike måter. Kommunene følger opp folkehelsearbeidet fra planstrategiene ved å ta det inn i kommuneplanens samfunnsdel. Frisklivssentraler og nye stillinger som folkehelsekoordinator etableres i stadig flere kommuner. I Troms arbeider kommunene godt med å følge opp Sjumilssteget, som er en overordnet satsing rettet mot barn og unges helse og trivsel.

Vi ser tre hovedutfordringer for kommunene i arbeidet.

1. Kommunene har ikke utarbeidet en oversikt over helsetilstanden i befolkningen, jf. folkehelselovens § 5. Her vil nok Helsedirektoratets veileder på området, utgitt i september 2013, komme til nytte framover.
2. Kommunene har liten kompetanse når det gjelder å fastsette mål og strategier for folkehelsearbeidet, jf. folkehelselovens § 6. Det fører til at planer etter plan- og bygningsloven ikke i tilstrekkelig grad viser hvordan kommunen vil møte sine helseutfordringer.
3. De to ovenstående punktene kan tyde på at folkehelsearbeidet i kommunene ennå har for svak forankring mht. plantilknytning, kompetanse, stillingsressurser og økonomi.

Formidling av styringssignaler til kommunene om folkehelseloven og kunnskapsbasert folkehelsearbeid skjer overordnede 4-årige dialogmøter med kommunene, i tilskuddsforvaltning og generell råd og veiledning. Informasjon er også gitt i Fylkesmannen årstale («Januartalen») til alle ordførere og rådmenn, til

kommuneoverlegeforum, til helsesøstrene i Troms, til koordinatorene for fylkets 24 kommuner i satsingen Sjumilssteget, i møte med saksbehandlere innen friluftsliv i de 8 Midt-Troms-kommunene, i møte Husbanken om tilskuddsforvaltning innen boligsosialt arbeid og barnefattigdom, i konferanse om samfunnsikkerhet/beredskap for Nord-Troms-kommunene, i møte med leder av Norsafety AS, og i samarbeid med UNN Tromsø og tilhørende lokalsykehuskommuner om konkretisering av Tjenesteavtale nr. 10 om forebygging og folkehelsearbeid. Styringssignaler er også gitt i uttalelser til kommunale planer (1 helse- og omsorgsplan, 1 kommuneplanens samfunnsdel, 2 kommunale planstrategier, 4 planprogram til kommuneplanens samfunnsdel). Fylkesmannen deltar i planforum i regi av fylkeskommunen, hvor vi i 2013 har deltatt ved drøfting av kommuneplanens samfunnsdel i 2 kommuner.

Gjennomføring av kompetansetiltak for kommunene og fylkeskommunen om helsemessige forhold ved skolemiljøer:

Ikke utført i 2013 pga. at Helsedirektoratet ikke hadde ferdigstilt opplegget for kompetansetiltak.

Resultat av kartleggingen av godkjenningsstatus ved skolene og kommunenes tilsynspraksis på området:

Ikke utført i 2013 pga. at kartleggingen ble forsinket fra Helsedirektoratet.

Hvilke tiltak som er gjennomført knyttet til kommunenes forvaltning av alkoholloven og styrking av kommunenes kontrollvirksomhet.

Fylkesmannen gjennomførte 2-dagers kurs i desember 2012 for kommunale saksbehandlere innen salgs- og skjenkebevillinger. 50 deltakere fra 24 kommuner. Tidspunktet for kurset medførte at vi ikke vurderte det som nødvendig å gjennomføre ny opplæring i 2013.

Antall kontroller og sanksjoner vedrørende statlige skjenkebevillinger.

Hvilke tiltak som er gjennomført for å øke deltakelsen i FRI-programmet.

FRI-programmet er omtalt i en rekke forelesninger på folkehelseområdet, og inngår i den generelle kommunedialogen hvor Fylkesmannen gir råd og veiledning om kunnskapsbaserte folkehelse tiltak.

Handlingsplan for forebygging av uønskede svangerskap og abort 2010-2015 – strategier for bedre seksuell helse:

Det var 12 søknader på midler i 2013, og alle fikk tildelt midler. 8 søknader kom fra kommuner, i tillegg søkte Longyearbyen sykehus, MSO Tromsø, Studentsamskipnaden i Tromsø og Amatheia. Tiltakene som er gjennomført dreier seg i hovedsak om primærforebyggende arbeid innen seksuell helse rettet mot ungdom og unge voksne. Vårt inntrykk er at arbeidet som utføres på grunnlag av midlene i stor grad er i tråd med føringene som er gitt fra Helsedirektoratet ved utlysning av tilskuddet.

Resultatområde 84 Kommunale helse- og omsorgstenester

Det vises til rapportering under det enkelte punkt.

84.1 Allmennlegetjenesten inkludert fastlegeordningen

Ha gjennomført møter med kommunen om allmennlegetjenester

Legetjenester inngikk som deltema i landsomfattende tilsyn med helsestasjonstjenester i 5 kommuner + Longyearbyen

To møter, hver av halvannen dags varighet, er gjennomført med kommuneoverleger i kommunene i Troms. Flere relevante tema om allmennlegetjenester er drøftet.

Ha informert kommunene om ny fastlegeforskrift og forskrift om den akuttmedisinske kjeden (når denne er vedtatt i løpet av 2012).

Det er gitt en rekke råd til kommune via telefon og epost om fastlegeordningen, opprettelse av nye listehjemler og drift av legekantor og legevakt.

Gitt nødvendig informasjon og opplæring til politikere, administrasjon og ansatte i ny helse- og omsorgstjenestelov, samt om endringer i andre relevante lover.

Se rapportering om informasjonsarbeid knyttet til folkehelseloven under kap. 83.1 Folkehelsearbeid.

Helse- og omsorgsloven og samhandlingreformen var i 2013 tema på Fylkesmannes januarmøte med ordførere og rådmenn, og det er blitt gitt råd om lovendringer via telefon, epost og i kommunedialogmøter.

84.4 Helsetjenesten til innsatte i fengsel

Deltatt på regionalt samarbeidsmøte jf Rundskriv G-8/2006 i februar.

Tildelt kompetansehevingsmidler på rus og psykisk helse til ansatte i fengselsvesenet.

84.6 Helse- og omsorgstjenester i et flerkulturelt samfunn

Deltatt på direktoratets todagers konferanse i januar med oppsummering av satsinger i helsetjenester til samisk befolkning - Omsorgsplan/Demensplan.

Deltatt på direktoratets og departementets samling med ETS-kommunene i april om helsetjenester til samisk befolkning.

Utarbeidet standardformulering i alle planuttalelsene fra Fylkesmannens helse- og omsorgsavdeling hvor vi påpeker kommunenes ansvar for å ivareta samisk språk og kulturforståelse i tjenesteutøvelsen (samarbeid med Sametinget).

Har avholdt møte med RVTS Nord om samarbeid knyttet til embetsoppdraget innen tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Tildelt tilskudd på kr. 60 000 til RVTS Nord. Formål: Forebygging av kjønnslemlestelse, informasjon til helsepersonell i kommunene. Oppgaven ivaretas godt av RVTS Nord, som har bred kompetanse og store faglige nettverk i kommunene i Troms.

Har avholdt regional konferanse med FM Finnmark, Tromsø kommune, m.fl. hatt fokus på "utfordringer ved demensutredning på tvers av etnisitet" v/Fred Andersen, førsteamanuensis Institutt for samfunnsmedisin UIT

84.8 Forebyggende helsetjenester

Opplæring i internkontroll og avvikshåndtering.

Fylkesmannen foreleste på fylkessamling for helsesøstre i forkant av tilsyn med helsestasjonstjenester 0-6 år. Tilsynet gjennomført i 5 kommuner samt på Longyearbyen sykehus.

Økt kapasitet i helsestasjons- og skolehelsetjenesten i fylket.

Kartlegging av kapasitet i kommunenes helsestasjons- og skolehelsetjeneste er gjennomført. Resultatene fra kartleggingen brukes i planuttalelser, kommunemøter og annen kommunedialog.

Gjennom satsingen Sjumilssteget har Fylkesmannen støttet tverrfaglig utviklingsarbeid i kommunene, hvor også styrking av helsestasjons- og skolehelsetjenesten er tema.

Fylkesmannen har et nært samarbeid med NSF's Faggruppe for helsesøstre i Troms, og vi formidler mye relevant informasjon til sjefhelsesøster/ledende helsesøster i kommunene.

Opplæring i lovverk og lovfortolkning som er relevant for frisklivssentraler.

Opplæring for ansatte i kommunale frisklivssentraler i Nordland, Troms og Finnmark ble gjennomført i Tromsø i samarbeid med Helsedirektoratet i mai (tre dager, 30 deltakere) og i september (to dager, 22 deltakere).

Fylkesmannen har fordelt tilskuddsmidler til 15 kommuner, og har gjennom den prosessen gitt kommunene omfattende råd og veiledning om regelverk for frisklivssentralene. Fylkesmannen foreleste på oppstartsamling for frisklivssentralen i Tromsø kommune, og har deltatt i møte med kommunen for å gi råd og veiledning om regelverk og lovfortolkning.

84.11 Tannhelse

På regional konferanse i oktober har FM hatt den offentlige tannhelsetjenesten som bidragsyter – fylkestannlegen: "rettigheter for eldre og langtidssyke" og kompetansesenter for tannhelsetjenesten: "demens og god tannhelse, er det mulig?"

84.12 Habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator

Koordinerende enhet og IP var tema på landsomfattende tilsyn med helsestasjonstjenester 0-6 år i 5 kommuner samt Longyearbyen sykehus. I forbindelse med tilsynsvirksomheten har vi fulgt opp kommuner som ikke har etablert koordinerende enhet i tråd med helse- og omsorgstjenesteloven.

I kommunemøtene som ble avholdt i 2013 har det vært undersøkt om de åtte kommunene som ble besøkt hadde etablert koordinerende enhet. Temaet har videre vært et dialogpunkt i kommunebildet som ble utarbeidet i forkant av møtet.

Fylkesmannen i Troms har bistått Helsedirektoratet i å følge opp kommuner som har personer under 50 år som bor fast i alders- og sykehjem eller boform for heldøgns- omsorg og pleie. I følge de opplysninger vi har mottatt fra kommunene var det per 31.12.2012 fem personer i Troms under 50 år som bodde fast i alders- og sykehjem eller boform for heldøgns omsorg og pleie - fordelt på tre kommuner.

84.13 Omsorgsplan 2015

Utarbeidet samarbeidsavtale i januar mellom USHT, Nasjonalforeningen for folkehelse og Fylkesmannen om drift av "Demensnettverket i Troms".

Vært med å planlegge og gjennomføre regional todagers demenskonferanse i oktober - et samarbeid mellom Fylkesmannen i Troms, Fylkesmannen i Finnmark, Tromsø kommune, Nasjonalforeningen, Universitetet i Tromsø, KS Nord-Norge USHT og USHF.

Samarbeid/møte med nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse om demensomsorgens ABC, pilot prosjekt "utviklingshemming og aldring", erfaringssamling på Gardermoen i oktober. Deltatt på oppstartseminar i april

Deltatt på USHT sin Vårkonferanse og UIT sin Forskningskonferanse

Forberedt og laget innstilling til søknader om tilskudd fra kommunene i Nord-Norge til kompetansehevede tiltak for lindrende behandling og omsorg ved livet slutt, april

Gjennomført 2-dagers samling for demenskontakter/koordinator "Demensnettverket i Troms" april

Møte i januar med Fylkeskommunen om virkemidlene i Omsorgsplan.

Deltatt på erfaringssamling med direktoratet i januar om satsinger knyttet til tilbudet til samisk befolkning.

Deltatt og holdt innlegg på møter i USHT sitt fag- og samarbeidsråd - to årlige møter.

Møte med Norsk Sykepleierforbund Troms i juli om utfordringer i kommunenes helse- og omsorgstjenester - gjennomgang av kommuneundersøkelse i regi av NSF.

Deltatt på direktoratets todagers rådgiversamling i juni og i oktober.

Igangsatt planlegging av ny helse- og omsorgslederkonferanse - august 2014.

84.14 Psykisk helse og rus

Kvalitetssikret og sammenstillt kommunenes rapporteringer om psykisk helsearbeid IS-24/2012 og om kommunalt rusarbeid IS-8/2012 innen fristen.

Stimuleringstilskudd til "utvikling og utprøving av samhandlingsmodeller på rusfeltet" er tildelt til 5 kommuner i tråd med retningslinjene. hver kommune fikk tildelt kr. 500 000.

Stimuleringsstipend til videre/etterutdanning på rusfeltet og videreutdanning i psykisk helsearbeid er tildelt til 4 kommuner (inkludert Tromsø fengsel) tilsammen 39 studenter, inkludert 2 spesialiseringer for psykologer. Tildelte midler tilsammen kr. 2 311 967.

Rapportert om avvik/status på bruk av belastningsfullmakter-videreutdanning i psykisk helsearbeid, psykososialt arbeid med barn og unge og rusproblematikk.

Plan over aktiviteter/tiltak for 2013 sendt direktoratet innen fristen.

Har i samarbeid med KORUS og RIO Arrangert to "forum for rus og psykisk helse" konferanser i april og oktober. Fokus på konferansene har vært St.meld. 30 "Se meg", brukermedvirkning og koordinerende enhet.

Har hatt løpende samarbeidsmøter med kompetansesenterene KORUS og NAPHA og brukerorganisasjonene RIO og Marborg om arrangering av kurs og konferanser.

Samarbeid med RVTS vedrørende konferanse for kriseteam.

Deltatt i arbeidsgruppe for "Sjumilssteget" tilsammen 6 arbeidsgruppemøter i 2013.

Har hatt samarbeidsmøte med organisasjonen Barn av rusmisbrukere og Landsforeningen for barnevernsbarn.

Hatt samarbeidsmøte med Fontenehuset november.

Deltatt på rådgiversamling i Helsedirektoratet i oktober.

Deltatt på oppvekstkonferanse i november.

Kvalitets- og kompetanseutviklingstiltak med tverrfaglig og tverrsektorielt fokus som bidrar til samhandling og koordinerte tjenester for målgruppen.

Sjumilssteget er utviklet av Fylkesmannen i Troms. Det er et omfattende program for å iverksette FNs barnekonvensjon i kommunene. Sjumilssteget har solid politisk, administrativ og faglig forankring i alle kommunene i Troms. Fylkesmannen gjennomførte bl.a. en dagskonferanse for kommunenes koordinatører i Sjumilssteget i 2013. Vi viser til omtale på www.sjumilssteget.no Fylkesmannen har etablert et fast årlig møtepunkt med regionale kompetansemiljøer. Disse miljøene er også godt kjent med Sjumilssteget. En rekke kompetansehevingstiltak innen med tverrfaglig og tverrsektorielt fokus tilbys kommunene via nettstedet www.kompetanseheving.no i samarbeid mellom KoRus Nord og fylkesmennene i Nordland, Troms og Finnmark.

Redegjørelse av hvordan og i hvilket omfang embetet har bidratt til at de ulike sektorenes arbeid med barn og unge med sammensatte problemer er blitt bedre koordinert

Se rapportering om Sjumilssteget ovenfor. Kommuneanalysen som ble gjennomført i Sjumilssteget på høsten 2012 ble oppsummert kommunevis i rapportens form i 2013. Der redegjør kommunene for status innen arbeid med barn og unges helse og trivsel. Tverrfaglig og tverrsektoriell innsats er vektlagt i analysen. Den er et utgangspunkt for forbedringsarbeid i kommunene. Oppfølging av kommuneanalysen i Sjumilssteget er tema i kommunemøter, planuttalelser, stipendforvaltning og annen kontakt mellom Fylkesmannen og kommunene. RKBU Nord har evaluert Sjumilssteget i 2013, og påviser betydelig positiv effekt på lokalt tverrfaglig og tverrsektorielt arbeid i kommunene i Troms. Det er bevilget skjønnsmidler til kommunale satsinger/prosjekter i Sjumilssteget i flere år fram til 2012. I 2013 videreføres et flertall av satsingene/prosjektene som del av vanlig drift i kommunene.

Resultatområde 85 Spesialhelsetjeneste

Det vises til rapportering under det enkelte punkt.

85.1 Abort- og steriliseringsnemndene

Ingen rapportering

85.3 Lov om transplantasjon

Ingen saker

Antall saker

Embeter	Antall
FMTR	0
Sum	0

85.4 Tillatelse til å rekvirere sentralstimulerende midler

Tillatelser til å rekvirere sentralstimulerende legemidler. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMTR	234	12
Sum	234	

85.5 Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep

Ingen saker

Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMTR	0	
Sum	0	

85.8 Behandling av klager etter psykisk helsevernloven

Ingen rapportering

85.9 Øvrige oppgaver knyttet til det psykiske helsevernet

Ingen rapportering

85.10 Kontrollkommisjonsoppgaver

Ingen rapportering

85.11 Hjemsendelse, hjemhenting og gjennomføring av tvungen psykisk helsevern for pasienter som ikke har bosted i riket

Motta og behandle henvendelser om behov for hjemhenting, hjemsendelse og gi oppdrag til helseforetak: Ingen saker i 2013. Gitt råd og veiledning i flere saker.

Utgifter til gjennomføring av tvungent psykisk helsevern i norske sykehus - 1 sak.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
82 Tilsyn og klagesaksbeh. etter helsetj. loven	kr 4 814 090,25	kr 0,00
83 Folkehelsearbeid	kr 1 371 725,04	kr 204 319,44
83.1 Folkehelsearbeid generelt	kr 0,00	kr 0,00
83.2 Tilsyn etter folkehelseloven	kr 3 255,20	kr 0,00
84 Kommunale helse- og omsorgstjenester	kr 3 746 957,73	kr 709 651,59

85 Spesialhelsetjenesten	kr 1 100,63	kr 735 125,38
76 og 77 Kvalitet og samhandling og Andre oppdrag	kr -30 214,04	kr 508 436,64
Andre oppgaver under HOD	kr 32 874,62	kr 0,00
Sum:	kr 9 939 789,00	kr 2 157 533,00

Samferdselsdepartementet

Resultatområde 91 Oppdrag for Samferdselsdepartementet

91.1 Avkjørselssaker etter vegloven

Fylkesmannen har mottatt og behandlet 1 klagesak i saker om avkjørsel fra riksveger i 2013. Saken gjaldt stenging av avkjørsel. Klagen ble ikke tatt til følge.

91.2 Konesjon til anlegg og drift av taubaner

Fylkesmannen har saksbehandlet 4 saker i 2013.

Utenriksdepartementet

Resultatområde 92 Oppdrag for Utenriksdepartementet

92.1 Apostiller

I 2013 ble det utstedt 706 apostiller.

92.2 Forberedelse av saker om honorære konsuler

Ingen saker i 2013.

Kulturdepartementet

Resultatområde 95 Tros- og livssynssamfunn

Det har ikke blitt registrert nye trossamfunn i Troms i 2013. Det er nå registrert 19 trossamfunn. Det finnes også to uregistrerte trossamfunn i Troms. I tillegg har vi flere menigheter av trossamfunn som er registrert sentralt. Disse blir registrert hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Det er ellers ingen spesielle forhold i forbindelse med trossamfunn vi finner grunn til å rapportere. Vi har ikke mottatt søknader i medhold av trossamfunnsloven § 18 første ledd.

I 2013 anviste vi statstilskudd med kr 3 234 887 til trossamfunn (mot kr 2 672 056) i 2011).

Resultatområde 96 Gravferdsloven

Fylkesmannen har i 2013 innvilget 26 søknader om tillatelse til å spre aske for vinden. Ingen søknader ble avslått.

Resultatområde 98 Oppdrag på det administrative området

98.1 Rekruttere, videreutvikle og beholde medarbeidere

Ansatte:

Antall ansatte pr 31.12.2013 var 132 (Dette er inklusive 3 leger i 20 % stilling)

Sykefravær:

Mål 2013: 4%.

Totalt sykefravær: 4,2 %. Kvinner 3 % / menn 1,2 %

Egenmeldt fravær: 1,1 %. Kvinner 0,7 % / menn 0,5 %

Legemeldt fravær: 3,1 %. Kvinner 2,3 % / menn 0,8 %.

Det totalte sykefraværet har gått ned i forhold til tidligere år. 2012 - 5,1%/ 2011 - 5,4%.

Vårt sykefravær har vært stabilt de siste årene, med en flott nedgang i 2013. Vi følger opp sykmeldte innenfor de krav som stilles. Vi forsøker å forebygge sykefraværet med bl.a å tilby ergonomivurdering av fysioterapeut til nyansatte og andre som melder om behov. Det legemeldte fraværet er stort sett langtidsfravær som skyldes sykdommer som vi som arbeidsgiver lite kan gjøre noe med.

Jobbstrategi for personer med nedsatt funksjonsevne for 2013-2014:

I 2013/2014 har vi planlagt og gjennomfører en større intern ombyggingsprosess. Dette har tatt veldig mye tid og ressurser for ansatte i administrasjonen. Å få inn en person med nedsatt funksjonsevne har derfor vært nedprioritert, da vi ikke ville hatt kapasitet til å følge opp denne personen. Når ombyggingsprosessen er ferdig i mai 2014, vil vi forsøke å få inn en person med nedsatt funksjonsevne.

Lærling:

Vårt mål er til enhver tid og ha inne 2 lærlinger, en kontorlærling og en IT lærling (en som er på første året og en som er på andre året). Vi hadde inngått avtale med en kontorlærling som skulle vært her i 2 år fra august 2012, men vedkommende sluttet etter eget ønske i februar 2013. Ombyggingsprosessen er grunnen til at vi ikke tok inn ny lærling fra høsten 2013. På IT har vi ikke hatt noen lærling i 2013. Dette skyldes mangel på fast ansatt IT personell. Nå er dette på plass og vi ser på muligheten for å ta inn IT lærling fra høsten 2014.

Personer med innvandrerbakgrunn:

Har ikke satt noen mål i forhold til å rekruttere personer med innvandrerbakgrunn. Har få søkere med innvandrerbakgrunn. Alle søkere uansett bakgrunn blir behandlet likt.

Integrering av personer med nedsatt funksjonsevne:

Har som mål å tilby IA plass. Ved utlysning av stilling tas med at vi er IA bedrift og at vi så langt som mulig vil tilrettelegge for personer med nedsatt funksjonsevne.

Økt pensjonerinsalder:

Seniordager. Mulighet til å ta inntil 14 dager fri med lønn etter fylte 62 år.

Tilsatte med innvandrerbakgrunn

Tilsatte med innvandrerbakgrunn

Embete	Antall 2012	% 2012	2013	% 2013
FMTR	3	2,5	2	1,7
Sum	3	0	2	0

98.2 Risikostyring

Ledermøtet vedtok embetets overordnede retningslinjer om risikostyring på møte den 12.12.2012. Risikostyring har flere ganger vært tema på ledermøtet i 2013 (tertialvis avdelingsvis rapportering). Vurdering av den enkelte risiko plasseres av avdelingsleder i et risikokart med sannsynlighet og konsekvens som akser, og resultatet diskuteres i ledermøtet med forslag til tiltak. Våren 2014 vil embetet utarbeide en overordnet risikoanalyse basert på de avdelingsvise risikovurderinger fra 2013 og første tertial 2014 sett i sammenheng med Fylkesmannens måloppnåelse.

98.3 Medvirkning

Fylkesmannen er opptatt av å sikre medbestemmelse og medvirkning fra ansatte og deres organisasjoner. Vi har oppdaterte personalpolitiske retningslinjer og vi har etablert faste møtestrukturer.

Fylkesmannen synes det er viktig å ha tett og god kontakt med organisasjonene. Foruten 3 tertialvise møter mellom embetsledelsen og organisasjonene hvert år og et årlig møte mellom hele ledergruppa og organisasjonene, har vi møter i forbindelse med budsjett og lokale forhandlinger. I tillegg har alle organisasjonene ved embetet blitt innkalt til informasjon og drøftinger når det er blitt vurdert som nødvendig. Dette har i 2013 vært særlig aktuelt i forbindelse med ombyggingsprosessen.

Vi legger fortløpende ut relevant informasjon på vårt intranett til alle ansatte.

Informasjon om ledige stillinger som lyses ut blir sendt til alle organisasjonene på embetet. Dette sikrer reell medvirkning når det gjelder stillings- og lønnplassering.

Fylkesmannen tilstreber å sikre deltakelse fra organisasjonene i interne råd og arbeidsgrupper.

98.4 Likestilling og likeverd

Likestillingsrapport 2013

Lønns og stillingsnivåer

120 personer var ansatt i hel/deltidsstillinger pr 01.10.2013.

Av disse var 3 kvinner og 1 mann ute i 100 % foreldrepermisjon.

Fordeling kvinner/menn

70 kvinner – 58 % - 64 fast ansatt / 6 midlertidig ansatt (eng. vikariat)

50 menn - 42 % - 48 fast ansatt / 2 midlertidig ansatt (eng. vikariat)

Ledergruppa

Ledergruppa består av 9 personer. Pr. 01.10.2013 var det 4 kvinner i ledergruppa.

Det var ikke utlyst noen lederstillinger i 2012. I 2013 var det utlyst en lederstilling (miljøverndirektør). Denne stillingen var tidligere besatt av en kvinne og ble på nytt besatt av en kvinne.

Antall deltidsstillinger er 9 – (7,5 % av totalen)

6 kvinner – 5 % av totalen

3 menn – 2,5 % av totalen

Av disse 9 har 6 personer (2 mann og 4 kvinner) redusert stilling pga. redusert arbeidsevne og har delvis uførepensjon. Dette utgjør 5 % av arbeidsstyrken. En mann hadde i 2013 delvis AFP.

Bruk av overtid og ubekvem arbeidstid

Alle ansatte hos fylkesmannen i Troms har normal arbeidstid fra 08.00 – 1500/1545. Vi har fleksitid og praktiserer kun overtid i forbindelse med tilsyn og evt. andre pålagte aktiviteter på kveld/ettermiddagstid. De fleste tilsyn kan tas i arbeidstiden, men i enkelte tilfeller for eksempel ved besøk i barnevernsinstitusjoner må disse noen ganger tas på kveldstid.

Velferdspermisjoner

Vi har utarbeidet egne interne retningslinjer for når velferdspermisjon kan gis. Retningslinjene gjelder for både kvinner og menn. I 2013 ble det gitt velferdspermisjon i 136 dager. Menn 55 dager / kvinner 81 dager.

Omsorgspermisjoner/ foreldrepermisjoner

Pr 01.10.2013 hadde 3 kvinner og 1 mann foreldrepermisjon.

Sykefravær 2013

Legemeldt fravær: 3,1 %

Kvinner: 2,3 %

Menn: 0,8 %

Barns sykdom

114 dager = 0,4 %

Kvinner: 67 dager / menn: 47 dager.

Ansettelser i 2013

I 2013 ble 16 stillinger utlyst eksternt. Det jobbes fortsatt med tilsetning i 2 av stillingene. En av stillingene ble ikke besatt og vil bli utlyst på nytt i 2014.

Alle var utlyst som 100 % stillinger. Ingen interne utlysninger i 2013.

Etter en av utlysningene ble det tilsatt 2 personer.

Av de 14 (13 + 1 (2 vikarer tilsatt etter en utlysning)) som til nå er blitt ansatt etter eksternt utlysning i 2013, var det 9 kvinner og 5 menn. 8 av de besatte stillingene var faste, her var fordelingen 5 kvinner og 3 menn. De resterende 6 var engasjement/vikariat og her var fordelingen 4 kvinner og 2 menn.

Bruk av tid og ressurser til kompetansehevende tiltak

I løpet av 2013 er det gitt noen permisjoner m/lønn for både kvinner og menn for videreutdanning/kurs/kompetansehevende tiltak (dekning av kurs/studieavgifter/bøker og fri til samlinger).

En person har hatt utdanningspermisjon uten lønn i 100 % stilling første halvår for å ta videreutdanning.

Vi registrerer ikke bruk av tid og ressurser til kompetansehevende tiltak, disse aktivitetene forvaltes ved de ulike

avdelingene hos oss.

Planlagte og gjennomførte tiltak

Internt hos Fylkesmannen i Troms har vi fokus på likestilling ved utlysning og tilsetninger i nye stillinger, både faste, vikariat og engasjement. I avdelinger med stor andel av et kjønn oppfordrer vi det underrepresenterte kjønn å søke på stillingen. Ved å ha fokus på likestilling i rekrutteringsprosessen håper vi på sikt å kunne oppnå en jevnere fordeling også avdelingsvis. Fylkesmannen har stor tro på at vi oppnår det beste arbeidsmiljøet ved å ha balanse mellom kjønn, samt spredning i alderssammensetningen.

Vi har også følgende tekst med i våre annonser på ledige stillinger:

”Den statlige arbeidsstyrken skal i størst mulig grad gjenspeile mangfoldet i befolkningen. Fylkesmannen oppfordrer kvalifiserte kandidater til å søke, uavhengig av alder, kjønn, funksjonshemming/evne eller etnisk bakgrunn. Fylkesmannen er IA-virksomhet og vil forsøke å legge arbeidsforholdene til rette for tilsatte med nedsatt funksjonsevne”.

I tilknytning til ansettelser har vi også fokus på muligheten til å ansette innvandrere. I Troms har vi få søkere med innvandrerbakgrunn, men er det noen som er kvalifisert for stillingen blir de innkalt til intervju på lik linje med andre søkere. Hos Fylkesmannen i Troms hadde vi i 2013, 3 fast ansatte med innvandrerbakgrunn. Den ene sluttet etter første halvår.

Vi er også åpen for å tilsette personer med nedsatt funksjonsevne (pr. 01.10.2013 hadde vi 6 personer) som har fått arbeidet tilrettelagt både i forhold til stillingsstørrelse og andre fysiske tilrettelegginger. Alle 6 har delvis uførepensjon.

Lønn

		Kjønnsbalanse			Lønn	
		m%	k%	Totalt(N)	m (kr/%)	k (kr/%)
Embetsledelse/direktør	2013	56,0	44,0	100	100	76,0
	2012	56,0	44,0	100	100	0,0
Seksjonssjef/ass. direktør	2013	33,0	67,0	100	100	89,0
	2012	0,0	100,0	100	100	100,0
Saksbehandler I	2013	50,0	50,0	100	100	100,0
	2012	52,0	48,0	100	100	0,0
Saksbehandler II	2013	40,0	60,0	100	100	100,0
	2012	38,0	62,0	100	100	0,0
Kontorstillinger	2013	11,0	89,0	100	100	96,0
	2012	23,0	77,0	100	100	73,0
Fagarbeiderstillinger	2013	0,0	0,0	0	100	0,0
	2012	0,0	0,0	0	100	0,0
Unge arb.takere inkl lærlinger	2013	0,0	0,0	0	100	0,0
	2012	0,0	100,0	100	100	100,0
Totalt i embetet	2013	38,0	62,0	500	100	93,1
	2012	28,2	71,8	600	100	436,8

Deltid

		Deltid		Midlertidig		Foreldreperm.		Legemeldt fravær	
		M%	K%	M%	K%	M%	K%	M%	K%
Totalt i virksomheten	2013	37,5	62,5	28,6	71,4	25,0	75,0	25,0	75,0
	2012	30,8	69,2	37,5	62,5	28,3	71,7	25,0	75,0

Ansatte

	Ledere med personalansvar			Medarbeidere			Lønn		
	2013	M%	K%	Totalt	M%	K%	Totalt	M%	K/M i %
FMTR	56,0	44,0	100	41,0	59,0	100	100	97,0	

98.5 Føringer på IKT-området

Informasjonssikkerhet

I 2013 fikk embetet på plass et nytt sikkerhetsutvalg med adm. sjefen som ny leder. Høsten 2013 fikk alle våre medarbeiderne opplæring både i form av et halvdags kurs og e-opplæring i forbindelse med opplæringspakken tilknyttet Nasjonal sikkerhetsmåned. For øverig ble vi ikke ajour med å få på plass en ny revidert informasjonspolicy. Vi tar sikte på å få dette på plass våren 2014.

Nye IKT-løsninger

I februar 2013 ble embetet vårt emegrert til felles AD. I mai 2013 overtok SSiE på Engerdal vår sentralbordtjeneste, og i juni gikk vi over til å bruke Lync-telefoni. Vi har fokus på å følge opp FAD's IKT-strategi når vi tilrettelegger for nye IKT-løsninger.

Oversikt over programvarelisenser

Embetet er godt i gang med å få en oversikt over programvarelisenser, men vi var ved utgangen av 2013 ikke helt ajour med dette arbeidet.

Andre

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
91 Andre faglige oppg. på oppd. for statlige virk.	kr 156 083,67	kr 0,00
92 Andre faglige oppgaver for ikke-statlige virk.	kr 900,00	kr 0,00
95 Ressursbruk knyttet til adm/felles oppg./drift	kr 22 486 459,25	kr 0,00
Sum:	kr 22 643 442,00	kr 0,00